
NAZIONALE
VITT. EMANUELE
14
7 H
33

ANTONII STELLAE
CLERICI VENETI,

ELOGIAE VENETORVM
NAVALI PVGNA
ILLVSTRIVM,

Ad Sereniſs. Reip. Venetæ Principem,
Laurentium Priolum.

CVM PRIVILEGIO.

LIBER PRIMVS.

VENETIIS, Vincentius Valgriſius
excudebat. M. D. LVIII.

AD SERENISS. ATQVE ILLVSTRISS. PRINCIPEM, LAVRENTIVM PRIOLVM, VENETAE REIP. DVCEM OPT.

In Elogia Venetorum, nauali pugna Illustrium,

ANTONII STELLAE Clerici Veneti,

Præfatio.

I QVANTVM in te est dignitatis atq; splendoris, Princeps benignißime, tantum in me esset ingenij atq; doctrinæ, sperarem profectò parem merito tuo, & desiderio meo, aliqua saltem ex parte, incultis meis lucubrationibus, operam præstare facilè posse. Sed cum aliter in me esse perspiciã (quã

enim exiguum in me ſit ingenium optimè ſentio) vitam ipſam, & ſi quid eſt ipſa mihi iucundius, acerbiſsimam eſſe puto. Verùm cogitanti mihi, ac memoria ſæpiſsimè repetenti, quanta ſemper humanitate, atque animi propenſione, omnes foueas, & amplexeris, non poſſum non vehementer ſperare, multaq́ue de meipſo, in præſentia polliceri. Enimuero quùm ad ſcribendi ſtudia, retenta quidem animo, ſed intermiſſa curis, atque negotijs me contuliſsem, id ipſum quod datur otij, perlibenter in Venetis rebus conſumere decreui. Verùm ſi pro tuis in me meritis (quæ incredibilia penè extiterunt) parum cumulatè gratias egero, quæſo obteſtorq́ue, ne meæ naturæ potius, quàm tuorum in me officiorum magnitudini, tribuendum putes. Tua enim in me beneficia, & perlibenter hodie fateor, & perpetuò prædicare non deſinam; & niſi tibi gratias agam, ingratiſsimus, niſi perpetuò habeam, inhumanus, niſi de referenda gratia, dies & noctes, quoquo modo à me fieri poteſt, cogitarē, ſceleſtius impiusq́; haberi meritò poſſem. Quarè operæ precium me facturum exiſtimaui, ſi cui fortunas omnes meas acceptas referre debeo, eidem quoque lucubrationes meæ dicarentur. Sed quoniam (quod nunquam fieri

ri

ri posse arbitrabar) ad meritas tibi gratias referendas, mihi verba desunt, Deum Opt. Max. precor, vt incolumi Principatu sis diu superstes, mihiq; ea mens contingat, vt perpetuo cultu, & obseruantia, nec obscura grati animi professione, te diutissimè colam, obseruem, & venerer. Sed etsi non parum me suscepti negotij magnitudo, ab huiuscemodi instituto poterat auocare, fecit tamen præclara tua in me humanitas, vt hoc quicquid est oneris atque laboris, quod video quàm sit difficile in primis, atque laboriosum, magno animo suscipere non dubitem. Laudent itaq; alij Græcos, Romanos, Macedones, Persas, & id genus multos, mihi certè pulchrum, atque decorum est visum, patriæ stemmata, laudibus quibuscunque potui, breui ac conciso orationis genere conscribere, fideli certè sinceroque labore. Quid enim aut melius, aut ad inflãmandos iuuenum animos, efficacius erat? Impressa nãq; semper erit, adolescentum animis, probatissimorũ hominum memoria, primò etenim aduersus exteros, arma pro libertate, tamquam pro aris & focis, corripuit ciuitas, mòx pro finibus, deinde pro socijs, tùm gloria, & Imperio, lacessentibus assiduè vsquequaque finitimis. Ego uerò posui, quantũ li-

cuit in medio, multorum hominum vitam, mores, & res præclarè ac prosperè gestas, in quas omnis iuuentus, tamquam in speculum intuens, ea indè documenta capere, & quasi à fonte haurire posset, quibus vel pub. vel priuatis rationibus optimè consuleretur. Nam & iuniores, ex multiplici historia, quadam quasi exemplorum copia, ad vitam instructiores redduntur. quàm vtiliter enim sit cōparatum, vt studiosi adolescentes, ex aliena laude, alta & sublimia ingenia mirari assuescant, & ea quæ mirentur, omni cura, & diligentia, æmulari contendant, nemo est qui nesciat. In his verò nostris lucubrationibus id continetur, à quibus progressa principijs, hæc vrbs paulatim adoleuerit, quibus adulta viribus steterit, qua demum virtute, in multas gentes imperium propagauerit. Ciuitas namque libero iure, ad imperandum nata, continuò rei maritimæ studio, pollere cœpit, breuique illius opes, vsqueadeo sunt auctæ, vt toto mari terrori esset; nam Veneti Pipinum Regem, Regisque filium, Rogerium Siciliæ, ac Viscardum Rogerio fortiorē, bello vicere, tot gentes & populos debellarunt, numerosamque Saracenorum classem, nullis externis

an-

auxilijs adiuti, in ora Syriæ deleuerunt. prætereo multa alia prælia, vel excitata fortiter vel gesta feliciter, in Dalmatico sinu, Epeiro, atque vniuersa Græcia, quas prouincias, felici admodum successu, suæ ditionis Veneti fecerunt, rursus & in ora Pontici maris, multa gessere, moxq́ue ad Tanaim vsq;, arma Veneta sunt promota, item in Syria non pauca; nota sunt præterea toto orbe, Friderici Aheno barbi Imp. tempora, cuius filium Otthonem, nauali prælio victum, captumq́ue ad Apostolicæ sedis obsequium traxere. per tot insuper bellorum motus, tot strepitus, totq́ue rerum nouitates, libertatem tutati, iam adultam & stabilem, nepotibus reliquerunt. quod commune bonum, quò maiore est ab illis virtute quæsitum, eò vobis est magis adnitendũ, ne deterius posteris relinquatis. Quis enim quæso est qui dubitet, quin belli duces ex hac vna Ciuitate præstantißima, penè innumerabiles, semper extiterint, quæ vna ferè omnium, per mille centum, & eò amplius annos inuicta, cæteris non obscurè seruientibus, in terra Italia, incorruptæ sinceræq́ue libertatis decus tuetur, maris terrarumq; ornamentum, & Christiani nominis (ne dicam orbis) lumen singulare? Sed qui mihi se per Deum immortalem

campus? quæ seges? quàm lata, amplaque ad scribendum via? cum præsertim tantæ res, tam memorabiles, tamq; celebres sint, in hoc genere, vt minime mirari debeant, qui hæc ipsa fortasse legent. Etenim huiuscemodi facinora, quæ tùm sua materia, quæ ardua est, & sublimis, tùm etiam rerum copia, & amplitudine, eximium quoddam, ac propè Diuinum ingenium exigerent, vt dignè scribi possent, non autem, tenue & ieiunum, quale mihi à natura datum esse hodie fateor; dignam tamen prouinciam esse arbitrabar, in qua totis uiribus elaborarem. Quantùm verò ad historiæ fidem attinet, calumniam nullam pertimesco, publicè enim testari poßum, nullum in hisce meis Elogijs, locum esse, quem ex Venetis annalibus, & antiquis codicibus manuscriptis, non excerpserim, aut ex ijs, qui ea de re, commentarios in lucem dedere. Quòd si mihi tamquam domestico scriptori, fides esset abroganda, Liuius lacteus eloquentiæ fons, qui Romanos, non Punicos annales, in texenda historia est secutus, fabulam non autem historiam, scripsisse diceretur. Quarè sic huiusce mei ingenui laboris famam, improbè sugillantes despiciam, vt meorum rectè, integreque scriptorum conscien-

tia

tia fretus, eos omnino contemnendos putem. Sunt autem, hæc nostratia Elogia, Laconica breuitate conscripta, eorum qui nauali pugna, ĩ ciuitate hac nostra, atq; Repub. per sexcentos & amplius annos, magna cum laude floruerunt. Indè ad nostram vsque ætatem, veluti de eodem oleo, si hæc tibi placuisse cognouero, in aspectum lucemque proferre non verebor; Trecenti enim qui sequuntur anni, non minorem à me industriam exigent, quibus ferè, cum Turcis fortiter est bellatum. Illud verò ab amplitudine tua, studiosßimè contendo, ne eo consilio existimes, huiuscemodi à me lucubrationes, ad te missas, quòd te illis, aliqua ex parte indigere arbitrarer. essem enim ego verè stultus, ac demens, si Principi, omnium qui vnquam fuerunt, prudentia & religione clarißimo, ac numeris omnibus absolutißimo domestica exempla, quæ ipse, iampridem, ad vnguem singula nouit, proponere, ac in medium afferre auderem. quin id potius feci, vt aliquid fauoris, authoritate tua, quæ amplißima est, labori nostro accesßiße videretur, etiam si tibi omnia suppetere certò scio, quæ consequi ingenio, vel vsu homines, aut diligentia possunt; quæque tanto Principe digna censentur, tamen

men

men non alienum fore, ſum arbitratus, ſi ſub tanti Principis nomine, quem exteræ quoque gentes admirantur, hæc in lucem darem. vt enim loca alioqui, ſordida & obſcena, reflexu ſolis illuſtrantur, ita vt hæ, qualeſcunque lucubrationes noſtræ, virtutis tuæ luce, radijsque ſplendeſcant, magnopere ſpero. nihil enim mihi tui nominis celebritate dulcius, nihil iucundius, nihil charius. nam ſi quis vnquam, qui virtutum cumulo, & admiratione, hominum ſibi voluntatem deuinxerit, quique omnium ſtudia, & animi propenſionem promeritus ſit, eſt inuentus, tu mihi vnus ex omnibus ſemper es viſus. cùm enim omnium diſciplinarum genere animum excoluiſſes, omniumque virtutum præſidijs, eſſes vndique ſeptus, Prudentia tamen, atque Religione, cæteris plurimum excellis, quæ duæ in te virtutes, tantùm omnium prædicatione eminent, quantùm in eorum nullo, qui ſunt hodie, in Ampliſsimi Principatus faſtigio collocati. Erunt autem Amplitudini tuæ, quemadmodum ſpero, noſtra hæc non iniucunda, non quòd deſint tibi, qui melius poſsint, & velint, res Venetas illuſtrare, ſed quia vel pulchrius eſt à pluribus, vel ad nominis immortalitatem, fa-

mamque

mamque adipiscendam tutius; ex qua potißimum lectione, perspicere facilè poteris, ad quàm fortium, sapientiumque ciuium Rempub. moderandam, omnium consensu, atque etiam acclamatione, quod nunquam anteà contigisse, certò scimus, accesseris. Quæ verò sequentur, cùm egregijs animi tui dotibus, tùm ingenij felicitate, tàm prosperè succedent, vt nemo sit, qui non Remp. ipsam beatißimam, teque felicißimum fore arbitretur. quumque multa & ampla commoda, ex hac tua administratione, luce clarius appareant, maiora tamen, atque feliciora in posterum expectantur. Accipies itaque tu, munusculum hoc nostrum, hilari animo, lætaq; fronte, meæ erga te, familiamque tuam obseruantiæ, pignus non vulgare. Tuæ enim sapientiæ, magnitudinisque animi est, non quod tibi debeo, sed quod in præsentia, pro viribus persoluere possum, benignè candideque, & sincera animi propensione accipere. Quòd si mihi à te, tribui hoc concedique sentiam; tunc forsan, me tibi, cumulatè satisfecisse, facilè credam. Vale Venetæ Reip. Decus eximium. Venetijs Calen. Febr. M. D. LVII.

Pag. 3. ſoccordiam. lege. per ſoccordiam.
5. parebant. parebat.
7. Coruplates. Curoplates.
8. anguſtioriq;. auguſtioriq;.
10. planum. phanum.
11. veteriſq;. veteriq;.
13. etatem. ætatem.
16. aliennum. alienum.
34. Tribune. Tribuni.
38. conſererent. manum conſererent.
39. nolunt. nollent.
50. in Syriam. in Syria.
54. duos. duo.
58. & &. &.
64. ſignum. ſignis.
70. aureus. Aureus.
81. Iſatii. Iſacii.
82. æqui. equi.
96. quem in ea. quoniam in ea.
110. ſorſito. ſortitò.
112. pugnas. pugnæ.
112. Andreæ. Andreas.
130. poſita. potita.
166. Agnetæ. Agnete.
159. paſſiuum. paſſuum.

Horlei Elogium.

RIT equidem, hæc tibi, uix dum iactis, ciuitatis noſtræ fundamentis, prima bellandi laudis corona, qui chriſtianæ pietatis veræque religionis ſtudio incenſus, octoginta omnis generis nauium claſſe extructa, in gratiam D. Gregorij Pont. Max. & Pauli Exarchi Rauennatis Ducis, ex vrbe, ab Ildeprando, Luithprandi, Longobardorum Regis nepote, & Prædeo Vincentino homine, bellica virtute claro, vi pulſi, aduerſus gentes immanitate barbaras, multitudine innumerabiles, omniq́ue copiarum genere abundantes, & in veſtigio mori, potius quàm vinci ſolitas, iuſtiſſimè arma ſumpſiſti, atque Prædeo prius, vita & regno ſpoliato, & Ildeprando, qui viuus in Venetorum poteſtatem venerat, in triumphum ducto, Exarchum ipſum, in ſedem, poſtliminio veluti iure, reſtituendum curaſti. quo facto, Venetum nomen, animi robore, & rebus præclarè geſtis, tanto tamq́ue excellenti rerum ſucceſſu, primus illuſtraſti. Debet etiam non tam vtile, quàm ne-

necessarium, hoc tibi ciuitas munus, quòd militarem disciplinam, omnemque bellandi artem condidisti. neque vero vllus vnquam ex nostris est repertus, qui cum in aciem prodierit, aut ordinem, aut locum vnquam deseruerit, nec dimicādi magis, quàm vincendi finem imposuerit. Iuuenes namqe primo ætatis flore, dum per ætatem, militarem laborē, ferre possent, florentes robore, & viribus, ne turpi veluti otio torperent, neve militarium operum expertes, arma tractarent; nouo, sed celebri quoddam instituto, militarique disciplina, penes omnes gentes, & populos, semper celebrata, quæ ignauis, interdum animos addit, quaque Veneta postea res, in immensum creuit, imbuendos, instituendosque summo studio, & diligentia contendisti. Enimuero iuuentus, mirum in modum exercitata, nauali, terrestrique prælio assueta, solis & frigoris patiens, vmbræ negligens, delitiarum ignara, paruo contenta cibo, laborare, decurrere, cum agilibus saltu, cum velocibus cursu, cum validis, lucta certare: arcu et sagittis, exactissima cura instruebantur, atque inter se, in dies singulos, militum quisque, tāquam in procinctu positus, in modum iustæ pugnæ concurrens, equitando, iaculando, omniaque militari labo

re

re tollerando, animum simul & corpus, miro quodam studio exercebat. quandoque etiam belli simulachra agere, educere exercitũ, aciẽ instruere, dispo nere cornua solebãt, turpe nãq; soccordiã senescere arbitrabantur. quo effectum est, vt miles, his artibus apprime eruditus, non sibi solum, sed posteris etiam, æternam gloriam compararit. Ingens enim egregiumque decus, Venetæ genti, Rauennæ vrbis receptio præbuit. Sed Horleus, quàm bellica re fortunatus, tam domi infœlix. Nam cum in patriam, hac tanta famæ celebritate, ouans rediisset, domesticum odium, euitare non potuit. Siquidem cùm ortam inter Heraclianos suos ciues, & Equilinos, qui Iesulani postea sunt appellati, ob fines discordiã offendisset, varioque ob id euentu, per bienniũ hinc inde, fuisset bellatum, vndecimo sui principatus anno, suis ob nimiam animi elationem, tãquam domesticæ illius discordiæ præcipuus author inuisus, ab ipsis tandem in eo prælio interfectus occubuit. magno rerum humanarum documento, quàm caducæ, fragilesque sint mortalium res; & quàm minimũ humanæ felicitati credendum, vt intelligat mortalitas, nihil esse inconstantius iis, quæ tantopere, vt æterna miramur. Nam vsurpato veluti imperio,

cuncta suo arbitratu regere, multa turbulenter, ac temere moliri, plebisque tantummodo commoda tueri, nouis & sellularijs hominibus præsidio esse; contrà verò nobilitatem, asperrimis edictis, crebrius quàm decebat persequi, & late vndique summouere, ac perturbare Remp. seditionibus anhelans. Ex quibus rebus, tantus in ciuitate tumultus, tanta perturbatio, sub ipsa propè nascentis vrbis primordia, est orta, vt maior etiam inde timor, quàm ex hostium certamine, sit consequutus. à quo iustæ tandem, & debitæ sunt temeritatis pœnæ solutæ.

VICTORIS HERACLIANI ELOGIVM.

AVCTAE vsqueadeo, ad eam diem, erãt Venetorum opes, validiorque in dies fiebat eorum potentia, vt cuilibet finitimarum insularum, & vrbium, bello par, facile videretur. Inuidebant proximæ ciuitates, vrbis nostræ amplitudini, & successui, nec pati poterant, tam felicia incrementa, sperabantque facilè contra eam moliri aliquid posse, si vno eodemque tempore, intestinis seditionibus (quibus adhuc agitabatur) & bellis externis vexaretur.

tur. Quare non vicinæ solum vrbes & populi, sed exteræ quoque gentes, Venetæ fœlicitati, & nascẽti propè laudi, atque opibus, maximè inuidebant. petit id vitium, semper sublimia vt ignis, estq́ue (vt dicitur) cœcum, quippè cùm alienos successus, corrũpere nititur, in suam cladem præceps, quàm sæpissimè ruit. parebant tunc Italia tota Gallorũ dicto, Venetiq́; soli omniũ, libertatis suæ memores, patriæ iura tuebantur. Quamobrem Carolus Francorum Rex, ab amplitudine rerum gestarum, Magnus cognomento dictus, Pipinum filium spurium, virum tamen animi, corporisq́ue robore strenuum, cum imperio mittit. Hic magnis coactis copijs, quibus ne Italia quidem tota, non modo Venetiæ partes, obsistere poterant, præterquàm quòd loca hæc omniã suburbana, subito barbarorum incursu penè oppressit, Venetos quoque terra mariq́ue vrget, prohibetq́ue diligentius, vt omnis importandi commeatus facultas Venetis adimeretur. ad ciuitatem postea ipsam, quæ intra tutißima stagna, Dei Opt. Max. munere est sita, atque contra aras & focos, contra libertatem, contra vitam, fortunasq́ue nostras, animum adiecit, collectaq́ue non parua suorũ manu, anhelans ratibus, per æstuaria, cum tota mo-

le, barbararum gentium, cruoris & prædæ auidus ferebatur, in flexuosum vsque canalem, tam graui, ancipitique bello, vt propius periculo fuerint qui vicere. raro pugna vlla magis sæua est visa. tunc pro se quisque ex insulis, & suburbanis locis, in Riuumaltum demigrant (sic enim dicta est, pars vrbis celeberrima) locumq; ipsum, præsidijs muniunt. Victor Heraclianus tunc, homo & animi ferocia, & maritimarum rerum peritia edoctus, atque à Venetis, ad id potißimum delectus, placato prius de more ciuitatis Numine, constanti animi robore, præstò fuit; qui cum intrepidè, ferocißimas gentes adoriretur, tam funestum, tamque atrox, hinc inde bellum est commissum, vt victi postea, profligatiq; à Venetis Diuina ope barbari, terga dare, maximo cum gentis probro, sint coacti. qui vero audacter prælium conseruarant, partim ferro, partim aquis, ruptis, arte, & dolo ratibus occubuerunt, deditque nomen loco, vt à tam memorabili Gallorum cæde, insignique clade, Canalis Orphanus deinceps, ad nostram vsque ætatem, sit appellatus. Sicque Pipinus, qui Labyrinthum fuerat sine filo ingressus, tam infeliciter pugnauit, quàm impie tale facinus fuerat adortus. Paulus Ciuranus, à quo Ciuranorũ

familia

familia originem habet; strenuam tunc patriæ ope ram nauauit, qui ciuitati, classe rem frumẽtariam, quàm celerrimè potuit suppeditauit. quo authore tanta frumenti copia exuberauit, vt non solum periculo hostili, sed fame quoque vrbem liberasse videretur. Quare turbatus Pipinus, castrisque exutus, cùm ignominia, tùm ingenti etiam suorum strage, Brundulum, Palestinam, Albiolam, Fossam Clodiam, & Heracliam, quæ tum etiam Venetæ ditioni parebant capit. Methamaucumque desertũ optimatium fuga, locum alioqui nobilem, quod ibi tunc Ducum sedes, ac regimen rerum paulo antè fuerat, occupat. quæ loca prius per deditionem acceperat, quæque non omnino perierant, tam fœdè est populatus, vt non prophana solum loca, sed etiã sacra, donarijs omnibus inde ablatis, temerario ausu, barbarorumque more, igni ferroque consumpsit. hinc postea cũ discessisset, spretæ forsitan religionis causa; Mediolani, iuuenis adhuc, eodem quo cum Venetis, parum prosperè pugnauerat anno, supremum ætatis suæ diem obijt. Interea Michael Coruplates Imp. fœdus cum Carolo Gallorum Rege, ita inijt, vt Veneti suis legibus, ac iure viuerent, immunitate eis seruata, quam ad eam diem, in terra Ita-

lia retinuerant. Sed Venetus victoria parta, ne formidolosus hostis, iterum viribus repetitis, subito improuisu, audacter, tale facinus aggredi conaretur, authoritate & gloria adauctus, atque in optimam spem, quæ raro homines deserit, erectus, Ducaria sede, quæ antehac Heracliæ, & inde Methamauci euagari passim videbatur, neque locum stabilẽ, aut domicilium certum habebat, felici, angustiorique veluti omine, in Riuumaltum transtulit; anno salutis humanæ D. CCC IX. à primis verò ciuitatis nostræ fundamentis CCCLXXXVIII. Quod bonum, fœlix, fortunatumq; Veneto nomini iudicetur. Sintque Venetæ res perpetuò florentes, sint incolumes, sint beatæ.

ANGELI BADVARII
Elogium.

ANGELVS Baduarius, quem Particiacum antiqui, à familiæ nomine sic appellabant, suscipiendi belli contra Pipinũ, præcipuus hortator et author, & qui primus vel ob id in Riuoalto, Ducalem postea sedem, summo omnium studio, magnoq; consensu est consecutus, solerti vir ingenio fuit, religio-

ligiosæque grauitatis, atque Iustitiæ fama inclitus, & ad Remp. administrandam in primis idoneus. quippè Reip. salutis initium, est ipsa rerum mediocritas, et mẽsura; super eaq;, quasi super fundamento, firmißimè est ædificandum, enittendumque summopere, non tã vt auro, diuitijsq; opulentißima appareat, quàm vt virtutibus propè infinitis imbuta, fœlicißima in primis, celeberrimaq; habeatur. Hic relicta Methamauco vrbe, ĩ Venetas hasce insulas, faustißimo quidẽ uti uidemus auspicio, cõcesßit; omniumq; postea insulanorum assensu, & approbatione decruit, ut hæc perpetua, æternaque Venetorũ Principum sedes, in posterum haberetur. Magnus undique in hunc locum factus est concursus, ingens nobilium manus, veluti in nouam ciuitatem euocati; cum liberis, coniugibus, sacris, pretiosißimisq; rebus conuenere. Sed cùm nouam ciuitatem, viribus et robore iuuenum, affatim à se munitam cerneret, haud minoris momẽti fore ratus est, si eandẽ consilij ope fulcisset. Quarè Baduarius, præclaram legũ institutionem ordinauit, qua longè aliarum Rerumpub. hæc vna optima haberetur, concilia, cœtusque hominum, iure sociari, quæ ciuitates appellantur instituit, vt ab eo vrbis visceribus, qui sunt ciues, con-

sultum

ſultum optimè videretur. Ciuibus namque ordine diſtributis, alios ſacris præfecit, alios opificijs deſtinauit, alios rei militari vacare coegit; exiſtimans res neceſſarias & opes, ex opificijs ſuppeditari oportere. earum autem tutiſsimam cuſtodiam eſſe, tum rei militaris exercitationem, tùm pietatẽ in Deos. Omnes itaque numeros earum rerum, per quas optimè Reſp. conſtitui queat, abſoluit. miſerabilibus proſpiciebat, pauperibus multa erogabat, pariq; diſcrimine proceres, humilesq; tractabat. Is plura cõſilio quàm vi gerens, Principum auſpicijs magis, conciliãdisq; per amicitiam Regum nouis gẽtibus, quàm bello, aut armis rem Venetam augere ſtuduit. Verùm debet etiam, plurimorum hominum iudicio, Baduariæ familiæ, longe de patria meritæ, non ciuitas tantum ipſa, quæ Ducaria, auguſtiſsimaq; illa Principum ſede, & foro, à te fuerit, ampliſsimè, honorificentiſsimeq; primo ornata; ſed & Chriſtiana Reſp. quæ templis non paucis, aucta honeſtataque fuerit. neque enim illud ignorabat; nullum diu Principem eſſe regnaturum; niſi Iuſtitia, & religione præpolleret, huc omnes ingenij neruos intendit, vt religione, atq; iuſtitia, Ciuitas per eũ ſtabilita videretur. Siquidem Oliuolenſe planum, ubi nunc

Pa-

Patriarchalis ẽ locus, Apostolorũ principi, ab Vrso Particiaco, Angeli pernecessario, qui tertio loco, eã sedem obtinuit, eo tempore erectum, annales fide digni, apertè testatum, posteris reliquerunt. Addo & Laurẽtij atque Seueri ædes, à Particiacis fuisse erectas. Zachariæ quoque templum & Cœnobium, sub id tempus, conditum esse satis constat; in quod ipsius prophetæ corpus, cum parte salutiferæ crucis, ac Dominicæ uestis, & alterius quæ Deiparæ uirginis fuerat, sacris à Leone Imp. dono acceptis, non minus religiosè quàm pie reponi curauit. his donarijs Veneti sacraria sua, & auxerunt, & adornarunt, quibus tum Leo, fauere plurimum videbatur, cui Veneti vicissim contra Saracenos, aliosque hostes socialem classem sunt polliciti, missus tunc legati noĩe ad Imp. fuit, Iustinianus Baduarius Angeli filius. Sunt præterea qui affirmãt D. Ioannis templum, eodem Principe ædificatum, quem locum hodie Bragolam, ab antiquo forsan, ueterisq; loci cognomine, nuncupari credimus, atque etiam Danielis ecclesiam à Bragadenis patricij sanguinis uiris, eo tempore extructam apparet. Sed uerius uero est, omnia in humanis, diutius non posse feliciter consistere. nam etsi optimus esset princeps, inuenti

tamen

tamen sunt, qui inuidia atque odio perciti, in eum conspirarent; qua cõiuratione detecta, sontes supplicio fuerunt affecti, atque sic ijsdem è medio sublatis, motus ille paulopost resedit; ciuitatemq; suspectis hominibus, protinus purgatã reddidit, ciuilesq; discordias, quæ adhuc, tanquam reliquiæ factionum durabant, penitus sedauit & sustulit. perditi enim uiri, ex urbibus pellẽdi sunt, quæ est ciuitatum pernicies, et sentina dedecoris pergit ĩterea Baduarius, patriã consilio & opera iuuare, nam ad omnes hostium conatus opprimendos, classem contra Vlricũ Aquilegiensem Patriarcham, ambitiosum hominem, ac Venetæ libertatis inimicißimũ, atque in pub. concilio hæresis nomine antea damnatum parat. Quam ubi milite, ac cæteris quæ ad usum nauium pertinent, instruxerat, contra Vlricum educit, eumque iusto prælio captum, cũ nobilibus ex suis non paucis, Venetias in triumphum ducit. Veneti Carnorum loca (stratis vndiq; hostibus, multisque oppidis, partim ui, partim deditione receptis) hostiliter adorti, paßim ferro et igni omnia populantur, diripiunt, incendunt, eosq; intra suos fines continuerunt. ob idque posteris, tam egregij, tamq; celeberrimi triumphi, exemplum memorabile reliquit.

quit. Enimuerò taurorum ludi, quibus princeps & patres, Bacchanalicis diebus intersunt, ob eam sunt uictoriam instituti; quem morem ad nostram etatem constantißimè seruari perspicimus, eo quoque die, sacra in aurea. D. Marci æde, solenni pompa; musicis non paucis adhibitis, operantur, ut debitæ gratiarum actiones, Deo Opt. Max. persoluantur. Heracleam quoq;, quam Nouam ciuitatem hodie appellamus, in qua natus altusq; fuerat, Gallorum incursu penè oppressam, labore et cura instaurauit. Hic postea cùm annis decem & octo Reip. præfuisset, senio potius quàm morbo confectus obijt; urbemq; belli gloria satis illustrem, quod deerat sanctißimis temperatam legibus, atque optima pace reliquit. sicq; urbem prius legibus, sanctißimisq; institutis, quàm opibus alioue fortunæ præsidio muniuit. neque enim aliunde magis florent Respublicæ, quàm si legum uigeat authoritas; nec ibi Tyrannus oriri potest, ubi ex legum arbitrio geruntur omnia. Angeli corpus ad sepulturam, Ducali pompa est datum, in Cœnobio monachorum. D. Hilarij, ab ipso antea, proprio ære extructo, amplißimisq; donarijs postea, à Iustiniano filio qui ei successit, simul cũ D. Zachariæ templo locupletato; nam ex

Seruuli delubro monachos, Ioanne Abbate suadente, eò loci transtulit, & collocauit. erat tum monasterium in extrema Riualti parte, nunc uix illius uestigia supersũt. Patauini enim cũ de finibus, cũ Venetis dimicarent, locũ ipsum hostiliter solo æquarũt.

PETRI GRADONICI ELOGIVM.

QVVM multa uariaq; bellorum genera, cõtra Narentanos, Gradonicus fuisset expertus, neq; tamẽ inferior multo uideretur, Sclauos etiã qui oẽm Dalmatiã atque Illyriũ suæ ditionis fecerãt, totãq; eam maris partem, infestã habebant bello domuit, atque intra suos fines stare coegit, quibus rebus benè optimeq; pacatis, sexaginta triremium classem, in Saracenos ex Aphrica soluentes, quiq; Italiam magna ex parte uastarent, postea mouet, quæ Theophilo, Michaelis Constantinopolitani Imp. filio, iuncta, hostes acerrime, maioriq; spe adoriretur, ob idque est princeps, Protospatarij dignitate, quæ ampliss. tunc habebatur; donatus, cuius cohortatione, et suasu, ad id fuerat concitatus. pugnatum est primò, cũ Sabba eorũ Duce in magna Græcia, ad Tarentum,

tum, inclitam Calabriæ urbem, in ultimo Italiæ loco circa Salentinorum confinia ædificatam, à Tara Neptuni (ut quidam uolunt) filio, quæ deinde à laconibus, qui Duce Palanto, in ea venerunt loca, est aucta, dimicatumq; est aliquantulum infeliciter. mox uero Maurus, ut hostem iterum ad certamen alliceret, fugitabundo similis, simulatoq; in patriũ reditu, Crottonem concessit præclariss. urbem, in Tarentino situ positam, athletarum olim multitudine memorabilem. ibiq; Venetus, qui constantissimè pugnabat (degeneres enim animos timor arguit) uel quòd esset numero inferior, uel quòd à sociali Græcorũ classe, inter primum pugnæ ardorẽ sit destitutus, tumultuose à tergo, tam fœdam cladem est perpessus, ut ex numerosa illa classe, excepta Ducaria triremi, quæ saluti suæ, fuga consuluit, ne schalmus quidem unus euaserit. Ea uictoria elati Saraceni, qui nulla antea lacessiti iniuria, humani generis otia turbare fuerant adorti, plus nimio etiam inualescebant. Quarè procaci ueluti excursu, in Dalmatiam, magno impetu irrumpere decreuerant, omnemq; maritimam illam oram, cum Histria fermè tota, in morem rapidæ procellæ, sese effundentes, cæde, incendijs, & rapinis, cuncta promiscuè

miscuè uastarunt, atque oppida multa, ui capta spoliantes, templa Deorum immortalium, tecta urbiū, uitam denique omnium ciuium, ad exitium, & uastitatem trahebant; Venetas postea onerarias naues, exoticis mercibus onustas, quæ Maura classe in altum conspecta, in Tergestinum sinum sese receperant adepti, diripiunt; negotiatores non paucos, naualesq; socios, ac remiges, ad unum trucidāt (iam enim ex eo tempore, ob maris commercium, non incelebres erant Venetorum opes) Narentani tunc, aduersis Venetorum rebus, ferociores effecti, rupto uiolatoq; fœdere, Histriæ aliquot loca, et præsertim Caprulas prædabundi processerunt. Sub id fermè tempus, Benedictum Pont. Max. eius nominis tertium Venetias, ut D. Zachariæ ædem, et corpus inniseret, uenisse dicitur. quo Panchratij, & Sabinæ corpora, Agnetis Maurocenæ illius Cœnobij, earumq; Monialium primæ, precibus, & rogatu, ex urbe paulopost misit. Sed ne à religione Ducem aliennum fuisse credamus, satis constat, sub initia sui Ducatus, Ecclesiam D. Paulo conditam, locum hodie, ab areæ forsitan maguitudine, frequentiq; mercatu insignem, ab ipsomet, & filio, quem sibi collegam asciuerat, ab Vrso Particiaco,

Oliuo-

Oliuolense Antiſtite, inauguratam fuiſſe. qui & ipſe ſenio iam confectus, D. Laurentij templo, veſtales virgines adiungendas curauit. Sed & Maurus Antiſtes, qui Vrſo ſucceſſor eſt datus, D. Margarithæ phanum, anno vrbis circiter quadringenteſimo erexit. Hæc Petro Gradonico Duce, in vrbe geſta reperio; qui undetrigeſimo ſui principatus anno, cum Ducarium ex D. Zachariæ templo peteret, à quibuſdam, qui in eum conſpirauerant, vulneratus occubuit. nam quia virtute, prudentia, & fœlicitate præſtabat, gloria in inuidiã, apud improbos eum vertit. Tumulatus fuit in Cœnobio Zachariæ, quod crebro, pietatis ſtudio inuiſebat.

VRSI BADVARII
Elogium.

PACIS dulciſſimum, & pulcherrimum nomen, quæ vel iniuſta, vtilior, quàm iuſtiſſimum bellum, ſæpius eſt viſa; ita ſtudioſè primò eſt complexus, vt cum Narentanis & alijs, pyraticã exercentibus, qui totius inferi maris oram, non mediocriter infeſtam habebant, honeſtiſſimis conditionibus iungenda, Vrſo authore ſit actum. quo etiam

tempore, triumuiri magiſtratus, tàm nobilis, quàm Reip. neceſſarius, primò crearētur, ſunt tamen qui affirmant magiſtratum illum, Aureo Maſtropetro Duce excogitatum, hos legum Tribunos, vel ne à communi, vſitatioriq; nomine recedam, aduocatores in huncvſque diem appellari non ignoro. qui interfecti Gradonici Ducis parricidium vlciſcerentur, tumultuantemque ciuitatem, pacatam atque tranquillam redderet: præcipuum enim eorum eſt munus, de criminibus iudicare, atque tum hoc, tum illud, ſeuera animaduerſione corrigere. tueriq́ue ſeueriſſimè Ciuitatis iura, atque ob id ſanctiſſimo cuique collegio, vel Decemuirali quidem, quod iure, omnium grauiſſimnm habetur, intereſſe licet. hunc magiſtratum, ſumma cum Reipub. laude agebant, cum hæc cōmentaremur Io. Baptiſta Cont. Petrus Lauretanus, & Hieronymus Ferrus, nemini poſthabendi, ob ſummam eorum integritatem, & innocentiam, quas in Senatorijs viris, ſtatuo eſſe maximas. Sed ne tranſuerſum quidem vnguem, ab Vrſi facinoribus, quæ pro patria, vt rem etiam Chriſtianam iuuaret, præclarè geſſit diſcedam; Saracenos vigeſimo poſt anno, quàm cum Sabba eorum Duce, à Petro Gradonico Venetorum Duce, apud

Taren-

Tarentum, rursusque apud Crottonem, infœliciter est pugnatum, non infausto omine debellauit. Hi namq; posteaquam Creta Insula, multos annos sunt potiti, dupliciq; victoria de Venetis parta, superbè elati, plus nimio indies inualescebant. nam Ionij ora, celeri cursu enauigata, Dalmatiam duce Galba ferociter adorti, miserabili clade affecit. hinc progreßi, Gradum dura obsidione circumsedere, contra quos, Vrsus vicinæ vrbis periculo exterritus, triremibus triginta, optimè instructis, classẽ mouet, eosq; subito accessu turbauit, vt nauibus inde repente eductis, in altum abire sunt coacti, quos cum Vrsus strenuè insequeretur (affuit etiam tum præcipuè industriæ fortuna) insignem victoriam, paucißimis ex suis vulneratis est adeptus. Saraceni verò partim cæsi, partim fluctibus mersi, totoq; supero mari expulsi, ingẽtem cladem sunt perpeßi. plurimum tũc in ea pugna, Ioannis Baduarij, Vrsi filij, & postea in Salentinis ad Tarentum oppidum, militaris virtus, animiq; robur enituit, obidque collega à populo, patri est datus. rursus etiam contra Narentanos, qui pacem à Duce oblatam, amplecti negligebant, sed loca prædabundi, continuo infestabant, aliquot nauium classe, stre-

 nuam

nuam ab Vrso expeditionem, magno fœliciq́ue rerum successu, nauatam constat. Verum ob rē prosperè fœliciterq́ue, aduersus Saracenicos incursus gestam, à Basilio Const. Imp. Prothospatarij dignitate, quæ tunc erat, omnium illius Imperij maxima, est insignitus. Ob idq́; Princeps, animi gratitudine, atque vt cum Imp. muneribus contendere, mutuisq́; officijs certare, inuicem viderētur, duodenas magni ponderis, maximiq́; pretij campanas, ei dono misit, quibus tum primum, Græci sunt vsi. In Vrso quidem tanta in donando, gratißimi animi magnitudo enituit, vt in referenda gratia, pro leuißimo etiam munusculo, tenuißimiq́; officij genere, amplißimas quasque res sæpißime reponeret. Instauratur eo Duce Deiparæ phanum, quod vulgo Sācta Maria Formosa appellatur; quo etiam tēpore, vetus quoddam, intestinumq́ue odium, quod inter Venetos, & Vulpertum Aquilegiensem Antistitem vigebat, huius opera & consilio omnino resedit. Et quoniam exploratum cuique facile est, Venetam vrbem, in sex parteis, quas regiones vocant, esse diuisam, eam tunc coli primò cœptam video, quam Dorsum durum, hodie dicimus, ab eo (vt arbitror) quòd priusquā locus inhabitari cœpisset,

præ-

prædurus eßet illic ſcopulus, in dorſi forſan ſpeciẽ productus. Vrſus itaque, belli paciſq; artibus clarus, cum decem & ſeptem annis Reip. præfuiſſet, obijt. eius cadauer ad D. Zachariæ eſt delatum.

IOANNIS BADVARII Elogium.

VRSO Baduario vita functo, Ioannes eius filius, ex hac familia Dux tertius Remp. adminiſtrauit, qui vſqueadeò magni & laudis amore flagrantis ingenij aciem intendit, vt æmulatione decoris, paterna gloria vehementißimè angeretur. hic vt à religione primo exordiar, phano D. Cornelio & Cypriano, apud Meduacum, egregij vt tũ res ferebant operis extructo, fratris necem vlturus, ingenti claſſe, aduerſus parricidas comparata, magno memorabiliq; prælio eos fudit. Comaclum itaque oppidum inuadit, nam ab oppidanis illis ſcelus fuerat perpetratum. idq; iuſta acie diripit. Sæuitum ſolùm, contra iniuriæ authores, tum conſtat. Cæteris tamq̃; hominibus parcendum duxit. Sola enim laude Veneti contenti, nihil ex victis hoſtibus, præter victoriæ nomen ſibi quæſiuere, inhu

manum credo rati, vel impium potius, nobile animal, rationis, rerumq; cœlestium capax, seruitio adigere. virtutem namq; in bello, clementiam in victoria, Imperatorem decere arbitrabatur. His ita gestis, cum diuturno, deploratoq; morbo laboraret, ne Respub. Principe qui eam regeret, in aliquod discrimen incideret, Petrum Candianum, sibi viuenti surrogari, diligentißima cura postulauit. cui propria etiam manu, lætaq; fronte, Principis insignia, maximo animi moderationis documento tradidit. Et ne vllum vnquam laborem, pro patriæ charitate, vitare videretur, quem ciuium periculis subleuādis, impertire optimum duxit. Mortuo Candiano, populi præcibus victus, dum nouus Princeps crearetur, iterum honoris insignia recepit, atque Principatum assumit, ne quam interim cladem adiret Respub. erexitq; hortatu, & præsentia sua, ciues mœrore affectos; quē paulo post deponendū, sponte semetipsum in ordinem redigens curauit. populo persuadens, vt successorem Ducem, omnino eligerent. Vetus illa magistra pudoris, & modestiæ continentia, nunquam antea, nec postea, in annalibus huiuscemodi est visa. Obijt in propria domo, cum annis sex ciuitatē integerrime gubernasset, & in gentilitio suo sepulchro tumulatur.

PETRI SANVTI Elogium.

PETRVS ex Candiana familia, quam Sanutam hodie appellant, bellicis quibusdam nauibus primo, contra Narentanos, Veneti nominis hostes acerrimos, qui maria hæc nostratia, latrocinio fœdabant, subitisq; excursionibus de more suo infestabant, & deprædabantur, frustra instructis, mox suo ductu, duodecim nauium classe, eos bello repetit. pugnatur hinc inde magno ardore, fuitque res Veneta diu superior, nam quinque hostium naues fractas emersit. Sed variāte fortuna (nunquā enim minus respondent euentus quàm in bellis) Princeps qui aut moriendum, aut vincendū decreuerat, Narentanorum Ducem, lætaliter vulnerat, mox ipse dolo & astu, à tergo adortus, superuenientibus etiam auxiliarijs copijs, vndique barbaris, post atrocem pugnam, victus media suorum strage, fortiter dimicando, militibus multis, vtrinque prius desideratis, in suo vestigio, duobus in pectore uulneribus acceptis occubuit. sicque vitam, quam à patria fuerat mutuatus, eam illi iure opt. reposcenti reddere voluit. ea namque mente, pro Rep. dimicabat, vt

vinceret, aut ſi id iniqua fata non permiſiſſent, omnino inter confertiſsimos hoſtes, fortiter dimicando oppetere, nec incruētam barbaris victoriam relinquere, nec vllam vnquam reliquiſſet, niſi iniqua mors prohibuiſſet. cecidit ea pugna, magnus Venetorum numerus, ſed hoſtium duplo maior, fregitq́; ea clades ſupra modum, gentis animos, proſperis rebus aſſuetos, & ne ipſi cæderentur in medio, ad fugam inclinarunt Ducis. qui fortiſsimè pugnando mori maluit, quàm ſalutem aliquam cum turpitudine ſperare, animo ſecum reputans, ablata ſpe fugæ, nihil eſſe ſatius, quàm cruentam hoſti victoriã relinquere, mortem morte fugere; ex honeſto interitu, glorioſam ſibi vitam quærere. fortunam enim ſæpe virorum fortium eſſe amicam, martem fugientem militem, potius inſequi, quàm fortiter dimicantem. cuncta etiam Deorum numina, benignum æquumq́; victorem, fouere ſolita. contrà verò inſolentiſsimum perdere. Ducis autem cadauer, Gradum ab Hiſtris delatum, ibi prò dignitate funus eſt celebratum.

PE-

PETRI TRONI ELOGIVM.

IN maxima, ingentiq; totius urbis trepidatione, quæ ex Petri Candiani Ducis nece, à Narentanis interfecti, ita ciues omnes inuaserat, ut Patres à minori cura, ad summum timorem traduceret, uno omnium consensu, Petrus cognomento Tribunus, Ducis nuper interfecti nepos, quem recentiores forsan, Tronum paucißimis literis mutatis appellant, eligitur. Vir singulari uirtute, constantia, grauitate, & Iustitia præditus, quibus rebus, is maximè excellit, qui plurimum præstat. fuit hic tanta animi integritate, & innocentia, vt illis etiam temporibus optimis, cum vix vnum, aut alterum inuenire nequam in tam proba ciuitate posses, solus tum Reipub. præfici dignus sit iudicatus; subitoq; à Leone Imp. prothospatarius efficitur. hic vt benemerenti patriæ, & ciuibus consuleret, mœnia construi uoluit, ferreaq; cathena, Eurippum maiorem interclusit, ad arcendos libero ingressu hostes, néue subito impetu, urbem turbare aliqua ex parte possent. eo animo motus, quòd Hunnos, quos hodie Vngaros vocamus, Pannonia recenti tunc sede, mouisse præsenserat. Sunt Hunni Scythicum genus hominum, gēs dira,

dira, omniq; ratione, penitus carens, humaniq; cruoris sitiens. quibus & mos est, non solum mortalium cædem, non abominari, immo humanum sitire sanguinem, sed ne parentibus quidem parcere, quos senio iam, & ætate confectos, frustillatim disectos, auidissimè deuorant, itemq; hospitali sanguine litare; infantium ora ferro discindere, cadaueribus hostium famem explere. hi Venetarum opum fama allecti, relicta antea Macedonia, Mysia Achaia, ac utraque Thracia, quas prouincias nullo resistente populantur, nihil non obuium corrumpunt, incendunt, ac in omnem sexum crudeliter sæuiunt. per Germaniam postea, in Illyrium veniunt, breuiq́ue omnem illam regionem, & mox Histriam fermè totam, atque Venetiam expugnant, impetum faciunt, prædam agunt, sese modo in vnum, modo in alterum locum recipiunt, agros vastant, obuios sinè alicuius ætatis discrimine interficiunt. progressi Eracliam, Equilium, Clodiam, Methamaucum, aliaque oppida, lembis quibusdam, tumultuariè instructis, pari clade afficiunt. perq; interiora hæc littora debacchati incendijs, & rapinis, cuncta vastarunt, regionem vberrimam & oppulentam, suburbanasq; omnes insulas, templis auro excultis, ac do-

narijs

narijs reffertis ditißimas, sacrilega cupiditate spoliarunt, edsq; ædes, religionis odio euertere. In omnem sexum atque ætatem sæuitum, pueri, virgines, matres ad stuprum raptæ. Stupra cœdibus, cœdes stupris additæ. Interim Princeps artis militaris sciẽtißimus, nihilo secius suos armis exercebat, vigilijs defatigabat, ne virtus per otium marcesceret animorum. Quamobrem in spem summam ingrediuntur Veneti, & libertatis finium recuperandæ, et patriæ, non fortunis solùm, sed vita etiam ipsa defendendæ. Summo itaque ardore, contra Vngaros arma sumunt, fortiter inuadunt, pugnatumq; est, Petro Trono, Ciuitatis & claßis Duce, tanquam pro aris & focis, per dies aliquot. accensis vtrinq; animis, ancipiti fortuna pugnæ, contra hostes multitudine fretos, quæ bellicæ rei sæpius nocet. demum Veneti quos pudebat, Barbaros tam propinquos urbi, diutius ferre moderatè, nõ minus religione, quàm armis incliti, Diuina tùm magis ope freti, minoribus multò ac pro tanto negotio, opus esset copijs, hostem aggreßi, qui per annum, terram Italiam, omnium felicißimam euerterant, Petri & Pauli Apostolorum principum die, illustri victoria sunt potiti. eodem fermè loco, quo fuerat cùm Pipino, centesimo

circiter

circiter anno, à Venetis antea, felicißimè dimicatum. Verùm Petrus quod reliquum habuit vitæ, prudentißimè circa Reip. ornamēta, egit. Obijt vndeuigesimo sui Principatus anno. Corpus in Cœnobio D. Zachariæ, est reconditum.

PETRI SANVTI ELOGIVM.

HISTRI qui centesimum ex illo annum, Veneti nominis hostes acerrimi fuerant, varioque euentu cum eis, de maris possessione certarant, Februario mense, in ædem D. Petro dicatam, quæ tūc Oliuolensis, nunc verò Castellana nuncupatur, pyraticis quibusdam nauigijs, superato tacitè nocturno cursu, fanatico, suburbanoq; hoc sinu, clam virgines non paucas, quæ nuper fuerant matrimonio locatæ, atque in id templum, de vetere ciuitatis nostræ more, cum magno, pretiosißimoq; corporis ornatu conuenerant, quo omnis eorum supellex, ab omnibus publicè spectaretur, essentq; ipsæ populo spectaculo, vel etiā, vt eo loci, sponsalia celebrarentur, sacrilega rapacitate, secum abduxere, magnaq; indè præda, ac cæde perpetrata, Caprulas petiere. Quare statim cognita, Petri Sanuti Ducis auspicijs,

Venetus

Venetus miles, tumultuariè tunc repertus, eos in diuidenda præda occupatos, citra nostrorum occisionem oppreßit. Omnibus fermè aut captis, aut ad vnum cæsis. fuit is Sanuti filius, qui nauali prælio, aduersus Narentanos perijt. parta itaque victoria, omniq; indè præda incolumi recepta, vrbem triũphans ingreditur, ob idque ludos quosdam, tunc institutos, quidam scribunt, qui Mariani appellabantur, qui per quadringentos & amplius annos perseuerarunt; Sed tertio ligustico bello, Clodiana pugna, Andrea Contareno Duce, cùm ita exhaustum ærariũ esset, vt ne Deorũ quidem cultui sufficeret, Patrum decreto, vno veluti edicto, penitus sunt sublati. mansit autem, tam celebris victoriæ, diuturna quædam memoria, quòd Princeps & Senatus, D. Mariæ Formosæ templum, Calendis Februarijs, solenni pompa, quotannis inuisit, ob id forsan, quòd ab illius loci hominibus, qui præclarum in ea pugna specimen dedere, fortiter contra raptores sit pugnatum. est etiam Comaclũ oppidum, ob iniuriã Venetis illatam, atque quòd oppidani illius loci, res quasdam ablatas, restituere neglexissent, huius ductu, vi expugnatum. mansitq; in conditione, atque pacto, publica fide adhibita, vt Comaclini, deinceps

miſcuè naſtarunt, atque oppida multa, ui capta ſpoliantes, templa Deorum immortalium, tecta urbiū, uitam denique omnium ciuium, ad exitium, & uaſtitatem trahebant; Venetas poſtea onerarias naues, exoticis mercibus onuſtas, quæ Maura claſſe in altum conſpecta, in Tergeſtinum ſinum ſeſe receperant adepti, diripiunt; negotiatores nou paucos, naualesq; ſocios, ac remiges, ad unum trucidāt (iam enim ex eo tempore, ob maris commercium, non incelebres erant Venetorum opes) Narentani tunc, aduerſis Venetorum rebus, ferociores effecti, rupto violatoq; fœdere, Hiſtriæ aliquot loca, et præſertim Caprulas prædabundi proceſſerunt. Sub id fermè tempus, Benedictum Pont. Max. eius nominis tertium Venetias, ut D. Zachariæ ædem, et corpus inniſeret, ueniſſe dicitur. quo Panchratij, & Sabinæ corpora, Agnetis Maurocenæ illius Cœnobij, earumq; Monialium primæ, precibus, & rogatu, ex urbe paulopoſt miſit. Sed ne à religione Ducem aliennum fuiſſe credamus, ſatis conſtat, ſub initia ſui Ducatus, Eccleſiam D. Paulo conditam, locum hodie, ab areæ forſitan maguitudine, frequentiq; mercatu inſignem, ab ipſomet, & filio, quem ſibi collegam aſciuerat, ab Vrſo Particiaco,

Oliuo-

Oliuolense Antistite, inauguratam fuisse: qui & ipse senio iam confectus, D. Laurentij templo, vestales virgines adiungendas curauit. Sed & Maurus Antistes, qui Vrso successor est datus, D. Margarithæ phanum, anno vrbis circiter quadringentesimo erexit. Hæc Petro Gradonico Duce, in vrbe gesta reperio; qui undetrigesimo sui principatus anno, cum Ducarium ex D. Zachariæ templo peteret, à quibusdam, qui in eum conspirauerant, vulneratus occubuit. nam quia virtute, prudentia, & fœlicitate præstabat, gloria in inuidiã, apud improbos eum vertit. Tumulatus fuit in Cœnobio Zachariæ, quod crebro, pietatis studio inuisebat.

VRSI BADVARII Elogium.

PACIS dulcissimum, & pulcherrimum nomen, quæ vel iniusta, vtilior, quàm iustissimum bellum, sæpius est visa; ita studiosè primò est complexus, vt cum Narentanis & alijs, pyraticã exercentibus, qui totius inferi maris oram, non mediocriter infestam habebant, honestissimis conditionibus iungenda, Vrso authore sit actum: quo etiam

tempore, triumuiri magiſtratus, tàm nobilis, quàm Reip. neceſſarius, primò crearētur, ſunt tamen qui affirmant magiſtratum illum, Aureo Maſtropetro Duce excogitatum, hos legum Tribunos, vel ne à communi, vſitatioriq; nomine recedam, aduocatores in huncvſque diem appellari non ignoro. qui interfecti Gradonici Ducis parricidium vlciſcerentur, tumultuantemque ciuitatem, pacatam atque tranquillam redderet. præcipuum enim eorum eſt munus, de criminibus iudicare, atque tum hoc, tum illud, ſeuera animaduerſione corrigere. tueriq́ue ſeueriſsimè Ciuitatis iura, atque ob id ſanctiſsimo cuique collegio, vel Decemuirali quidem, quod iure, omnium grauiſsimnm habetur, intereſſe licet. hunc magiſtratum, ſumma cum Reipub. laude agebant, cum hæc cōmentaremur Io. Baptiſta Cont. Petrus Lauretanus, & Hieronymus Ferrus, nemini poſthabendi, ob ſummam eorum integritatem, & innocentiam, quas in Senatorijs viris, ſtatuo eſſe maximas. Sed ne tranſuerſum quidem vnguem, ab Vrſi facinoribus, quæ pro patria, vt rem etiam Chriſtianam iuuaret, præclarè geſsit diſcedam; Saracenos vigeſimo poſt anno, quàm cum Sabba eorum Duce, à Petro Gradonico Venetorum Duce, apud

Taren-

Tarentum, rursusque apud Crottonem, infœliciter est pugnatum, non infausto omine debellauit. Hi namq; postea quam Creta Insula, multos annos sunt potiti, dupliciq; victoria de Venetis parta, superbè elati, plus nimio indies inualescebant. nam Ionij ora, celeri cursu enauigata, Dalmatiam duce Galba ferociter adorti, miserabili clade affecit. hinc progressi, Gradum dura obsidione circumsedere, contra quos, Vrsus vicinæ vrbis periculo exterritus, triremibus triginta, optimè instructis, classẽ mouet, eosq; subito accessu turbauit, vt nauibus inde repente eductis, in altum abire sunt coacti, quos cum Vrsus strenuè insequeretur (affuit etiam tum præcipuè industriæ fortuna) insignem victoriam, paucissimis ex suis vulneratis est adeptus. Saraceni verò partim cæsi, partim fluctibus mersi, totoq; supero mari expulsi, ingẽtem cladem sunt perpessi. plurimum tũc in ea pugna, Ioannis Baduarij, Vrsi filij, & postea in Salentinis ad Tarentum oppidum, militaris virtus, animiq; robur enituit, obidque collega à populo, patri est datus. rursus etiam contra Narentanos, qui pacem à Duce oblatam, amplecti negligebant, sed loca prædabundi, continuo infestabant, aliquot nauium classe, stre-

 nuam

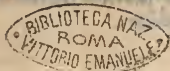
nuam ab Vrso expeditionem, magno fœliciq́ue rerum successu, nauatam constat. Verum ob rẽ prosperè fœliciterq́uè, aduersus Saracenicos incursus gestam, à Basilio Const. Imp. Prothospatarij dignitate, quæ tunc erat, omnium illius Imperij maxima, est insignitus. Ob idq́; Princeps, animi gratitudine, atque vt cum Imp. muneribus contendere, mutuisq́; officijs certare, inuicem viderẽtur, duodenas magni ponderis, maximiq; pretij campanas, ei dono misit, quibus tum primum, Græci sunt vsi. In Vrso quidem tanta in donando, gratißimi animi magnitudo enituit, vt in referenda gratia, pro leuißimo etiam munusculo, tenuißimiq́; officij genere, amplißimas quasque res sæpißime reponeret. Instauratur eo Duce Deiparæ phanum, quod vulgo Sãcta Maria Formosa appellatur, quo etiam tẽpore, vetus quoddam, intestinumq́ue odium, quod inter Venetos, & Vulpertum Aquilegiensem Antistitem vigebat, huius opera & consilio omnino resedit. Et quoniam exploratum cuique facile est, Venetam vrbem, in sex parteis, quas regiones vocant, esse diuisam, eam tunc coli primò cœptam video, quam Dorsum durum, hodie dicimus, ab eo (vt arbitror) quòd priusquã locus inhabitari cœpisset,

præ-

prædurus eſset illic ſcopulus, in dorſi forſan ſpeciẽ productus. Vrſus itaque, belli paciſq; artibus clarus, cum decem & ſeptem annis Reip. præfuiſſet, obijt. eius cadauer ad D. Zachariæ eſt delatum.

IOANNIS BADVARII Elogium.

VRSO Baduario vita functo, Ioannes eius filius, ex hac familia Dux tertius Remp. adminiſtrauit, qui vſqueadeò magni & laudis amore flagrantis ingenij aciem intendit, vt æmulatione decoris, paterna gloria vehementiſsimè angeretur. hic vt à religione primo exordiar, phano D. Cornelio & Cypriano, apud Meduacum, egregij vt tũ res ferebant operis extructo, fratris necem vlturus, ingenti claſſe, aduerſus parricidas comparata, magno memorabiliq; prælio eos fudit. Comaclum itaque oppidum inuadit, nam ab oppidanis illis ſcelus fuerat perpetratum. idq; iuſta acie diripit. Sæuitum ſolùm, contra iniuriæ authores, tum conſtat. Cæteris tamẽ; hominibus parcendum duxit. Sola enim laude Veneti contenti, nihil ex victis hoſtibus, præter victoriæ nomen ſibi quæſiuere, inhu

manum credo rati, vel impium potius, nobile animal, rationis, rerumq; cœlestium capax, seruitio adigere. virtutem namq; in bello, clementiam in victoria, Imperatorem decere arbitrabatur. His ita gestis, cum diuturno, deploratoq; morbo laboraret, ne Respub. Principe qui eam regeret, in aliquod discrimen incideret, Petrum Candianum, sibi viuenti surrogari, diligentissima cura postulauit. cui propria etiam manu, lætaq; fronte, Principis insignia, maximo animi moderationis documento tradidit. Et ne vllum vnquam laborem, pro patriæ charitate, vitare videretur, quem ciuium periculis subleuãdis, impertire optimum duxit. Mortuo Candiano, populi præcibus victus, dum nouus Princeps crearetur, iterum honoris insignia recepit, atque Principatum assumit, ne quam interim cladem adiret Respub. erexitq; hortatu, & præsentia sua, ciues mœrore affectos; quẽ paulo post deponendũ, sponte semetipsum in ordinem redigens curauit. populo persuadens, vt successorem Ducem, omnino eligerent. Vetus illa magistra pudoris, & modestiæ continentia, nunquam antea, nec postea, in annalibus huiuscemodi est visa. Obijt in propria domo, cum annis sex ciuitatẽ integerrime gubernasset, & in gentilitio suo sepulchro tumulatur.

PETRI SANVTI Elogium.

PETRVS ex Candiana familia, quam Sanutam hodie appellant, bellicis quibusdam nauibus primo, contra Narentanos, Veneti nominis hostes acerrimos, qui maria hæc nostratia, latrocinio fœdabant, subitisq; excursionibus de more suo infestabant, & deprædabantur, frustra instructis, mox suo ductu, duodecim nauium classe, eos bello repetit. pugnatur hinc inde magno ardore, fuitque res Veneta diu superior, nam quinque hostium naues fractas emersit. Sed variate fortuna (nunquã enim minus respondent euentus quàm in bellis) Princeps qui aut moriendum, aut vincendũ decreuerat, Narentanorum Ducem, lætaliter vulnerat, mox ipse dolo & astu, à tergo adortus, superuenientibus etiam auxiliarijs copijs, vndique barbaris, post atrocem pugnam, victus media suorum strage, fortiter dimicando, militibus multis, vtrinque prius desideratis, in suo vestigio, duobus in pectore uulneribus acceptis occubuit. sicque vitam, quam à patria fuerat mutuatus, eam illi iure opt. reposcenti reddere voluit. ea namque mente, pro Rep. dimicabat, vt vince-

vinceret, aut si id iniqua fata non permisissent, omnino inter confertissimos hostes, fortiter dimicando oppetere, nec incruentam barbaris victoriam relinquere, nec vllam vnquam reliquisset, nisi iniqua mors prohibuisset. cecidit ea pugna, magnus Venetorum numerus, sed hostium duplo maior, fregitq́; ea clades supra modum, gentis animos, prosperis rebus assuetos, & ne ipsi cæderentur in medio, ad fugam inclinarunt Ducis. qui fortissimè pugnando mori maluit, quàm salutem aliquam cum turpitudine sperare, animo secum reputans, ablata spe fugæ, nihil esse satius, quàm cruentam hosti victoriã relinquere, mortem morte fugere; ex honesto interitu, gloriosam sibi vitam quærere. fortunam enim sæpe virorum fortium esse amicam, martem fugientem militem, potius insequi, quàm fortiter dimicantem. cuncta etiam Deorum numina, benignum æquumq́; victorem, fouere solita. contrà verò insolentissimum perdere. Ducis autem cadauer, Gradum ab Histris delatum, ibi prò dignitate funus est celebratum.

PETRI TRONI ELOGIVM.

IN maxima,ingentiq; totius urbis trepidatione,quæ ex Petri Candiani Ducis nece, à Narentanis interfecti,ita ciues omnes inuaserat, ut Patres à minori cura,ad summum timorem traduceret, uno omnium consensu, Petrus cognomento Tribunus, Ducis nuper interfecti nepos,quem recentiores forsan, Tronum paucißimis literis mutatis appellant, eligitur. Vir singulari uirtute,constantia, grauitate, & Iustitia præditus, quibus rebus, is maximè excellit, qui plurimum præstat. fuit hic tanta animi integritate,& innocentia, vt illis etiam temporibus optimis,cum vix vnum,aut alterum inuenire nequam in tam proba ciuitate posses, solus tum Reipub.præfici dignus sit indicatus;subitoq; à Leone Imp.prothospatarius efficitur.hic vt benemerenti patriæ,& ciuibus consuleret,mœnia construi uoluit,ferreaq; cathena,Eurippum maiorem interclusit,ad arcendos libero ingressu hostes,néue subito impetu,urbem turbare aliqua ex parte possent. eo animo motus,quòd Hunnos,quos hodie Vngaros vocamus, Pannonia recenti tunc sede,mouisse præsenserat. Sunt Hunni Scythicum genus hominum, gēs dira,

dira, omniq; ratione, penitus carens, humaniq; cruoris sitiens. quibus & mos est, non solum mortalium cædem, non abominari, immo humanum sitire sanguinem, sed ne parentibus quidem parcere, quos senio iam, & ætate confectos, frustillatim disectos, auidissimè deuorant, itemq; hospitali sanguine litare, infantium ora ferro discindere, cadaueribus hostium famem explere. hi Venetarum opum fama allecti, relicta antea Macedonia, Mysia Achaia, ac utraque Thracia, quas prouincias nullo resistente populantur, nihil non obuium corrumpunt, incendunt, ac in omnem sexum crudeliter sæuiunt. per Germaniam postea, in Illyrium veniunt, breuique omnem illam regionem, & mox Histriam fermè totam, atque Venetiam expugnant, impetum faciunt, prædam agunt, sese modo in vnum, modo in alterum locum recipiunt, agros vastant, obuios sinè alicuius ætatis discrimine interficiunt. progressi Eracliam, Equilium, Clodiam, Methamaucum, aliaque oppida, lembis quibusdam, tumultuariè instructis, pari clade afficiunt. perq; interiora hæc littora debacchati incendijs, & rapinis, cuncta vastarunt, regionem vberrimam & oppulentam, suburbanasq; omnes insulas, templis auro excultis, ac do-

narijs

narijs reffertis ditißimas, ſacrilega cupiditate ſpoliarunt, eaſq; ædes, religionis odio euertere. In omnem ſexum atque ætatem ſæuitum, pueri, virgines, matres ad ſtuprum raptæ. Stupra cœdibus, cœdes ſtupris additæ. Interim Princeps artis militaris ſciẽtißimus, nihilo ſecius ſuos armis exercebat, vigilijs defatigabat, ne virtus per otium marceſceret animorum. Quamobrem in ſpem ſummam ingrediuntur Veneti, & libertatis finium recuperandæ, et patriæ, non fortunis ſolùm, ſed vita etiam ipſa defendendæ. Summo itaque ardore, contra Vngaros arma ſumunt, fortiter inuadunt, pugnatumq; eſt, Petro Trono, Ciuitatis & claßis Duce, tanquam pro aris & focis, per dies aliquot. accenſis vtrinq; animis, ancipiti fortuna pugnæ, contra hoſtes multitudine fretos, quæ bellicæ rei ſæpius nocet. demum Veneti quos pudebat, Barbaros tam propinquos urbi, diutius ferre moderatè, nõ minus religione, quàm armis incliti, Diuina tùm magis ope freti, minoribus multò ac pro tanto negotio, opus eſſet copijs, hoſtem aggreßi, qui per annum, terram Italiam, omnium feliciſsimam euerterant, Petri & Pauli Apoſtolorum principum die, illuſtri victoria ſunt potiti. eodem fermè loco, quo fuerat cum Pipino, centeſimo

circiter

circiter anno, à Venetis antea, felicißimè dimicatum. Verùm Petrus quod reliquum habuit vitæ, prudentißimè circa Reip. orname̅ta, egit. Obijt vndeuigesimo sui Principatus anno. Corpus in Cœnobio D. Zachariæ, est reconditum.

PETRI SANVTI ELOGIVM.

HISTRI qui centesimum ex illo annum, Veneti nominis hostes acerrimi fuerant, varioque euentu cum eis, de maris possesßione certarant, Februario mense, in ædem D. Petro dicatam, quæ tu̅c Oliuolensis, nunc verò Castellana nuncupatur, pyraticis quibusdam nauigijs, superato tacitè nocturno cursu, fanatico, suburbanoq; hoc sinu, clam virgines non paucas, quæ nuper fuerant matrimonio locatæ, atque in id templum, de vetere ciuitatis nostræ more, cum magno, pretiosißimoq; corporis ornatu conuenerant, quo omnis eorum supellex, ab omnibus publicè spectaretur, essentq; ipsæ populo spectaculo, vel etia̅, vt eo loci, sponsalia celebrarentur, sacrilega rapacitate, secum abduxere, magnaq; indè præda, ac cæde perpetrata, Caprulas petiere. Qua re statim cognita, Petri Sanuti Ducis auspicijs,

Venetus

Venetus miles, tumultuariè tunc repertus, eos in diuidenda præda occupatos, citra nostrorum occisionem oppreßit. Omnibus fermè aut captis, aut ad vnum cæsis. fuit is Sanuti filius, qui nauali prælio, aduersus Narentanos periit. parta itaque victoria, omniq; indè præda incolumi recepta, vrbem triũphans ingreditur, ob idque ludos quosdam, tunc institutos, quidam scribunt, qui Mariani appellabantur, qui per quadringentos & amplius annos perseuerarunt; Sed tertio ligustico bello, Clodiana pugna, Andrea Contareno Duce, cùm ita exhaustum ærariũ esset, vt ne Deorũ quidem cultui sufficeret, Patrum decreto, vno veluti edicto, penitus sunt sublati. mansit autem, tam celebris victoriæ, diuturna quædam memoria, quòd Princeps & Senatus, D. Mariæ Formosæ templum, Calendis Februariis, solenni pompa, quotannis inuisit, ob id forsan, quòd ab illius loci hominibus, qui præclarum in ea pugna specimen dedere, fortiter contra raptores sit pugnatum. est etiam Comaclũ oppidum, ob iniuriã Venetis illatam, atque quòd oppidani illius loci, res quasdam ablatas, restituere neglexissent, huius ductu, vi expugnatum. mansitq; in conditione, atque pacto, publica fide adhibita, vt Comaclini, deinceps

ab iniuria perpetuo abstinerent. Iustinopolitani verò, qui tantum facinus perpetrarant, vt virgines ex sacro loco, rapere essent ausi, veriti ne proprio sanguine pœnas luerent, vltro se Venetis dediderunt. sicq; pacem magis necessariam, quàm speciosam, à nostris acceperunt: cum quibus nihil aliud actum reperio, nisi centum cadorum uini pactiones. qui ab Histris, Principi singulo quoque anno integrè soluerentur. Dux vero cum septennio ciuitatem rexisset, naturæ fatoque concessit et maiorum sepulchro infertur.

VRSI BADVARII, ET
Petri Rosuli Elogium.

NARENTANI à Sclauis, Scythica *gente orti, præda tantum, & rapto viuentes, atq; latrocinijs, magis quàm antea infesti, qui Dalmatiæ littora, suis non contenti finibus, magno cũ Venetæ gentis probro, diutius tenuerunt: Cum multò etiam infestiores essent, quàm vt æquo animo moderateq; ferri, ex ciuitatis dignitate possent, nam urbem fermè ipsam, quadam veluti obsidionis specie, præmere iam videbantur; mala enim prauaque ingenia,*

genia, quò meliore sunt fortuna, eò inclemẽtius exer cent ingenium in eos, quos iniuriæ habẽt opportunos, præmere namque Venetorum loca, media rerum quiete, crudeliterq; uexare non destiterunt. Quarè tribus et triginta nauibus, quas Gombarias tunc appellari, nonnulli affirmant, cæterisq; ad bellum necessarijs, accuratius quàm antea cõparatis, totius belli administrandi summa, Vrso Baduario, & Petro Rosulo, constantis, maximiq; animi viris est demãdata, qui vt eorum conatibus, obuiã irent, ne deinceps Narentani, turbulenter, aut temerè, turbas aliquas commouerent, seditionemue concitarẽt, classe faustißimo quidem omine, in altum educta, hostes viriliter sunt aggreßi cum quibus conflictare, & pro patriæ dignitate quottidie dimicare, erat omnino molestum; eos itaq; latrocinijs magis quàm bello assuetos, secunda pugna profligarunt, eorũque postea oppida nõ pauca, partim loci opportunitate, & natura, partim etiã humano opere munita, in Venetorum ditionem receperunt. sicq; vndè ius stetit, victoria inclinauit. fusi sunt fugatiq; hostes, ac multa cum strage, eorum copiæ disiectæ Baduarius et Rosulus ita strenuè in acie sũt uersati, vt omnes aperta prædicatione, post pugnã testati sint,

vtrius

vtrius partis, hi Duces belli fuissent, eam haud dubiè vincere oportuisse. Narentani autem, ea clade attriti, ægrè se recipientes, pacem pretio redemerunt, nec postea Venetum otium perturbare sūt ausi. his ita gestis, Vrsus Baduarius, & Petrus Rossulus, qui nullis ciuibus, ad eam diem, celebritate, et gloria fuerant inferiores, vrbem ouantes repetunt.

PETRI VRSEOLI ELOGIVM.

PATRIAE amor & charitas, cui nasci vnumquemq;, vel grauissimo Platonis testimonio, non ambigimus, hunc licet inuitum, ac reluctātem, neque omnino se tantæ rerum moli, parem existimantem, Principis tamē sceptrum, in D. Petri æde, vbi miro omnium ordinum consensu, ingentiq; gaudio fuerat electus, sumere coegit. qui domi forisque longè clarissimus, ita vixit, vt omnes facile in sui admirationem traxerit. neque tamen conceptam de se hominum animis, spem est frustratus. fuerat namque ea tempestate, Petri Vrseoli probitas, cunctis spectata. Quarè sublato è medio, Petro Sanuto, Ducarioq; igne & flamma consumpto, atq; aurea D. Marci æde, magna ex parte conflagrata, hic

vnus pium illud opus, primo aggressus, studio et labore, proprioq; ære, ampliori augustioriq; quàm antea forma, & apparatu restituit. Tabulam aureā insuper, miro græcanico opere, Byzantij confectā, ad aram maximam collocandam curauit. D. quoq; Marci corpus ab incendio seruatum, honestiss. in loco, condi iussit. mox Rempub. ob Sanuti Principis necem, nō parum tumultuantē, publicisq; & priuatis incendijs, magnopere consternatam, quæ totam vrbis faciem, miserabili clade deformauerant, in veterem libertatem, ac dignitatē vindicauit. Etenim non solum Marcianam Theodoriq; ædem, ac Ducarium; sed trecentas etiam priuatas domos, quæ propinquitate, & vi ventorum, incendium aluerant, tunc arsisse manifestè constat. in his tamen aduersis, infelicissimisq; rebus, Vrseolus sic prudenter se gessit, vt pacatiora omnia postmodum reliquerit. ad Remp. namque augendam, militaribusq; ornamentis honestandam, animum referens, Saracenos vtramq; Italiæ oram, bipartita classe fœdantes, quique Barium Dauniæ oppidum, terra mariq; obsidebāt, & Capuam, Campaniæ vrbem celeberrimā vastabāt, memorabili nauali prælio superauit, magnaq; strage fudit, qua acie, Saracenorum vires ita

 concide-

conciderunt, vt ab eo tempore, nunquam Italiam, tam valide petere sint ausi, cuum Barienses prius, qui longa & acri obsidione fatigati, animum iam desponderant, commeatu iuuisset. quo parto triumpho Venetias repetit, atque ciuitatem aliquantulum malè affectam reperit, à Ducis interfecti pernecessarijs, qui vrbis otium turbare tentabant. à quibus tamen vim omnem abstinuit, et in conscios quæri vetuit, ne plures inuenti odium augerent. mox cum Otthone Imp. illius nominis ij. qui Veneto nomini ob Sanuti mortem, infestior aliquantulum esse videbatur, in gratiam rediјt. cũ Iustinopolitanis deinde fœdus percußit, cum quibus recens orta erat discordia, vt ipsi Veneto Principi quotannis centum amphoras vini persoluerent. ab his postea, ad pietatem animum adijciens, religionem sanctißimè coluit, quam mortales, & magnam esse ducunt, & meritò plurimi faciunt. Quarè pub. priuatisq; rebus omnibus, ex animi sentẽtia prius rectè compositis, Principatu sponte se abdicauit, atque Ioanne Gradonico, & Ioanne Mauroceno, qui Georgij Phano, Tribune Memij Ducis prerogatiua Vrseolo vita functo præfectus, locum plurimum auxit, ambobus generis, atque huiusce tam honesti, tamq; religiosi

facti conscijs, secum abductis, relicta uxore & filio, quem Angelico nuntio, antequam uxor, ventrē gestaret, se suscepturū acceperat. quo in lucem postea ædito, perpetuam (id annuente Felicia coniuge) deinde continentiam, sincere seruauit. Venetijs occultè, ignoto habitu, altero sui principatus anno, nōdum exacto profectus; in Aquitania, Galliæ prouincia, in Cœnobio D. Michaelis de Cussano, sic enim locum appellant reliquum vitæ, sanctitate & religione clarus egit. celebreq; Petri Vrseoli nomē, in eo terrarum tractu, hodie viget. Verùm antequā patria excederet, cùm officia multa, ac propè infinita, erga pauperes, quorum cubicula, clanculum sæpius adibat, & clericos, ac templa contulisset, tùm illud mea quidem sententia, cætera vicit, quòd priuatas suas ædes, è regione fori, pium hospitium, sub D. Marci noīe perpetuò fore sanxit, multa pecunia partim tūc, partim quotānis numerari iussa. ascripsitq; loco prædia paterna, ī pauperū alimoniā. huic loco Sacerdotem Venetum, moribus & doctrina clarum Ducis authoritate solitùm præesse accepimus. obtinuit paulo antè hoc munus, Io. Baptista Egnatius, vir omnium iudicio doctissimus, præceptor quondā meus, qui et domesticā, historiam Va-

lerium Max. hac in parte imitatus, felicissimo stilo conscripsit. ibi nunc publico decreto, literarum gymnasium est constitutum. Sed fuit tam opt. Ducis nostri propositi author præcipuus, Romualdus Rauennas, cui Camalduenses Monaci, originem sui ordinis acceptam referunt. hic multos, pio hortatu, & vitæ exemplo, ad monasticæ solitudinis cultum traxit. Vrseolus demum vita functus, inter cælicolas translatus, miraculis illustris ad nostram usque ætatem habetur. Sunt præterea qui scriptum reliquere, Petrum Vrseolum, qui aliquandiu procul à patria peregrinatus abfuit, ad Michaelis Phanum, quod Muriano præiacet, monasticam vitam professum, ad supremum vsque vitæ tēpus mansisse.

PETRI VRSEOLI HVIVS NOminis secundi Elogium.

VENETI qui plurimum semper inusitatæ virtuti, tribuendum censuere, hunc Petri Vrseoli prioris filium trigesimo ætatis suæ anno, Ducem elegerunt, quippè exploratum habebant, neminem aut iustius, quàm grauem virum, aut prudentius quàm doctum, imperare posse. ea causa fuit, cur Princi-

patus

patus illi maturius demandaretur. hanc dignitatẽ, eius pater Diuino quoddam vaticinio multò ante nuntiarat. Sed Vrseolus inito principatu, nihil habuit potius, quàm multos statim Reges ac Principes, quoad fieri poterat, sibi conciliare; misso ad hæc Ioanne filio, qui legatũ apud Otthonem Imp. huius nominis I I I. ageret, persuasum enim habebat; nullum esse firmiorem statum, nullum præsidium tutius, hominum beneuolentia, quæ Principes & ciuitates, fortius quàm armis munit. egit postea cum Basilio, & Constantino Imp. vt Veneti à portorijs, publicisq; vectigalibus immunes perpetuò forent. mox patriam ab omni barbarorum metu, & incursionibus liberam reddere est aggressus. ob id debacchantibus per annos multos, infestiss. pyratis, cum quibus variante sæpius fortuna, per annos centum circiter & septuaginta, de maris possessione, fuerat pugnatum; indicto bello, magnam nauium copiam instruxit. Erat tum vernum tempus, & ad nauigandum aptissimum, quando Vrseolus, non minus religione, quàm armis inclitus, nouo sed pio instituto, & in hunc vsque diem, religiosissimè seruato, peractis sacris, in Oliuolensi æde, acceptisque Imp. ornamentis, de manu, Dominici Gradonici.

patritij Veneti, ac Oliuolensis ecclesiæ Antistitis; qui rem Diuinam antea fuerat operatus, D. Marci tutellaris numinis uexillo, in ipsa Christi seruatoris nostri Ascensionis luce, septimo sui Principatus anno oram soluit, ut tam claro, & religioso principio, prospera cuncta, numinis fauore succederent, ex quo non dubia præsensio, diuinatioq; rerum bellicarum, & longa infracti animi patientia, ac cuncta denique Iustitiæ temperamenta profluerent. cui vrbem, ciues, lares, sacra, prophanaque omnia, tã sanctè, quàm piè commendauit: nec ignorabat vir egregius, rem Venetam, armis satis, sed multò plus religione posse proficere. felici itaque nauigatione vsus, phanaticoque sinu celeriter emenso, præter Aquilegiam & Gradum, Parentium Histriæ vrbem petijt. Sed tantum abfuit, vt hostes subita belli mole territi, consererent, ut non solum ipsi, sed & alijs quoque, audita Parentinorum deditione, pacem magno auri pondere, redimere maluerint quàm belli fortunam tentare. Quare Narentanos, cõtra quos Veneti, classem præcipuè mouerant, cæterosq; Illyricos, qui pyraticam exercebant, sic è medio sustulit, vt pyrata ĩ toto mediterraneo mari quæreretur. Lyburnos & Dalmatas inter syluas, & paludes
con-

continere coegit. Demum Iapidia, Histria, Lyburnia, Illyrio, Dalmatiaq; tota, cum insulis, viam fatis ad maiora rerum incrementa aperientibus, mira celeritate est potitus; præter Corcyram nigram, et Pharon insulas, nam cum oppidani, pacem à Veneto, æquis conditionibus, nolunt accipere, loca ui fuerunt expugnata, ac militi data in prædam, Ducis iussu. nec prius tamen est cum Narentanis bellari desitum, quàm inter pacis conditiones quam petebant supplices, Venetorum etiam potentiam, magis quàm antea formidantes, id præcipuè cautum sit, ut nō modo leges Venetas, accepturos se sponderēt, sed vt religionem augerent, mutatisque moribus pietatem colerent, Christum humani generis liberatorem, longè religiosius adorarent, illumque vnicum & verum Deum, pio affectu exclamarent, quin etiam adderent, se nunquam imperata detrectaturos, mox Venetis omnia damna quæcunque ad eam diem intulissent, integrè rependerent, nec deinceps maria incursionibus vexarent, sed à tam nephandis latrocinijs, auidas, rapacissimasque manus amouerent. Nihil tum Veneti, per sexcentos ferè annos, terra mariique, suo Imperio adiecerant, continuerant namque sese, proprijs æstuarijs inclusi

 litto-

littoribus. primus itaque fortunæ felicioris accessus, Dalmatiæ receptio fuit, vnde futuram maris potentiam, fœlicißima expeditione, sub Petri Vrseoli ductu, sunt auspicati. quibus rebus foris fœliciter gestis, Gradum munit, deindè domum, hoc tanto rerum successu, triumphans reuertitur. publicè tum decretum fuisse constat, vt cum ipse, tum posteri, non Venetiarum solum, sed Dalmatiæ quoque Principes, in posterum dicerentur; quo etiam nomine Hericus Imp. qui Otthoni successit, in pub. literis, Vrseolum appellauit. mißi tunc primum, ex patritio ordine, in singulas ciuitates & Insulas noui magistratus, qui rei præessent. parta pace, domi quoque pari studio, cūcta rectè constituit, curauitq; ut Iustitia in ciuitate, rerum omnium gubernatrix haberetur: sic ut nihil ad ueram gloriam, uiro strenuo, ac sapienti deesse uideretur. hoc tempore Ottho Imp. huius nominis III. Roma profectus, cum Venetias uoti causa inuisisset, pallium aureum, quod annuum Veneti, ex fœdere pendebant remisit; qui cum Vrseolus Venetijs per dies aliquot, nonnulla de ciuitate, & Rep. familiariter egit. multæ tunc immunitates, mercati & portus celebrandi iura, ab Otthone fuerunt impetrata; nam & Ducis filium

Veronæ antea, lustrico die, primæ unctionis sacramento, tanquam lustrator admouerat. Cæterum dum hæc agerētur, Saraceni Italicæ prædæ assueti, Capuam instauratis animis, denuo inuadunt, eamq; occupant. Barium quoq; longa obsidione premunt, quibus inedia laborantibus, Vrseolus auxiliari græcorum classe, in barbaros mouet, quibus fugatis & cæsis, iterum triumphans urbem ingreditur, quo anno Turcæ Hierosolymam urbem, antiqua religionis claritate famosissimam, & ob Christi Seruatoris nostri necem, apud posteros semper celeberrimam, magno cum Christian nominis probro capiunt diripiuntque. Interim Petrus Vrseolus, Otthonem filium, & Ioannem, quem collegam sibi, id annuente populo, ob rem præclarè in Illyricos gesta asciuerat, Byzantium ad Basilium, & Constantinum Imperatores fratres legatorum nomine misit. qui cum benignè fuissent excepti, Mariam ex sorore neptem, Ioanni Vrseolo, in matrimonium grandi dote collocant, eumque cum fratre, multis ornatum muneribus, Venetias remittunt. Talis erat tunc Venetorum status, quum rerum humanarum fortuna domina, Vrseoli fœlicitatem, deformare voluit. Enimuero quintodecimo sui Ducatus anno, plurimum

mum in ciuitate est laboratum, fame primo, quia insolita frigoris vis, ita fruges retardauit, vt suo tẽpore, maturescere non potuerint. mox pestilentia quæ famis comes, semper solet esse, hæc vsqueadeò in homines, immanissimè est grassata, ut multi passim inedia, fœde morerentur. Ioannes Ducis filius, & Maria Constantinopolitana eius vxor, quæ paulo antè è Byzantio fuerat profecta, continuatis quasi funeribus, tunc obiere. Verum ad leuandam Ducis molestiam, populus Otthonem filium, quartum & decimum tunc annum agentem, patri collegam constituit. hoc eodem tempore Faletrij viri patritij, D. Benedicti ædem, & Cœnobium, proprio ære condiderunt. Princeps verò cùm Ducarium, ac D. Marci templum absoluisset, optimè de pietate et religione meritus, fortunas omnes suas, diuidendas testamento iussit. partem namque primam filijs dari voluit, alteram pauperibus elargiri, tertiam ad sarta ædium sacrarum, tecta tuenda, quartam verò, & quicquid vel in nominibus reliquum habebat, in Marianis ludis, impendi curauit. postremo cum duodeuiginti annis, ciuitati præfuisset, cœlum vnde prius venerat, postliminio veluti iure reuisit. Corpus ad D. Zachariæ, Ducali pompa est delatũ.

Domi-

DOMINICI CONTARENI Elogium.

NON incommodè quidem, fortes Principes, & re bellica claros, Dominicus Dux sequitur qui per id temporis, omnibus sapientia, & eloquentia plurimum præstare putabatur, ex nobili, & illustri Contarenorum familia, pietate insignis, nec armis vlli priorum Ducum inferior, cuius virtus, vel tum præcipuè, præclara est visa, quòd septimo sui Ducatus anno, ingenti comparata classe, Iaderam munitissimam Dalmatiæ vrbem; quæ Vrso Iust. vrbis Prætore prius eiecto, à Venetis tunc, ad Solomonem Pannoniæ Regem defecerat, in ditionem iterum cepit, & ad illius obsequium (multis licet conatibus) tandem retraxit, cum in ea pugna, nullum non opt. Ducis, & Principis officium præstitisset; consilio insuper ad vires, quibus hostis longè superior erat addito; cæsoque præsidiario milite, ab omni alia in ciues iniuria temperatum. & vt eorū animi, ad meliorem in posterum spem excitarentur; si quid in ipso pugnæ ardore, euersum esset, ad id instaurandum, animum mentemque adiecit. vt quantum antea iræ quæ est inimica consilio, & præ ser-

sertim in ipsa victoria, quæ natura insolens, & superba esse solet indulserat; tanto plus studij, in ornanda adhiberetur. cuius rei fama, & rumore, aliæ vrbes accensæ, quæ deditionem facere tentabant, in fidem pristinam mansere. quas Princeps opt. cum in suam amicitiam, & fidem denuò recepisset, semper eas, ciues, liberosque suos, non modo tuendas sibi, sed etiam augendas, atque ornandas curauit; vt Contareni humanitate, leuatæ potius, quàm acerbitate aliqua, violatæ viderentur. Interim Marco Contareno, ciuitatis prætore relicto, cum Venetias versus, Princeps vela daret, de Gradensi expugnatione, ab exploratoribus nauigijs certior factus, Peponem Patriarcham, belli authorem, graui impetu fuisset adortus; nisi Benedicti Pontif. Max. illius nominis noni grauißima authoritas; quæ plurimum semper apud Venetos valuit, tunc præcipuè intercessisset. Sunt præterea qui affirmant, socia arma prò Græcis, contra Robertum, Viscardum cognomento dictum, Normannum genere, Contareni ductu, à Venetis sumpta. Nam Viscardus, cum longè lateq; Imperij sui fines propagasset, Apuliæ, Magnæq; Græciæ Ducatum occupauit. At Contarenus, ne opt. Principis fficio, vlla ex

parte

parte deesse, vllo vnquam tempore videretur, singulo quoque sabbati die, Emporium in Martiana area, magno quidem ciuitatis vsui, accõmodatum, memorabili planè instituto, vt vel in hoc patriæ cõmoda, tueretur, fieri perpetuò sanxit. vbi quàm plures omnis generis merces, hinc indè etiam asportatæ venales exponorentur. Immunitates præterea non paucas, ab Henrico Imp. eius nominis iij. sæpius frustra tentatas Bono Dandulo, & Dominico Syluio, qui ei in Ducariã sedem successit, ad id præcipuè legatis, egregiè obtinuit. ea præterea omnia, quæ è Repub. esse arbitrabatur, statim à principio studere cœpit. ius atque leges, & illas quidem salutares sanxit. viros bonos artibus incumbentes, consilio & opera, plurimùm iuuit, vt suo exemplo, & cæteri Principes idem facerent, & iuniores ad omne decus amplectendum accenderentur. Huius quoque Principis ætate, Leonem Pont. Max. & ipsum eiusdem nominis nonum, quem Platina tàm benè, de Christ. Rep. meritum testatur, Venetias uenisse repperio, vt D. Marci corpus inuiseret, qui ducentis & amplius ab hinc annis, ciuitati præerat; cuius ædi, cum remissiones culpæ, & errorum condonationes, aliaq; priuilegia dedisset, Ro. est reuer-

sus.

sus. Sed Dominicus cum Rempub. ex animi senten tia, benè optimeq; compositam reliquisset & quæ patriæ vtilia,& cuius bono recta esse viderentur fieri curasset,(erecto prius D. Nicolao, cognomen to Littoreo,Cœnobio; & indè versus continentem oram D.Angelo Virginio) innocentißimè sexto et vigesimo sui Principatus anno moritur, & in ipso D.Nicolai templo tumulatur. sed Angeli Phanũ in monachorum Cœnobium (vt sunt res humanæ semper mutabiles)postea est translatũ, eò nũc,quia pestilentia in vrbe, multi languere cœperant, ad contagia tollenda, publico decreto deferuntur, vt cœli grauioris offensam excutiãt,quo præsidio ciuitas tota cõtagione leuari,facile poßit. reliquit Cont. liberos aliquot post se, à quibus Iacobus Cont. qui post Procuratoriam dignitatem,Ducariam est adeptus,longo ordine originem habuit.

HENRICI CONT. ET IOANnis Michaelis, Elogium.

SACRO bello,et rerũ magnitudine,ac frequẽtia illustri,egregijs militibus, pro se quisq; certatim nomina dantibus,Venetos qui contra Saracenos aliosq; christiani nominis hostes, christianam rem,

ma-

magno impendio ſunt tutati, in hoc congreſſu, tàm pia quàm decora contentione, magnum decus ingentemq; operam attuliſſe, omnibus exploratum eſſe ſcio. maximè enim memorabilis illa expeditio, æternaq; memoria conſecranda videtur. Nam Galliæ Principes, & maior Europæ pars, Vrbani ij. Pont. Max. monitis excitati de Hieroſolymis recuperandis, communi omnium ſententia, pariq; alacritate, conſilium cœperant. Verum indicti belli, famam, ſecuta religioſa ciuitas, ducentarum nauium, claſſem quantam ad eam diem, nunquam emiſerant, armaſſe traditur. quæ cum in Dalmatiam remigium prius expleuiſſet, ex Ionia in Aegeum curſum tenuit: cui Henricus Cõt. Dominici Ducis nuper defuncti filius, qui primus repudiato veteris ſui Sacerdotij titulo, pro Oliuolẽſi, Caſtellanus Præſul voluit appellari, & Ioannes Michael Vitalis Ducis filius, cum Imperio præfuerunt. Sed cùm Rhodũ Veneta claßis petijſſet, quæ aliquandiu, ob hyemis aſperitatem, ſtationem illic habere voluerat; à Piſanis Venetis infenſis, qui inſulam prius non inualida claſſe occuparant, hoſtiliter fuit excepta. At Veneti, qui omnia prius experiri, quàm ad arma concurrere mallebant, eos per legatos, à bello tem-

pe-

perare, perbenigne monent. sed cum illi oblatam pacem negligerent, atrox hinc indè prælium committitur. nec dirimi, nisi noctis interuentu, certamẽ potuit; Superiorq; Venetus factus, duas de viginti triremes, hostibus eripuit, in quibus quatuor millia hominũ capta fuere, quos Venetus, restituta etiam classe, religiosi instituti haud immemor relaxauit. hinc transgressi, Smyrnam primo aduentu capiũt, & reliquam Syriæ oram, Turcis subiectam occupant, atque indè D. Nicolai Episcopi, ac Theodori martyris corpora abstulerunt, mox Lycij, & Pãphylij; Cilicijq; maris littus legentes, Iopensem portum tenuere: atq; nouas semper copias, nouosq; commeatus, ad satietatem, ne quid hostile paterentur, et bellica instrumenta, quæ tum necessaria, atque vsui opportuna esse videbantur, præclarè in castris conuectabant. ibiq; tandiu permansit, quoad Christiani, Hierosolymis sub signis et auspicijs Gotifredi Bolionij, sunt potiti. Victoria itaque sacræ huiusce militiæ parta, & uotis, quæ sacramento adhibito, antea nũcupauerãt, ad Christi sepulchrũ ritè solutis, Venetias incredibili penè gaudio, & lætitia affecti, tàm iustæ victoriæ compotes rediere. Sexto Idus decembris, tertio ex quo Venetijs oram

soluerãt.

soluerant anno D.Nicolai corpus, in Ecclesia eiusdem nominis, quam à Dominico Cont. Duce, in littore erectam superius est demonstratum, multa religione hodie visitur. Turrim non longè ab æde, ne sancti reliquiæ clam à pyratis surriperentur extruxit quæ nunc vetustatis exemplo conspicitur.

ORDELAPHI FALETRII
Elogium.

GOTTIFREDO *Bolionio, Hierosolymitano Rege, altero post adeptam victoriam anno, vita functo, Balduinus eius frater successit, qui cùm aduersis quibusdam prælijs, fractus iam animo esset, certiorq; de Boemundi captiuitate factus, animum ferè despondisset, Venetorũ opem, & auxiliaria arma, implorare est coactus. Quarè Ordelaphus Faletrius, Veneti Senatus Princeps, qui res longè maximas, pro vera religione, moliri studebat, cum christianam rem trepidantem, & labantem cerneret, instructa centum triremium classe, eam in Syriam suis auspicijs duxit. quæ tàm felices rerum successus habuit, vt expugnatæ Tyrus, Sydon, Berithus, & Ptholemais, quæ à recentioribus*

Accon, nouiſsimeq; corrupto nomine Acris appellatur, vrbes vetuſtate & opulentia, quondam clariſsimæ. mox quoque ad Nili hoſtia, Faranniam tum maritimũ oppidum, non expugnatum ſolùm, ſed euerſum, atque in Saracenorum inuidiam, ingẽti opulẽtaq; præda indè eſt abducta. quibus magnificè geſtis, Balduinus priuilegia non pauca, Venetis in Syriam conceſsit. Sed Ordelaphus, poſtliminio reuerſus, non paruam triumphi ſpeciem retuliſſe eſt viſus. nec diu tamen res Veneta quieuit nam cum Patauinis ad Bebias, bellum non incruẽtum eſt admiſſum. ob id credo, quòd Rauennates, & Taurisini, ſocia arma, cum hoſtibus iunxerant, vt tamẽ Patauini ea clade conſternati, ad Henricum Imp. confugerent. qui rebus benè hinc, indè compoſitis, eos dimiſit, aderant fortè, alijs quibusdam de cauſis Vitalis Faletrius, Ducis perneceſſarius, Stephanus Maurocenus & Vrſatus Iuſtinianus Legati. Sub id fermè tempus, duplex incendium, quod propinquas domos, ædesque ſacras depauit, magnam vrbis partem conſumpſit, nec opem, aqua comportanda, fundendaq;, aliaue ratione, ciues ferre poterãt; quòd vapor fumusq; aduerſus, locoquemq; ſuo, ſtare diutius non ſinebat. Conflagrauit & D. Moſis

Phanũ

Phanum, quod non sine grauiss. animi mœrore hoc repeto, nam quoties, mihi in mentem venit, aduersi aliquid, illi ædi accidisse, ferrũ in latus meum stringi sentio. etsi quonam aduerso fato nescio, ingratissimus is mihi fuerit locus, cui cùm integerrimè, per tot lustra, atque ob omnium oculos, & tanquam in theatro positus seruierim, nihil tamen aliquorũ perfidia qui ad honores obrepserũt, vel ex minimis illis sacerdotijs sit datum, cum hoc ipsum tantum, mihi vitio dederint, quòd plus æquo (vt eorum interim vtar vocabulo) in literis incubuerim. Omitto alias multas in me, vel actas apertè, vel occultè illatas in urias, vt tamẽ Dei Opt. Max. ope, atque exemplo, ipræcipuè fretus, omnia eorum in me scelera, quoad potui vici, totq; ac tanta in me conuicia sæpissimè illata, æquo animo, moderateq́; tuli. hominum enim insolentum contumelias paruifeci, & vt sunt leues eiusmodi homines, à me facilè despiciuntur. Sed illustrarunt tandem paulò ante innocentiam nostrã, perditorum hominũ iniuriæ; nunc enim clarissimorũ virorum quorundam beneficio, in puppi sedeo, cum vix mihi esset antea apud eos in sentina locus. Essetq; hic fortasse locus deplorandi, vel nostri seculi calamitatem, vel religionis iacturam, quando qui

 literas,

literas, in nostro hoc ordine amplectuntur, agresti Vatinianoq; odio, ab indoctis insectantur. Sed vt in multis eorum erroribus, ita in hoc præsertim conniuendum esse duxi, redeoq; ad historiam. Sexdecim quoque insulas, posteriore incendio continua clade arsisse, cum Ducarij parte, annales traddũt. quo etiam anno, Methamaucum partim aquis, partim igne, duobus cõtrarijs elemẽtis, sit cõsumptũ. Annales Veneti, quos Blõdus, historiarũ scriptor egregius hac in parte sequitur affirmãt, Hẽricũ Imp. eius nominis iiij. quum fortè apud Taurisium ageret, & paucos antè dies, Faletrij Ducis filiæ, sacri fontis præstitisset officium, Venetias venisse, vt D. Marci corpus inuiseret, & vota iam nuncupata persolueret. testantur idipsum præter Ber. Iustinianum, qui patriam historiam per annos cccc. luculentissimè cõscripsit, multa cùm huic ciuitati, tum etiam monasterijs priuilegia augusta beneficentia concessa. narrant præterea eo tempore, vrbem ingenti terremotu fuisse concussam. ex quo Sulphureus quidã ignis, è terra scatens, D. Hermacoræ Phanum combussit. manus autem Io. Baptistæ, qua Christum Deo genitum ostendit, atque ipsum vnigenitum, ad Iordanem amnem, baptismi lauacro respersit, intra

medias

medias flammas, illæsa est reperta. Sed quoniam ita fert plerunque sors, vt malum sæpius malo addatur; Iadrenses, Ioanne Mauroceno, Veneto magistratu, ex vrbe turpiter eiecto, oppidoq; Panoniæ Regi dato, à nostris desciscentes, Calomani Regis arma & trophea, inani ab eo libertatis spe allecti, sequi maluerunt. quos cum Rex, contra fœdus, cum Venetis antea percussum, et à nostris sanctissimè seruatum, in fidem recepisset, cæterasq; Dalmatiæ vrbes, quæ tum Veneto parebant Imperio, aut ad defectionem solicitasset, aut sua sponte deficientes, in ditionem suam, contra ius fasq; traxisset, paulopost in Pannoniam reuersus, diem suum obijt. Interim Ordelaphus, his anxius curis, nec ulla re, quæ agenda, audendaq; magno Duci esset prætermissa, tantam iniuriam vlcisci anhelans, tertiodecimo sui Ducatus anno, augusto mẽse, parata classe, in Dalmatas mouet, & Iaderam defectionis caput, terra mariq; obsidet; oppidum militibus cingit. Hungari qui ad leuandam vrbem obsidione, ex Pannonia venerant, fusi, fugati; tota Dalmatia cessere. Quare Venetus spem bene gerendæ rei facilè concipiens, bellica omnia instrumenta, ad vrbis mœnia admouit. Oppidani cõtrà, nihil minus quàm uicto-

 riam

riam ſperantes, vltro ſe ſupplices, dediderunt. Indè ſiccum, caſtra mouens, omnium ſpe celerius, vi capit, ac menibus nudat. ibiq́ue Stephanum Iuſtinianum reliquit. quo metu perculſæ reliquæ Dalmatiæ vrbes, ad officium rediere. Dux itaque vindicata vniuerſa Dalmatia, finibusq́; propagatis, Lyburniam quoque præſenti rerum ſucceſſu, ſuo adiecit imperio. additumq́ue Croatiæ titulum, Duci Veneto tunc primò conſtat. Quamobrem cum domum rediſſet, captiuis multis Illirici regulis, ſecum in triũphum adductis, tanta lætitia, tantoq́; gaudio, eſt à ſuis exceptus, ut non Græcorum aut Romanorum triumphi ſpeciem ſolùm adæquaſſe, ſed multò etiã longè ſuperaſſe videretur. fuit victoriæ dies, pridie Calen. Quintillis, qua luce, D. Pauli Apoſtoli, gentium doctoris commemoratio, à chriſticolis celebratur. Nec interim Pannones ſegne otium terruerũt, ſed collecta ingenti militum manu, repentè ex Pannonia affuerunt, adeò ſæpe minimis momentis, rerũ mutationes fiunt. huius rei fama, vt primùm Venetias venit, Dux magno, & erecto animo, haud quaquã ceſſandum ratus, iuſſis confeſtim militibus naues conſcendere, maiorem quàm antea claſſem parat, atque in Dalmatiam, Maio menſe redijt, ne

prouincia ab hostibus, præsidio vacua reperta succumberet. Itaque acrius de integro obortum est bellum, hinc spes, inde desperatio animos irritat. et quò fortius & confertim, magis vtrinque pugnatur, eò plures vulnerantur. nullo inter arma, corporaque intercidente telo. par vtrinque pertinatia, par virtus, par aĩus, eadem spes, similis fiducia. Cum ergo diu anceps fuisset certamen, vt in Venetis castris, neque Dux militi, neque Ducis miles defuisset, & Faletrius strenui militis, & optimi Ducis operam nauaret, velletque phanaticum Vngarorum impetum sustinere; transfixus telo latus, dum in prima acie, vbi plurimum periculi, ac labo ris ostendebatur, hortator re magis quàm verbis adest, antè militum oculos concidit. Dignus certè Dux, qui diutius in humanis esse meruisset. hic Veneti, de Principis morte soliciti, acrius ad pugnam incubuerunt. incertus diu mars, dubiaque victoria fuit, multis vtrinque cadentibus; sed tanta postea fuga, & trepidatio nostros inuasit, vt parum minimumqe abfuerit, quin omnes, aut capti, aut cæsi, in hostium potestatem venirent. Ducis corpus, à suis ablatum, ne barbari, triumphum Ducis corpore ho nestarent, Venetias est delatum, atque magna fu-

neris pompa, elatum, in ipso Martianæ ædis vestibulo, quod à læua templi adiacet, marmoreo sepulchro est conditum. vndeuigesimo sui Ducatus anno. affecta grauissimo luctu ciuitas, legatos quã primùm decernit, qui aut pacem, aut saltem inducias, à Pannone impetrarent. missi tum ad id fuerunt, Vitalis Faletrius, Vrsus Iustinianus, & Marinus Maurocenus: qui pacem in quinque proximos annos, cum hoste, idipsum aliquãdiu renuente, tandem sanxerunt Templa duos. huius tempore sunt erecta, vnum salutiferæ Cruci, cum Virginio Venetijs, alterum D. Cypriano Muriani, hoc à Gradonicis, illud à Baduarijs. Tabulam præterea, auro gemmisq; ornatam, ad altare maius, Aureæ Martianæ ædis positam, suo studio fuisse excultam, carmina quædam, aureis literis, in eadem tabula inscripta testantur. Sub quo pium illud quoque opus institutum reperio, ut Dux singulo quoq; anno, D. Georgij Phanum, frequenti Senatu religionis causa petat.

Dominici

DOMINICI MICHAELIS Elogium.

OPTIMO Principi, melior ſucceßit, qui maiorum exempla hac in parte præſertim, ardentißimo animo ſecutus, ſe ſuosque, pro patriæ dignitate tuenda, pro fide, & religione Chriſtiana conſeruanda deuouit. Nam cùm intra paucißimos annos, Gotthifredus, Balduinus, Boemundus, aliјq; Duces non pauci, qui fatali neceßitati (cui nemo vnquam repugnare potuit) conceßiſſent; ita Venetæ, chriſtianæque res omnes, in Syria faciem mutarant, vt retro ſublapſæ pedem referre, in dies, magis ac magis viderentur. Quamobrem Dominicus Michael, vir impiger, haud cunctatior ad prælium factus, nauibus ducentis è portu eductis, inter quas erant onerariæ octoginta, magno ſtudio & cura ornatæ, in Calixti Pont. Max. gratiam, difficillimis iјſdem Reip. temporibus, ſtudium non vulgare impendit, quod à maioribus veluti hæreditarium acceptum, non tantum ſeruare, ſed enixè etiam augere, Veneti ſemper curarunt. Obſidebatur tunc terra mariq; magna cōtentione, Ioppe Syriæ vrbs, aſpero et īportuoſo littori, noſtri maris impoſita. præe

rant

rant in continenti Gallorum Duces, quibus Veneta classis, rerum omnium bellicarum instructissima affuit. atque Saracenicam classem, quæ Ioppem, septingentarum nauium classe, arctissima obsidione præmebat, adeo improuisu insultu disiecit, vt magna ferè earum pars, medijs fluctibus sit oppressa, quædam naues captæ, paucæ fuga dilapsæ. ex Turcis desiderata septem millia fuere. ex quo & & vrbs obsidione leuata, & Ioppe Venetorum armis oppugnata, non sine magno labore est recepta. præda quæ opulētissima fuit, inter milites, æquis partibus, Ducis iussu est diuisa. Secuta paucis post diebus altera victoria, decem ex eodem hoste, nauibus captis, cum prætoria, quæ pretiosissimis mercibus fuerant onustæ. Indè progressus Venetus, totam Syriæ oram legendo, res partim amissas recuperauit, partim etiam periclitantes tueri nitebatur. Nec Galli interim, impigrè rem agebant, sed Tyrū vrbem, omnium præter Hierosolymam & Antiochiam, totius Asiæ potentissimam, anteà frustra, per quatuor menses, immensis conatibus oppugnatā, à terra adorti, Venetos hortabantur, vt à mari oppidum, validissimis viribus oppugnarent. tenuit dies aliquot obsidio, vrbemque ipsam, in fertilissi-

lißimo solo positam, & frugum parentem (quis crederet?) obsidione ac fame, ad humanos cibos cõpulit. Verùm cum Galli trepidi, mox in castris agerent, quod Sulthanum Aegyptium, maximis copijs affuturum nuntiaretur, de fuga cogitare inceperant, quando ipsi soli, grauißimo discrimine, hostibus obijcerentur. Veneti autem, quibus mare ad fugam pateret, facilè relicta prouincia, indè abituri. quod cùm Venetus Dux rescisceret; ut maiori clarioriq́ue animo, rem inceptam, christiani persequerentur; scirentq́ue se à Venetis, si qua uis, à barbaris ingrueret, nunquam deseri, classem primò propius terram adducit, deinde nauium omnium gubernacula, in castris ad Varinundum Hierosolymitanum Antistitem, pub. edicto deferri iußit. alij tabulas, ex singulis nauium carinis reuelli, aliave remigij instrumenta adempta, & in castris delata scribunt, quæ firmißima constantiæ signa haberentur. qua spe, cùm diutius nostri, vrbem obsidione cinxissent, dolo magis quàm virtute, tandem & astu, quæ an rectè fiant, in hoste non requiruntur, vrbe non sine tamen Venetorum clade, pridie Calen. Iulias sunt potiti. populoq́ue Veneto parere eos docuit. & quas regiones, quasq́ue gentes, nullæ no-

bis antè literæ, nulla vox, nulla fama notas fecerat, eas Dominicus Michael, & exercitus, Venetaque arma peragrarunt. fuit ea victoria Christianis admodum læta. Data tunc Venetis in Syria priuilegia non pauca; sed quoniam fuerat obsidio illa, longa & laboriosa; & quia procul à patria, Dux pecunia quæ bellorum nerui appellatur indigens; ne milites stipendij causa, aut ad hostes deficerent, aut castra relinquerent, ex corio bubulo, ad tempus scorteos nummos, publica forma obsignari iussit, eamq; classiarijs, ea conditione numerauit, vt domum reuersis, aurea, argenteave pecunia, fide optima integraque daretur. Quarè quandiu in Syria Dominici Michaelis ductu, & auspicijs, contra fidei & religionis hostes, à nostris est bellatum; imaginaria veluti pecunia, mutuo inter se vtebantur. Restat adhuc in ea familia, tam clarum, tamque illustre authoritatis exemplum, nam in eius gentis insignibus, aurei nūmi, gentilibus suis signis uidētur, iam tū à Duce illatis, cū antea aliud insigne Michaeles gestarent: Sed quum res Venetæ à Ioanne Const. Imp. (quem nostrorum quidam Caloianem appellant) ob rem præclarè in Syria gestam, non mediocriter concitarentur; Dux inde abire est coactus.

ctus. Quarè Rhodum prius, celebrem Carpathij maris insulam, quæ Venetis multa, ad claßem necessaria, præter alia denegarat, inuadit, & diripit. mox Chio mediterranei æquoris insula occupata, Isidori corpus, inde Venetias asportauit, quum tamen diutius in ea insula hybernasset, Samum postea, appetente iam vere, Lesbum, & Andrum, Aegæi maris loca oppreßit. quibus circa Cycladas gestis, Methonem Peloponeßi vrbem, in ditionem receptam, opulenta ibi facta præda, atque inter suos diuisa, militari præsidio munitam reliquit. inde præteruectus, Iaderam Veneto nomini infestam, memorabili apud cæteras rebelles vrbes exemplo; magna ex parte diruit, ac præsidio nudat, ne locus alioqui natura munitus, sedes belli fieret hostibus. Spalato deinde, ac Tragurio Pannonum vrbibus, in ora Dalmatiæ, armis receptis, domum gloria & diuitijs plenus, trigesimo ex qua discesserat mense est reuersus. nobiliß. apud posteros, si vt mirari, ita & imitari in animum inducerent, virtutis & religionis exemplo. Verum quoniam, neque maius est aliquid, neque admirabilius, quàm quòd is qui multos vicerit, seipsum demum vincat: nihil enim unquã cum vera virtute, laudeque gesseris, nisi in ipsam

ani-

animi modestiam, oculos prius detorqueas. tanta quidem fuit Dominici Michaelis, vel animi moderatio, vel etiam in patriam charitas, vt Siciliæ Regnum sponte sibi oblatum, forti animo negligeret. Sed nihil magis decorum, Dominicus Michael, fecisse in ea expeditione est visus, quàm quòd summo honore in patriam attulit, lapidem illum, super quẽ Abrahamus, Dei iussu, Isacium filium voluit interimere. atque eum super quem, Moses, Deum est allocutus, & illum super quem, Christus humani generis seruator, apud Tyrum, discipulos docens sedebat. quem vnum eundemque esse, multi affirmant. is spectatur hodie, super altare, in ædicula Io. Baptistæ, quæ nunc aurea æde comprehẽditur, ea parte, qua ad fori portam, vel ad geminas columnas itur. attulit & veram quandam Christi imaginem, parieti affixam ad Ianuam ædiculæ Io. Baptistæ, in ipsa D. Marci æde, vbi Lampades, aliquot matutino tempore accenduntur. cum his etiam vehere curauit, lapidem ex porphiretico marmore, miro naturæ artificio cauatum, vbi nunc in eodem templo lustrãtur infantes, adduxit postea secum ex Pera ablatum, D. Donati corpus. Huius Ducis tempore Cathedralis ecclesia arsit, quam Bonifa-

cius

cius Faletrius Episcopus, Vitalis Michaelis successor, postmodum instaurauit. Marcus præterea Iulianus, patritij ordinis vir, publicam Charitatis ædem, cum Canonicorum Cœnobio erexit, templum nunc splendidum, præcipuaque religione præditum, cui nobilißimum conclaue, cum celeberrimo collegio accubat. Dux autem cùm Rempub. annos vndecim, magni ac fortis animi iudicio gubernasset, extremum vitæ diem, morte confecit, & pub. funere est elatus. eius sepulchrum, in vestibulo D. Georgij, è regione fori, maioris cognomento dicti, hodie conspicitur.

PETRI POLANI
Elogium.

NON possum sine magno, grauique piaculo, memoriam tui Petre Polane, tacitus in præsentia præterire. nam Dominici Michaelis Ducis soceri tui secutus exemplum, belli pacisque artibus longè optimus, ac summis animi, corporisque dotibus ornatus, patriam legibus, ac præclariß. institutis fundare, opera & consilio tutari, optimum factu, semper es arbitratus. Tradunt scriptores, quos sequi

hac

hac in parte duximus, sub prima huius Principis initia, Fanum Piceni, seu Vmbriæ amœnissimam vrbem, in Adriatico littore, inter Pisaurum, & Sennogalliam positam, quia diutius, à finitimis bello, & armis acerrimè vexaretur, vltro sese, & ciuitatem, in Venetorum fidem, & amicitiam contulisse. ex quo nostri semper eos, non modo tuendos, sed etiam augendos, atque honestandos voluere. Fannenses pecuniam, & mille olei libras, annui tributi nomine, ad aureæ Martianæ ædis vsum, sunt polliciti. Constat non multò post, arma à Venetis sumpta, contra Pisanos, veterem iniuriam, sibi à Ioanne Michaele Ducis filio, & Henrico Contareno apud Rhodum illatam, vlcisci volentes; plus tamen cladis, quàm intulerant acceperunt, grauioresque in dies calamitates, subire videbantur, nisi Eugenij illius nominis III. Pont. Max. authoritas intercessisset, qui Pisis oriundus, iniquissimo ferebat animo, ciuium suorum stragem. Sed Polanus interim, vt ciuibus, & patriæ consultum à se prudenti consilio, in posterum videretur, cum Dalmatis egit, vt quandocunque Veneti Principes, in hostes mouerent, aut quindecim nauium classis, sub Venetis signum, in altum educeretur, singulæ vrbes,

bes, singulas triremes, aliave ad classem opportuna instruerent. Patauini à Venetis hoc tempore, ob finium discordiam defecere, trecentique ex ipsis postea in pugna capti, atque aliquandiu custoditi, sine precio postmodum dimissi fuere. quod ad clementiæ famam conciliandam, multum contulit. ex eo enim facilè patet, Venetos tàm clementia humanitateq́; quàm militari etiam virtute, multas gentes, & populos vicisse. Sed dum hæc in Venetia fierent, Rogerius, Rogerij comitis Siciliæ filius, mortuo Gulielmo Apuliæ Duce, non Daunia modò, sed magna Græcia, Lucania, Campaniáque potitus, Italiæ Regem se dictitabat. atque inde deuictis ingenti clade, in Aphrica Saracenis, & Tunetis Rege, sibi tributario effecto, ensis capulo, prospero fœlicique rerum successu auctus inscripsit. Apulus & Calaber, Siculus mihi seruit & Apher. Is Hemanueli etiam Imp. bellum indixit, indictum fortiter gessit. vastata est omnis Græciæ ora, & Byzantium; In cuius gratiam à Venetis, contra ipsum Rogeriũ, classem celeri studio, parari est decretum. hanc cum Polanus Dux, eo animo ductaret, ut in Rogerium moueret, fœdissima tempestate superueniente, triremes per aliquot dies, non parum iactatas, apud Ca-

 prulas

prulas continuit. vbi Princeps vel prægrauante ætate, vel aeris intemperie graui morbo conflictatus, in deploratam valetudinem incidit. placuitque ex Senatusconsulto, referente Dominico Mauroceno, qui Polano in sedem succeßit, vt Dux in patriam rediret: atque Ioannes Polanus Ducis frater, & Rhainerius filius, claßi præficerentur. qui accepto Imperio, cum ad Corcyram insulam, Adriatico sinu, irrequieto cursu emenso deueniſſent, eam ferociter inuadunt, modicoque negotio, ex hostium manu, vi ereptam, militarique præsidio munitam, Imperatori restituunt. hinc soluētes Corinthum Achaiæ caput, totiusque Græciæ decus, atque nobilißimū quondam totius Europæ Emporium, & Thebas præclaram Beotiæ vrbem, in potestatem accipiūt. mox omnia Rogerij loca tumultuosè inuadunt, cum strage rerum omnium, quacunque irent. Postea Rex prælio à Venetis fusus fugatusque, nauibus viginti amißis, trepidus & inglorius, fugam arripuit, indè nostri magno impetu auersi, Siciliam aggrediuntur, omniq; iniuriarum genere affligunt. Oppida munita, improuisu aduentu capta, & incensa, multarum ætatum opera, clarißimaque virorum monumenta, miserabiliter extinguunt. parum mi-

nimumq; abfuit, quin insulam fermè omnem, suæ ditionis fecerint. fuit igitur eo tẽpore Græcia, à calamitoso prælio, Venetis armis defensa. Ducis interitus, qui non multò victoriam præcesserat, in causa fuit, quo minus, frater & filius, maritimi Duces, ob rem præclarè gestam, gloriosè triumpharent. hoc Duce Bonfilius Michael, qui in Seruatoris phano, Vicarium agebat, cum cæteris qui ibi rẽ Diuinam faciebant, Canonicũ dogma suscepere. nec multò post Clementis ædem, inter Almi spiritus, et Gratiarum Cœnobia, Petrus Gatilosus construi fecit. quo etiam tempore inter Murianum & Maiurbium, Iacobi cognomento Palustris diuersorium, Vrsi Baduarij, & Ioannis Troni opera est erectũ. quem locum Cistercinæ virgines olim tenuere; nunc sacrorum curam, ibi Francisci gymnopodes habẽt. Sed Polanus cum Ducatum annis vndeviginti tenuisset, vitam deseruit. funus Murianum, ad D. Cypriani est elatum.

MAVROCENI EIVSDEM CO-gnominis, & Marini Gradonici Elogium.

NON minorem triumphi ſpeciem, retuliſſe videri poſſunt, Maurocenus eiuſdem cognominis, Dominici Ducis filius, & Marinus Gradonicus collega, ex omni patritio ordine viri lectiſsimi, qui Anchonitanis, nauali prælio deuictis, ac quinque eorum triremibus captis, contra Hiſtros, maritimis latrocinijs diutius aſſuetos, quique omni tempore, in præda, & ſanguine verſabantur, triremes quinquaginta, fœliciſsimis auſpicijs educentes, Polanos primò oppugnare, atq; armis aggredi tẽtant. Quarè vbi literis & nuntijs, oppidani certiores ſunt effecti, bellum maximum & formidoloſum, contra eos per Duces decerni, atque parari, Venetos Imperatores, confeſtim per caduceatores monent, atque ad concordiam hortantur. nihil tam populare arbitrati, quàm vt depoſitis vtrinque ferocibus animis, æquis couditionibus, in ſuam amicitiam rurſus recipiant. Aſſentiuntur Veneti, qui nihil vnquam maluerunt quàm pacem, quique ſola laude contenti, nihil ex victis hoſtibus præter victoriæ nomen,

ſibi quæſiuere. Quarè poſt varias hinc indè conditio nes oblatas; has poſtea libens vterque populus eſt cō plexus, vt bina millia pondo olei, Martianæ ædi, quotannis perſolueret. Parentini tunc ſuis uiribus diffiſi, auxiliarias copias, quoties Dux in aliquos mouiſſet, ſunt polliciti. hos Hemonenſes ſecuti, non auxiliaria tãtum arma, ſed annuum olei tributum, daturos ſe conſtituerunt. quibus rebus compoſitis; Maurocenus & Gradonicus, abſque vlla occiſione aut ſtrage, domum ouantes ſunt reuerſi, atque à Dominico Mauroceno Duce, & ciuibus, benignè fuerunt excepti.

VITALIS MICHAELIS Elogium.

HIC à pace primum auſpicatus, auitum inter Venetos, & Piſanos inflammatum odium, animi facilitate atque clementia leniuit. Sed tranquillo otio diutius perfrui, aduerſante præſertim fortuna, ciuitati non licuit. Nam Hemanuel Conſtantinopolitanus Princeps, homo haud miti ingenio, neque manſueto, ſed qui multa in Venetos, per ſummam iniuriam, & contumeliam perpetraret (vt

Græcum hominem poßis agnoscere) indignè ferebat, Venetos noluisse contra Gulielmum Siciliæ Regem, qui Rogerio successor est datus, arma sumere. Quarè obliterata veteris beneficij memoria, à Venetis paulo antè accepti, qui sociali bello, Græcorum fortunas, æque ac suas, contra Rogerium Siciliæ Regem, impensè fuerant tutati, contra eos subitò impetu arma mouit; Venetosque omnes, qui in tota Græcia mercaturam fecerant, custodiri iubet: percusso prius fœdere, cum Stephano Pannoniæ Rege, Venetorum hoste infestißimo, quo Duce, Spalatum, Tragurium, & Ragusium Dalmatiæ vrbes, vafro callidoque Græcanico commento diripuit. mox negotiatores omnes, quos recenti decreto, totius Græciæ emporia, frequentari denuò iusserat, simulataque pace, per nuntios, fide publica euocarat, vno die, contra ius gentium, comprehendi iubet, eorumque bona in publicum redigi. Sebastianus Cianus interim, & aureus Mastropetrus, qui spe renouandæ amicitiæ, Byzantium legati nomine petierant, magnæ quidem inter Venetos, existimationis viri, qui Ducalem postea dignitatem sunt adepti, tantæ rei atrocitate uehementer commoti, Venetias subito itinere

repe-

repetunt; cumque tam infandum facinus, in Senatu de more retulissent, Vitalis Dux; in quo summa elucebat virtus, & in periculis fortitudo, nihil in tam aperto rerum discrimine cunctatus, triremes centum, intra dies totidem, onerariasque viginti parari, omnibusque ad bellum necessarijs instrui iubet, quibus Histri, ex pacto antea cum Venetis facto, decem addidere. statimque ipse oram soluens, Leonardo filio pro Duce relicto, vrbes prius ab hoste vastatas, in ditionem recepit. Eubœam deindè & Chium, Aegei maris, ac Imperij loca, hostiliter inuadens, nec ætati, nec sexui parcendum duxit, in quo prælio maxima operis pars, Vitalis Michaelis fuit, qui cùm pugnandi artem, & audaciam ostendisset, consilio etiam omneis anteibat. Quarè Hemanuel Venetis armis oppressus, veritusque regno deturbari facilè posse, Legatos iterum sibi mandari, auidißimè postulat. mißi Antistes Equilinus, Græci sermonis non ignarus, & Manasses Baduarius, vir Consularis, per quos Græcus, promissa tandem bonorum restitutione, æquis postea conditionibus pacem impetrat. nec quieuit tamen, quin solita perfidia vsus, aduersi aliquid, contra Venetos strueret; nam dimißis legatis, cum exploratum ha-

 beret,

beret, Imperij vires, longè inferiores esse, quàm Venetorum, nec ob id cum eis congredi auderet, fontes & flumina, vnde Veneti aquam hauriebant, veneno infecit, ex quo pestilentia subitò exorta, ex nostris quàmplures absumpsit. periere tunc, aduerso fato Iustiniani omnes, cuncti enim pro charißimæ patriæ salute, & pro Reip. incolumitate, arma sumpserant. ne autem Iust. familia tam benè de patria merita, funditus interiret, Dux qui hoc vnum præter alia ciuitatis incommoda permolestè ferebat, cũ Alex. Pont. illius nominis III. per literas & nuntios egit, vt Nicolaus eiusdem familiæ, qui sacra Deo Opt. Max. ad D. Nicolai littorei faciebat, à Canonibus ea in parte solueretur, liceretque ei ad suæ gentis sobolem restituendam, Annam Vitalis Ducis filiam, quam vnicam habebat, vxorem ducere. concesßit eam veniam impunè Alexander Pont. dederat enim eodem exemplo paulo antè huiusmodi facultatem, Constantiæ Gulielmi Siciliæ Regis filiæ, vt soluto tunc religionis vinculo, ad prolem suscitandam, Henrico Imperatori, Friderici Ahenobarbi filio nuberet. Sed faustißimæ Iustinianæ nuptiæ fuere. nam liberos mares sex, fœminas vero treis, ex eo tam fœlici coniugio suscepere.

quo

quo pacto familiam penè lapsam, è tenebris in lucē restituere. mox Nicolaus pristinæ castitatis & religionis haud immemor, ad Cœnobium rediјt, ædificato prius non longè à Torcello Virginio, quod D. Adriano dicatum esse voluit, in quo Anna vxor, monasticam vitam, ad supremum usque ætatis tempus, sanctißimè egit. claruerunt ambo multis miraculis, perstititque ad patrum nostrorum ætatem, tabula quædam, in æde Nicolai littorei, in qua vtriusque imago, magna cum admiratione spectabatur. Ciuitas verò perculsa, ob tam atrocem, tamq; funestam rem, quæ vrbem quoque ipsam, adeo sæuiēte morbo populabatur, vt animam agentium corpora, terra altè lateque effossa, miserabiliter obruerentur. In Ducem, totum id malum populus contulit, qui in summam ciuium inuidiam adductus, septimo & decimo, sui Principatus anno, est interfectus. funus ad D. Zachariæ delatum. hoc duce, Procuratoria dignitas, quæ ampliß. est, & Principi proxima, tunc primum in vrbe fuit excogitata. obtinuit eam primo Angelus Faletrius Ordelaphi, Ducis filius, cui templi aurei cura, fuit demandata.

Elogium.

NVLLVS certè priorum Ducum, ad hãc diẽ, nec contẽtionis magnitudine, nec celeritate conficiendi, Ciani trophea potuit adæquare. Siquidem gloria fuit illustris, ac peruagata multorum, amplissimorumq; vel in suos ciues, vel in patriam, vel in omne genus hominum, fama meritorum. omnia.n. decora, & insignia, quibus Imperij Veneti dignitas fulget, huic accepta sunt ferenda. Enimuerò oblatrent licet multi, cæteriq; vrbis amplitudini, atque splendori, improbè inuideant, hæc quidem ciuitas, Alexandrũ Pont. Friderici Aenobarbi Imp. insidias fugientem, atque ideo Venetijs, intra charitatis Cœnobium, ignoto uiliq; habitu, multis iactatum fluctibus, totaq; Europa exulem, atque inopem, quique totius Italiæ Principum fidem, suspectam habebat, latenter excepit, & fouit. Qua re cognita ab Imp. Venetis bellum denuntiat, eosq; imperij hostes appellat, minæ non vulgares legatis pro pace cum Pont. missis adduntur, atque ira percitus, omnes suas vires in eos intendit, milites statim scribit, omniaq; parat, quæ ad belli vsum necessaria

vide-

videbātur. Verum Cianus triginta longis nauibus comparatis, accepto de manu Pont. qui rem Diuinā fecerat vexillo, his verbis; perge Ciane, & Venetum nomen inuictum, iuuantibus Dijs, præsta. qui felicibus auspicijs oram soluens, Friderici Imperatoris filij classem, quam quinque & septuaginta triremium fuisse cōstat, iuxta Salborium Histriæ promontorium est congressus: locū alioqui ignobilē; sed qui victoriæ magnitudine, clarior aliquanto sit effectus. quo in loco, extant adhuc carmina quædam, in antiquißimo marmore incisa, in pariete templi D. Io. Baptistæ, quæ tantæ victoriæ monimentum, testatum relinquunt. Diuina ope, parta victoria, nulla cædes, nullus captiuus ex Venetis, hostium tamē multi desiderati, longe etiam plures captiui sunt effecti. duabus præterea Otthonis nauibus, in ipsa pugna, medijs aquis obrutis, octo & quadraginta captis, in quibus Imperatoria fuit, cum Otthone ipso, qui Venetias viuus ductus, magnam triumphi speciem exhibuit maximumq; Principi, & patriæ decus præbuit. Vnde Alexander Venetorum opera, longo post tempore, pristinæ suæ dignitati restitutus, pax inter ipsum, & Imp. mox conciliata, Veneti Principis maiestatem, multis tropheis & fascibus,

fascibus; quibus Princeps hodie vtitur excoluit. atque inde maris desponsationem, & culparum omnium veniam, cùm Marcianam ædem, tùm charitatis, & Iacobi de Riuoalto inuisentibus concessā, statis quibusdam diebus constat. quæ sunt & erūt (& si scriptorū hac in re variat fides) monimenta tantæ victoriæ sempiterna. Nihil enim in tanta rerum gestarum gloria contingere potuit, aut ad illud præsens decus pulchrius, aut ad nepotes memorabilius, quàm vt is Princeps, supplex Venetias peteret, quē plures olim gētes et populi, flexo antea poplite adiērēt. nec ab re factum à patribus arbitror, qui totius belli seriem, in suo comitio, celebri pictura, exprimi publicè decreuerunt, vt res latius in vrbe vagata, manaret ad posteros. edixit præterea, vt quoties Princeps in publicum prodiret, patres frequentes semper adessent, atque cærulea vestimenta, eaq; annua, sub natalitia festa præconibus, singulo quoque anno liberaliter donarentur. Multa insuper extant huiusce Principis, in patriam ornamenta. nam geminæ ēt columnæ teretes, præstanti forma, Cōstantinopoli, ad nos aduectæ, in ea Marcianæ areæ parte, quæ ad meridiem spectat, eo Duce sunt erectæ. ibi nunc sontes capitali supplicio af-

ficiuntur

ficiuntur. Hic bipartitam maiore Euripo ciuitatē, ligneo ponte, omnium maximo, primus iunxit, qui à Germanorum emporio, ad Riuumaltum excurrit. Indè exhaustum ærarium, ea temporis nouitate, quadam mutui ratione, à Vitale Michaele Duce, huius nominis II. frustra antea excogitata, in melius restituendum curauit. Splendidam quoque, auream q; D. Marci ædem, in hanc ipsam, quam nunc aspicimus formam, acceptam multi referūt. Tabulamq; auream, dignitatis eximiæ, gemmis et margaritis instaurauit & auxit, testes sunt literæ, in ea excultæ. erat tunc Angelus Faletrius tantūmodo procurator, Verùm post amplíß. Ciani Ducis legatum, quùm ille duplici curæ impar esse crederetur, alter fuit suffragio creatus, vt hic sacris Thesauris, ille recentioris legati procurationi præesset. famaq; est, illam piam nummorum dispensationem per procuratores, pauperibus tunc primò institutā. Is antiquata illa, simplici suffragiorum ratione, duodecim virorum suffragio, qui Michaelis Ducis parricidium fuerant vlti, Dux omnium qui in ciuitate fuerant locupletißimus, incredibili omnium lætitia est declaratus. qui alium postea eligendi ordinem, aliquāto cautiorem, supremo sui Ducatus an-

no instituit. Illam quoque pecuniæ largitionem, quam Principes, altero à suæ electionis die, per forũ euecti, in argumentum, vel lætitiæ, vel liberalitatis, profusè effundunt, gratia simul & beneuolentia, multitudinem deuincire cupientes, ab hoc ipso excogitatam video. Hic prægrauante ætate, & morbo, seipsum abdicans, ad Georgij Phanum, è regione fori concessit. ibiq; non multo post vitam deseruit. octauo sui Principatus anno, eius sepulchrũ marmoreum, in ipso Cœnobij vestibulo cõspicitur, vbi omnium sacerdotum collegia, quotannis suis manibus parentare, testamenti sui tabulis sanxit: vrbe prius opt. institutis ac legibus, magnificentissimisq; operibus illustrata. Petrum filium, qui post Henricum Dandulum Ducalem sedem, omnium consensu est adeptus, hæredem ex asse reliquit, ea tamẽ lege, et quasi diuinaret, vt si absque liberis è vita decederet, omnes familiæ suæ fortunæ, quæ omnium amplissimæ habebantur, partim D. Marci ædi, partim etiam D. Georgij Cœnobio ascriberentur: ex ipsismet postea testamenti tabulis, in ima cera illud addidit, vt singulis carceri Marcianæ mancipatis, duo panes & vini mensura, pietatis causa quottidie darentur.

HENRICI DANDVLI Elogium.

SALVE tu quoque heros magnanime, in hoc fortißimorum Ducum albo, & gentis nobilitate, et animi robore, meritò referende; qui nisi Reip. præfuisses, eam minime, tàm claram tàmq; illustrẽ hodie videremus. In quo certè viro, nescias quid prius laudes; nam cum in bello gerendo, fortunatißimus sit visus, in rebus etiam agendis, consilio plurimum præstitit. quippe cùm Byzantium, pro pace cum Hemanuele Imp. impetranda petijsset (qui præter incommoda multa Venetis data) Anconitanos ab eis alienauit, & Stephanum Pannoniæ Regem, callido, vafroq; ingenio, contra eosdem concitauit, adeo certè à Græco, scelesto alioqui, et perfido homine, indignis est habitus modis, quòd constantius, liberiusq; Remp. geßisset, vt obiecta sibi, contra ius gentium, ante oculos, candenti lumine, ænea tabula, visu penè fuerit captus. Hic postea eo in primis nomine, cum honoribus etiam amplißi. & laboribus maximis, pro Rep. perfunctus esset, Dux magnifico patrum ac populi consensu creatus, maiorem quàm antea operam, patriæ optimè de se meritæ

ritæ, impendere accuratius contendit. Enimuerò Polam & Mugliam, Histriæ ciuitates, quæ à Pisanis fuerant occupatæ, Io. Basilij, & Thomæ Faletrij ductu recipit; quarũ magnam partem diripit, direptam incendit, earumque mœnia, haud vno loco disiecta, ne hostis amplius se eò reciperet, solo æquat. Sic Polanis rebus accisis, Bonifacius Monserratensis, & Balduinus Flandriæ comes, alijque Galli Duces non pauci, Venetias venerunt, vt cõtra Turcas Saracenosq́; loca sacra, temerario ausu, ac nephando prorsus, execrabiliq́; scelere infestantes, cõmuni animo cõsilioq́; moueret. Sacrum illud bellum pietatis causa susceptum gestumq́;, perfici non posse videbatur, nisi Græci prius, infida perniciosaq́; gens, quæ aliquantulum à recto dogmate, dissentire videbatur, ad officium reuocarentur. Sed vt facilior eis, ad rem tàm opportunã, tamq́; Reip. christianæ necessariam peragendam, aditus pateret, Venetorum opem deposcunt. Quare Henricus pub. priuataque ira vehementer incensus, ob violatum legatorum ius, quod penes cunctas nationes, sanctum habetur, opinione celerius classem parat, humanis stimulis est religio addita (huic enim non res Veneta solum, sed religio ipsa omnium maximè

curæ fuit, laborauitq; plurimum, non tàm ut maxima, opulentißimáq; ciuitas esset, argenti & auri possesßione; quàm ut felicißima, & virtutum ornamentis celeberrima haberetur) Quamobrem Gallorum Ducibus socijs, sacrisq; auspicijs ritè peractis, Rhainerio filio pro Duce relicto, Idib. Octobribus, Venetijs profectus, omnem Illyrici oram recepit: nam Histri, Lyburni, Dalmatæq;, Pyraticã factitantes, & præsertim Iadertini, qui à Venetis quintò iam desciuerant, Vngarorum parteis secuti, bello tunc à Venetis fuerunt domiti, atque ob suam perfidiam, ignominia affecti. Pannoneque hoste, indè armis expulso, leges acceperunt, ne quid postea turbulenter, temereue committerent: reliquas autẽ vrbes, quæ adhuc in fide permanserãt, in officio prudentißimè continuit: Histris etiam tributarijs effectis, & præsertim Tergestinis. Byzantium mox suo ductu adnauigãs, cum classe ducẽtarum, ac quadraginta nauium, Alexium Iuniorem, Isatij filium, in Regnũ restituit, quo postea per fraudem, à Murciphilo, scelestißimo homine, è medio sublato, vrbem ipsam Venetæ felicitatis æmulam, ijsdem socijs, Græcis prius ademptam, Latino nomini asseruit, sicque malè partum Imperium, cum vita si-

 mul,

mul, ignominiosè Murciphilus amisit. Capta vrbe, in quo pugnæ ardore, Dandulus miram virtutē præstitit, omnia prius fuerunt emendata, quæ antea minus ritè, secundum christianum dogma fiebant. deinde Duces in vnum collecti, Balduinum Flādriæ comitem, Imperatorē eligunt. Thomas vero Maurocenus, Veneti patritijq; sanguinis vir, primus Patriarcha est dictus (ita enim inter se prius conuenerant) vt Veneti Antistitem, quem mallent eligerent, si Gallis Imperium fortè cessisset, ne penès unā gentem, vtræque essent dignitates. Thomas Patriarcha Romam profectus, ab Innocen. III. Pōt. Max. sacris est initiatus, mitraq; & lituo pastorali insignitus, postea Constantinopolim reuersus, Balduinum Imperiali sthemate inaugurauit. præda ingens tunc parta, auri, argenti, gemmarum, margaritarum, preciosæ vestis, & suppellectilis, multa græcanica opera; et præsertim, quatuor illi ænei æqui, qui in vestibuli supercilio templi à fronte alacri statu prominent, opus est illud Lysippi, à Tiridate Armeniorum Rege, Neroni primò donati; mox à Constant. Imper. Byzantium aduecti, indè postea Danduli opera Venetias adducti; magnam de se spectantibus admirationem præbent. eo .n. gradu

motuq;

motuq́, corporis stant, vt iamiam desilire, in subiectam planitiem pariter omnes velle videantur. testatur Bernardus Iust. historiæ scriptor grauiss. vidisse eos aliquando in gemma signatos, atque Romæ, dum ibi legatum ageret, in arcu triumphali Cõstantini sculptos. Luciæ præterea corpus, quod è Sicilia, Constantinopolim fuerat allatum, Venetias cũ classe vehi curauit. Gallus verò Princeps, Henrico Duci, quoniam in eo bello, clara egregiaq́; facinora edidisset, Lilia in suis insignibus, deferenda in posterum concesit, edixitq́; vt in ea vrbe, Venetus magistratus perpetuò esset. Adiecit postea Dandulus, Veneto Imperio, quartam totius Romani Principatus partem, quo nomine, deinceps Veneti Duces sunt appellati, atque Imperij nomen tũc primò sunt adepti. Cretamq́; insulam patriæ adiunxit, inde Ragusium, & Dyrrhachium, atque Corcyram, vbi Iacobum Delphinum præsidij loco relinquendum iussit, Thomæ Mauroceni Antistitis ductu, qui Roma discesserat acquisiuit. plura quoque, cùm ad Reip. statum, quàm suo consilio stabiliuit, tùm ad religionem ipsam, Deique Opt. Max. cultum spectantia, eo Duce sunt acta. & nisi inopportuna, eiusdem Principis mors contigisset, Veneti Imperij

 gloria,

gloria, longè maxima, eiusque fines longius quoque, tanti viri auspicijs processissent; qui nonagenario maior, tertiodecimo Ducatus sui anno Byzantij, vitam naturæ reddidit, atque in atrio D. Sophiæ sepultus: fuerat ea ædes à Iust. Imperatore, multò antea condita: eius cadauer postea effossum à Maumethe, secundo Turcarum Imperatore, Amuratis filio, qui Constantino Imperatore, ciuitate, & vita spoliato, vrbeque totius Orientis nobilissima potitus, in qua Christiana pietas, millesimum ac centesimum, supra nonagesimum annum floruerat, sacram Sophiæ ædem, prophanam fieri, impio iussu voluit. Imperatoria arma, quibus Henricus fuerat indutus, ensisque & clipeus, aliquandiu penes Turcarum Imperatores steterunt, mox vero à Solymano Selymi filio, Gentili Belino, pictori sui temporis egregio, qui è Venetijs Byzantium euocatus, regiam multis tabulis, rerum nouarum, ad oblectationem, & Maomethis imaginem pinxerat, dono data fuerunt. atque Venetias ab eodem asportata, Marco Dandulo, Doctori & Equiti præstantissimo, Mathæi Equitis Viri clarissimi, patri optimo atq; integerrimo donata. Sed Marcus vt erat excelso animo atque inuicto, cum ab eo

Princi-

Principe, originem non habere affirmaret, ob idq; ſibi munus illud minus competere exiſtimaret; ea fide Opt. Henrici Principis ſucceſſoribus deferenda curauit. Duce vita functo, ne Veneti, qui in ea vrbe, tamquam in nouam Coloniam, nominibus datis, veteris patriæ ferè immemores habitabant, ſine aliquo magiſtratu eſſent, Marinum Zenum Prætorem, concordi electione crearunt, fuitque primus, qui nouum Byzantij magiſtratum geſſit. Indè Zenæ familiæ, benè optimeque poſtea ceſſit, vt ſi quando magni aliquid, inter Senatum Venetum, ac Turcarum Duces agi oporteret, per Zenos viros Patritios fatali quoddam euentu, exequi ſemper videretur.

RAINERII DANDVLI, ET *Rogerij Permarini Elogium.*

VICTORIA contra Græcos parta, alijs peremptis, alijs bello ſubactis, vt Imperij loca, quæ ex fœdere cum Gallis icto, ad Venetos iure belli pertinere videbantur, melius commodiusque, Venetæ ditioni adiungerentur (quarta enim captorum oppidorum pars, Venetis ceſſit, omnesque Aegæi

 ferè

ferè ac Ionij maris insulas, ea de causa sunt adepti) classis non parua, rebus omnibus est instructa Rhainerio Dandulo, Henrici Ducis filio, & Rogerio Permarino, Procuratoria tùm dignitate illustri, egregijs propugnatoribus, omniaq; præsenti animo administrantibus præfectis: egressa classis, in ipsis Hadriatici maris finibus, cuius nulla pars, à periculo, cæde, ac latrocinijs vacua erat, Leonem Vetranum Genuensem, prædonem nepharium, pyraticis incursionibus nauigantes uexare, & rebus spoliare est aggressa: quem memorabili prælio, cum nouem longis nauibus captum, Corcyram adducunt, ibiq; publicè laqueo, præpostera veluti morte, vitam finire iusserunt, eo prius ostentandi gratia, viuo per insulam à Venetis non multò antè receptam ducto. In quam Insulam, tanquam in Coloniam, vel in quamrem magis meus inclinat animus, Petrus Michael, Stephanus Foscarenus, & Sigibbertus Quirinus, sunt missi. Mox classis Veneta, Methonem & Choronem Insulas, quæ tanquam pyratarum domicilia videbantur, expugnat, quas Raphael Zenus, præsidio custodiuit. Cæteras deindè Aegæi maris Insulas, quæ Constantinopolitano paruerant Imperio,

rio, partim patriæ, partim priuatis hominibus vindicatas; eiectis prædonibus præsidio firmat. (erat enim ea profectio ex Illyrico, in Ionium & Aegæum euntibus, maximè pestifera, ac pernicio-sa) interim Græcus quiddam Regulus, Henricus nomine, Malliacus comes, Ligusticis nauibus fretus, Cretam Insulam, centum olim urbium fama clarißimam, ac omnium quæ sunt in Aegæo, Cretico, Lybio, Aegyptio, ac Carpathio mari celeberrimam, ausus aggredi, atque armis hostiliter tentare, eamq; ferè totam, in ditionem receperat, nisi Rhainerius Dandulus, cuius animum iampridem, paterna gloria vehementer incenderat, affuißet, cui duplicata classe, Imperium est demandatum, à quo adductis triremibus ad infestißimam Insulæ partem, hostis adeo fortiter est repulsus, vt non solum Insula Venetis armis sit defensa, sed quatuor etiam Genuensium naues, cum ipso Henrico captæ, in Danduli potestatem deuenerint. Regulus ipse vltimo supplicio, Imperatoris iussu est affectus. Per id tempus grata patria, Rhainerium Dandulum, in demortui Gratiani Georgii locum, procuratoria dignitate, inter Venetos augustißima, honestauit, & au-

 xit.

xit. Verùm ad Cretensium motus, in posterum compescendos, Veneti, patritii plebeiq; ordinis uiros non paucos, pedites hos, illos equites, in eam Insulam, tanquam in nouam Coloniam, pub. decreto miserunt: cui Ducario nomine, Iacobum Teupulum, hac veluti prærogatiua, quòd Byzantii plura, integerrimè innocentißimeq; perfunctus erat, præficiendum curarunt. hunc ego fuisse arbitror, qui Ducalem dignitatem Venetiis, post Cianum obtinuit. Neque tamen ligur, quem nunquam Venetus, neque lacescendum bello, neque tentandum putauit, inceptam prouinciam deseruit; quin dolo malo & astu, quibus gens ipsa, in Venetos semper est vsa, Cretam seditione prius turbatam inuadit, crebrisq; incursionibus deturbat, atque Insulanos ad defectionem solicitat, vel ob acre, præposterumq; illius gentis ingenium, vel quod ægrè ferebat hostis, binos Principes interceptos, ignominioso mortis genere fuisse affectos. ad eorum tamen insanos conatus reprimendos, Dandulus fortiter, strenueq; obstitit. Breuiq; est tota ea Insula pacata, qui cum triumphum sibi decerni cuperet, Creticiq; agnomen adipisci, nihilq; minus, quàm insidias timens, ab hoste improuiso

prælio

prælio circumuentus, venenato telo transfigitur, vt tamen dignam, virtute sua, mortem obierit. eius corpus Candaci (est ea vrbs hodie celeberrima, ac totius Insulæ emporium) funebri pompa sepulturæ datum. Fuit ea res origo, & quasi seminarium maximæ cladis, hinc indè acceptæ, & illatæ, inter Venetos & Genuenses, cum quibus vsque ad vltimum suæ gentis, & libertatis interitum, est pugnatum.

LEONARDI QVIRINI, ET M. Gussonij Elogium.

VIX fuerant Veneti, Cretensium rerum negotio, & cura, quæ maxima certè fuerat, soluti, quum in maiorem postea molem, maiusque discrimen, vrgentibus fatis inciderant. Nam Vatazus græcanici sanguinis vir, qui ea temporis nouitate fretus, qua Veneti ad Cretam, in ditionem retinendam, totis viribus nitebantur, quasdam Aegæi insulas occupauit, quum ad Cretæ insulæ nobilissimæ imperium anhelaret; essetque, præualentibus iam Venetorum armis, illius potiundæ deplorata spes, vafro ingenio, aliud iter ingressus, cum Exagona-

rum Rege, fœdus de Byzantio inuadendo percus-
sit. erat tum Byzantij Prætor ex iure iam antea,
per Henricum Dandulum Ducem in ea urbe, iure
belli quæsito, Theophilus Zenus, uir neutiquam ne-
gligendus. Cæterum & coloni ab initio missi eò ade-
rant. Sed Zenus non impiger, cum imminentis belli
apertum periculum cerneret, Senatum ea de re cer
tiorem facere optimum arbitratus, Principem, &
Patres, per nuntios, quo in discrimine, res tanti Im-
perij, armis & uirtute parti, in præsentia esse uide-
rentur, monet. qui nec tardandi, nec differendi facul
tatem esse, maturè perspicientes, Leonardum Quiri
num, & M. Gussonium, lectissimos uiros, ualidæ
classi, ex Senatusconsulto præficiunt. qui nihilo segni
us Spartam ornare, omnique officio, ac potius pie
tate contendentes, oram feliciss. auspicijs soluerant;
decreuerantque communi consilio, in Illyrico ad ea
oppida perlustranda, aliquantulum commorari, quã
do Byzantium, ab hoste iam obsideri, subitum nun
tium est allatum. quare maiori studio & diligen-
tia, occasionem opportunissimam nacti, iter arripue
runt. quæ cum in cæteris rebus, tum in bellis, om-
nium gerendarum est mater, & opifex optima.
Quamobrem inceptum iam iter perficientes, celeri-
ter

ter in Hellespontum, classem traijciunt. imminebat ferociter barbarus Constantinopolitanis. Sed nostri non perculsi erant metu, non consilium, non animus defuit. nam cum hoste congressi, magis animis, quàm viribus freti, in certamen descendunt; omnia circunspicere, atque agitare cœperunt, summa sua prudentia quæ vera est, militaris fortitudinis parens. vicerunt egregiè Veneti, præsentia & hortatione Ducum; estque tunc à M. Gussonio, cõstantius quàm audacius pugnatum, obijtque non solum optimi Imp. sed & militis strenui munera: victoriaque, quæ semper ad æquitatis partem inclinat, sunt potiti. præerat hostium classi, Leo Gaualla, fama ea tempestate illustris, cum quo Veneti fortiter dimicantes, etsi uiribus longè inferiores essent: rem tamen fortitudine & celeritate prosperè gesserunt. quatuor & viginti hostium nauibus, à Venetis interceptis, cæteris metu & insectatione disiectis. præda militibus est concessa, addita est victis ignominia, captiuis enim antennis religatis, triumphali velificatione, Byzantium vrbem, adhuc trepidantem ingressi, obsidione leuarunt. excipientibus magna cum lætitia & plausu oppidanis. rebus ita pacatis, quibus nihil tum fieri potuit honoratius,

 cum

cum paucis diebus ibi essent morati, in patriam felicissimo cursu reuersi, ingenti lætitia ex non minus illustri, quàm celeri victoria, ciuitatem affecerunt. Marcus Gussonius vero, non minus armis, quàm religione clarus, Phanum virginis, quod nunc Cruciferi tenent, & Matthæi ædem, templa à suis, proprio ære fundata, donarijs non paucis ornauit.

ANDREAE TEVPVLI
Elogium.

SVNT & Teupulis, qui pro patriæ salute, in tot, ac tantas dimicationes, sese obiecere, maxima suorum maiorum decora, fortiaque & illustria eiusdem gentis facinora, quæ nequaquam fuerant à me silentio inuoluẽda. nã vbi sublime aliquid, & excelsum versabatur, ibi semper ĩpigerrimè sese, et præclarè exercuerũt. ex qua familia veluti ex equo Troiano, viri bello, paceque clari, genuino splendore, in lucem non pauci prodiere. Inter quos enituit Andreas Teupulus, Iacobi Ducis filius, qui non minus laude, & rerum gestarum gloria, quàm Ducaria dignitate florebat; & Petri etiam frater qui Mediolani Præturam, magna sua cum laude egit; atque Ioannis, qui in gratiam Gregorij eius nominis

IX. R. Pont. (cuius preces aspernari, nō minus impium est, quàm ab officio alienum) quinque & viginti, nauiū classem ad Appuliæ vrbes oppugnãdas contra Fridericum Imp. Pontificis Ro. infestissimum hostem, Senatus decreto ductauit. Verùm Andreas & corporis viribus, & animi magnitudine pariter insignis, sexaginta triremium præfectus, ferre opem patriæ, succurrere saluti, fortunisque communibus animum intendit, nec minus quicquam curæ habens, quàm quòd geri è Repub. oporteret; cum classe, frumento, stipendio, cæterisque rebus, satis probè ornata, primò in Histriam venit, atque Polanos, qui ex antiquo iam fœdere, triremem dare neglexerant, fossa, vallo, propugnaculis, mœnibus, & omnifariam munitionibus nudat; ne præsidium aliqua ex parte haberent, quos ne ad internitionem daret, pecunia mulctandos curauit. Inde per Hadriatici sinus læuam enauigans, Dyrrachium Epiri vrbem, Ciceronis exilio celebrē appulit, ut triremes cum Genuensibus coniungeret. Enimuero Genuenses qui inducias in annos 9. Stephano Iust. & Marino Mauroceno, qui Ducalem sedem, post Teupulum tenuit, legatis ad id Romam missis, cum Venetis fuerant pacti, atque Gregorij Pont.

Pōt. authoritate addito anathematis ſpiculo ſancitas, ab ijs per legatos petiere, ut ſibi cõmuni nomine contra Piſanos, magno Friderici fauore fulcitos, auxilio eſſet, claſſem.n. ſupra centum triremium contra Genuenſes inſtruxerãt; quippe id in fœdere cautum uidebatur, ut alter alteri, quandocunque opus foret, afferret opem, eſtq́; ob id à Venetis, tam ualida claſſis, magno illuc cum diſpendio miſſa. Sed lygur in certamen ab hoſtibus prouocatus, nõ expectatis amplius auxiliarijs nauibus, in eos mouet atque trucidat. quo nuntio audito, Teupulus qui omnia quæ ad militiam ſpectabat, optime nouerat, iter retro flectere optimum duxit. nam cuncta Aegæi loca, in officio manere, per id tempus ſunt uiſa: Quamobrem claſſem iterum ad Polam, quæ refectis uiribus, denuò a Venetis defecerat, duxit, urbemq́ue (multò acrius quàm antea accenſus) ferociter adortus diripit. uictos ad internitionem perſequitur: omniq́ue iniuriarum genere affligit, nec alicui parcit, nõ minus ipſe opt. Ducis, quàm fortiſsimi militis officio functus. deniq; nullũ eſt cladis genus, quod tũ ingrata Ciuitas, non ſit perpeſſa. His fortiter geſtis, domum repetens, omnium ordinum conſenſu beninè excipitur.

RHAINERII ZENI Elogium.

VIX fuerant ab Andrea Teupulo, exaucto rati nautæ, quum aliud nepharium, omniq́ue imbutum odio bellum subitò oboritur. Iadrenses namque obliti, quæ uel secunda fortuna, à Venetis habuerāt, uel aduersa toties fuerant experti, pulso Ioanne Michaele, tùm urbis Prætore, quintò à Venetis, ad Vngaros transiere, atque Belæ eorū Regis arma secuti illius uexilla, animosè extulerūt. quam iniuriam Veneti ulcisci cupientes, Rhainerium Zenum, uirum grauißimum, ex Zena familia, à Zenone Imp. Augusto oriunda, cum quinque & uiginti triremibus, ac onerarijs uiginti, toti bello præficiunt, qui ex quo Dux fuit declaratus, nihil prolatandum ratus, terra mariq́ue ciuitatem adortus, eam per menses duos, omni bellorum genere oppugnans, post non multas suorum strages, 2. Iulij die prælio fregit, et domuit; nam oppidani oppugnationis artificio, et belli asperitate, uehementer deterriti, se urbemq́ue dediderunt; atque imperata facturos, tamquam ex syngrapha sunt polliciti. Rhainerus uerò in prima acie pugnans, nihil sibi reliqui, ad virtutem fecit, atque aduersus ho-

hostes, non minori obstinatione, quàm animi vigore dimicauit; ad quos prælio deuincendos, non alio quàm Rhainerio Duce, fuerat opus. neque enim contra imbelles populos, arma mouit, sed contra eã gentem, quæ & bellica olim virtute, celeberrima fuerit, & hodie quoque, à maiorum suorum laude nõ degenerarit. recepta vrbe, Petrus Dandulus, Diui Marci proc. & Stephanus Iustinianus legati ad Belam, Pannoniæ Regem, pro componendis rebus sunt missi; qui sic prudenter negotium gessere, vt Rex ipse, ius omne, quod tam ipse, quàm sui maiores, in ea vrbe, quocunque iure sibi antea vendicarant, Venetis libentissimè condonarit. Ioannes Michael, qui à Iadertinis, vrbe ignominiosè fuerat eiectus, quem in ea obsidione, egregiam & ipse operam nauarat, Clodiensis Prætor, statim est designatus. moxque Procuratoria dignitate auctus. Prætor tùm in eam vrbem missus (vt quidam volunt) Stephanus Iustinianus, sed vt alij Dominicus Maurocenus, vterque tamen prudentia, & animi robore singularis; qui bellicosissimum alioqui populum, metu teneret, quem fides non tenuerat. Rhainerius autem, in patriam reuersus, quùm inter ciues pulcherrimè staret, Procurator primum,

mox

mox Marino Mauroceno, quem vnus & quadraginta viri, primò crearunt, concordi electione, successor est datus. quo Duce bellum contra Ligures, crudele & perniciosum, hostium præsertim pertinacia est susceptum. in quos Zenus irruens, eos magno animi ardore aggressus, pariq́ue successu profligauit; captisq́ue septuaginta triremibus, cum prætoria puppi, Friscum Ligusticæ classis præfectum, Venetias in triumphum duxit. ob tam singularẽ, tamq́ue insignem victoriam, Rhainerius Dux repudiato veteri suo gentilitio insigni, albas lineas duas, totidemq́ue cæruleas, quas ex militari vexillo, iure belli erepto ademerat, posteris ad hanc vsque diem, tamquam per manus acceptas, deferendas curauit. Vrbem præterea maiori quàm antea sumptu ĩstaurauit. nã pub. vias, vicosq; oẽs, atq; plateã, lateritio lapide sterni fecit. & Pontẽ qui à Germanico emporio, ad Riuumaltum excurrit, maiorem amplioremq́ue, quàm antea à Ciano Principe fuerat extructus, fieri iussit. primusq́ue ad capitis insigne, limbum aureum addendum curauit. Sed quùm ex diuturnis belli calamitatibus, exhaustum iam esset ærarium, quædam fuere à Principe vectigalia excogitata. inter quæ, quùm nouum; at-

que in Ciuitate inusitatum, ex mola commentus, esset, in quandam ciuilis discordiæ flammam incidit; cui cum mederi studiosissimè cuperet, in eum à nõnullis est conspiratum; adduxitque tumultus ille, Remp. in maximum discrimen; nam & Princeps qui populum verbis mitigare inceperat, ne quid detrimenti Respub. pateretur; ictu lapidis fuit violatus. insana plebs, quasdam nobilium domos, in ea trepidatione diripuit; in sontes postmodum est grauiter animaduersum. Procuratorius etiã numerus, eo Duce, bis est auctus, atque primo Marcus Superantius, mox Iacobus Molinus, dignitatem sunt adepti. demum Rhainerius, decimoseptimo sui Principatus anno, nonis Iulij è vita decessit. Cadauer ad gemellorum ædem fuit delatum. Sub hoc tempus Actiolinus Patauinorum Tyrannus, quem multi Ecelinum vocant, humani generis portentum, ac quædam totius Italiæ fax, contra quem Veneti, vt Patauinorum rem adiuuarent, milites, arma, commeatus, & naues miserant, Martini Turriani, Mediolanensis Principis ductu debellatus; ignominiæ impatiens, præ nimia ira, omnium miserrimus, est morte consumptus. quùm Tyrannidem, omni flagitiorum genere, annos viginti exercuisset.

LAV

LAVRENTII TEVPVLI
Elogium.

DVO per id tempus celeberrima erant, totius orbis emporia, Barbaris Damiata, nostris verò Ptolemais, colonia maritima, amœno montium iugo clausa, celebrisque ob arenas, quas tot retro seculis, vitrarijs officinis exhibet, inter Carmelum montem, & Sydonem vrbem posita, nunc Accō recentiori nomine appellatur, in confinibus Armeniæ & Syriæ, haud longè ab Antiochia, in qua vrbe, quæ erat, conuentu mercatorum frequentissima, non Veneti solùm, sed Genuenses, & Pisani, ius antea, sibi quæsitum habebant. Demum orta est inter Venetos, & Ligures, veluti inter duos opulentiss. populos, maritimarum rerum gloriam sibi vendicantes discordia, quibusdam etiam simultatibus inter eos, tunc reuiuiscentibus: nam ædem D. Sabbæ, quæ Venetis antea per annos ferè sexaginta cesserat, Genuenses temerario ausu, eam sibi vendicare conati, sacrum prophanantes, instar arcis communiunt, ibique omnis generis arma, ad pugnam necessaria attulere. tum quidem domus templa, & aræ, humana omnia, atque Diuina iu-

ra, sunt violata. nihil est enim tàm sanctum, quod non aliquando, hominum improbitas possit violare. Quare Veneti, rei indignatione accensi, cum insignem hanc contumeliam, & dedecus, ferre non possent, multis prius per caduceatores pro pace frustra tentatis, triremes tresdecim, opportunè instructas, Laurentio Teupulo, Iacobi Ducis filio, viro prudenti consilio, nec bellicæ artis imperito committunt; qui eas celeriter, per Ionium Aegæumque, ac Syriacum mare eductas, Accon citato veluti agmine conuexit; cathenaque fracta, qua portus occludebatur, treis & viginti Ligusticas naues, onerariasque duas direptas, omnes ad vnam incendio absumunt. ædem ab hoste prophanatam, qua parte fuerat munita, diruunt; promiscuaque cæde, in Genuenses sæuitum. erat tùm in ea vrbe Prætor, Marcus Iustinianus, qui columnas duas quadratas euelli curauit, Ligustico marmore, cum epistylijs: à basi, ad mediā ferè columnæ partem, Crucis imago spectatur, inde supra, qui locus appellatur scapus, vario operæ sunt incisæ. hæ ad præsidij ianuam adiacebant, vel quòd facilius crediderim, ipsius portæ fuerant veluti antes. visuntur ipsæ hodie, inter auream D. Marci ædem, & forum, ad

meri

meridiem erectæ. huiuscemodi etiam victoriæ monumentum, refert lapis ille, ex porphiretico marmore, ad templi angulum erectus. decreta ibi atq; edicta, tàm pub. quàm priuata, multaque magistratuum iussa, per præcones publicè recitantur. Sed illius epistyllium, & spira, ex pario aut ligustico marmore, res ad ornatum excogitatæ, nostri quidem sunt temporis. Sed Genuenses ea clade, magis irritati quàm territi, instauratis aliquantulum viribus, cum classe, duarum & triginta triremium, nostris apud Tyrum denuo occurrunt: contra quos Veneti, pristinæ virtutis memores, acriter instare, maximaque vi, est hinc indè certatum. fuit verò res Veneta semper superior. Teupulus autem, bis cum hoste signis collatis, bis re egregiè gesta, Byzātinis Græcorum armis, oppressis, opem tulit. mox prosperè etiam contra eosdem ligures cum Andrea Zeno, altero tùm classis Imp. pugnauit. his gestis in patriam vocatus, triumphans vrbem iniјt. seque vsqueadeo in omnibus quæ excellenti ciui, sunt necessaria exercuit, vt multis nominibus, patritiorū sibi fauorem conciliarit. nec multò post, mortuo Zeno, cùm inter Patres, genere, virtute, authoritateque plurimum valeret, Dux creatur, in cuius ele

 ctione,

ctione, diuersam quàm antea rationẽ, ac longè cautiorem excogitatam constat. quæ in hunc vsque diem, integra omnino perseuerat. quo in loco, paternam gloriam æmulatus, egregia facta non pauca, ad patriæ cõmodum, et ornamentum effecit. ut qua virtute Remp. ab immanißimis hostibus, foris strenuè defendisset, eandem ab omni tumultu et perturbatione, diutius tutaretur. Quarè Ciuitatem ingenti, periculosißimaq; fame laborantem, præsenti veluti ope, primo sui Ducatus anno leuauit. mox inducijs cum ligure hoste, in annos quinque pactis, victricia arma, contra Bononienses conuertit, cum quibus triennio ferè, circa Padi hostia est bellatum. Sub hoc Principe, Ciues Ceruiæ, se & Ciuitatem, vltrò Venetis dediderunt. postremò cũ patriam annos sex, prudentißimè gubernasset, obijt. atque ad Gemellorum ædem delatus, in gentilitio suo sepulchro, est conditus. Hic Iacobum filium reliquit, qui vt rem Christianam iuuaret, in Syriam à Venetis missus, cum Pontificio legato, contra Babylonium Regem, fortiter se geßit: postea verò Io. Dandulo duce vita functo, cum vniuersi ciues, ipsum acclamarent, adeo temperatis moderatisque moribus fuit, & ab omni cupiditate

remotus, vt clam ex vrbe euolarit, donec certior de Petri Gradonici Ducis electione esset factus; vir natura ipsa moderatus, Marochij dißimulata perso na latuit. est id rus, medio ferè itinere inter Taurisium, & Mestre oppidum, loco satis amæno positum. Stephanus eiusdem familiæ D. Marci. P. vir clarus, qui præclara tàm domi, quàm foris pro patria, facinora geßit, hæreditario nomine, & velu ti per manus, à suis acceptum, hodie poßidet. Sunt qui scriptum reliquere, Iacobum præ nimia animi modestia, clam nauem conscendisse, atque in Aphricam nauigasse, vtcunque tamen, summum eximiumque modestiæ exemplum, posteris reliquit.

ANDRAE ZENI Elogium.

DEBELLATIS *vno atque altero præio Genuensibus, Veneti ad Byzantij rem tutanldam, animum & vires intenderant. quippe Balduinus Roberti filius, Byzantij Imp. sub quo domestica proditione, regni auspicia conciderant, tre pidare cum multis, non mediocriter videbatur. Li gur interea, nullum vel diligentiæ, vel labori locum*

relinquens, affectas opes, ingenti studio & celeritate reparat. Quare triremes quadraginta, & naues decem optimè instructas in Syriam transmittit; quo nuntio Venetias allato, nostri erecto in primis animo, & minime perturbato, honestissimeque & magna cura dignitatem tuentes, non minori diligentia & opera, triremes. XV. & onerarias naues. X. ornant. his Andreas Zenus Patrum decreto (quibus illius integritas, & animi magnitudo, satis fuerat perspecta) cum Imperio præfuit. qui sacris prius, de more ciuitatis ritè perfectis (maximum enim in rebus humanis momentum esse arbitramur, si quàm propitio, aut quàm aduerso Numine res agantur) Syriam versus, occiduo vento flante nauigans, classem cum Laurentio Teupulo iunxit, atque ex duabus una effecta, ambo Imperatoria dignitate ornati, unanimes ad hostium impetus reprimendos insurgunt, quos Zenus paruo admodum negotio, suis auspiciis prius, mox auxiliari classe, Laurentij Teupuli collegæ superauit. Quamobrem victis, & profligatis hostibus, ac multa cum strage, medijs vndis oppressis, quinque & viginti eorum naues, fuerunt à Venetis interceptæ, et Venetias in trium-

phum

phum adductæ. multas etiam media pugna corruptas, ac mari depressas constat. Duo millia & sexcenti, qui viui in manum victoris venerant, liberalissimè postea, ad vnum sunt dimissi; inhumanum credo rati, vel impium potius, nobile animal, rationis rerumq; cœlestium capax, seruitio adigere: uix tamen temperare potuerunt, quin omnium hostium loca, tàm publica, quàm priuata, quæ Ptolemaidi erant, funditus euerterent, ac solo æquarent. fuit ea victoria X X V. Mensis Iunij die, quo D. Marci Tutelaris numinis apparitio, Venetijs tàm religiosè, quàm piè, à Vitalis Faletrij Ducis tempore, ad hanc diem, multa cum religione celebratur. Est præterea à Venetis, contra Ligures non procul à Tyro, rursusq; circa Cretam, feliciter pugnatum. Verùm laborabatur vehementer à Latinis, per id tempus Byzantij; nam Theodorus Ioannis Diplobatacii filius, tam difficilè eis negotium exhibebat, vt Venetos per nuntios, semel atque iterum monere sint coacti, quatenus nisi eis properent suppetias ferre, maximo in discrimine, eorum res sitæ viderentur. quamobrem maturatò opus esse, si sociorum saluti consultum optimè vellent. scire se nullam veniæ

spem,

ſpem, ab immaniſsimo hoſte ſperandam, celerarent itaque ob id auxilia, ne ſi ſegnius, tardius ue ſubueniretur, capta (quod nollent) vrbe, Latinum nomen, in ea orbis parte, penitus aboleretur. Venetus autem cuius viribus maritimis, ad eam diem, res Latina in Græcia florebat, nihil moratus, in hoſtem cum maxima parte claſsis proficiſcitur. Sed nuntiata in itinere Theodori morte, in Syriam priorem curſum remenſus, vbi maius imminebat periculum rediјt. Interim Paleologus, vehementis ſpiritus uir, Ioannis Theodori filii, tutor fiduciarius, quem poſtea rerum potitum, cum tutelæ pertederet, ſacrilego parricidio, interficere non eſt veritus, magna coacta manu, ardentibusq; animis, cupiditate veteris decoris recuperandi, Byzantium plurimum infeſtabat, eamq; per inſidias, partim cæſis, partim etiam per ſummum ſcelus corruptis cuſtodibus, non legitimo pugnæ genere, concubia nocte capit: ferentibus tùm Genuenſibus, ad tam infandum facinus, ſceleſtumq; flagitium opem. eſt ea clades eò facilius Latinis illata, quo minus fuerat tunc ab ipſis expectata. Inſidiari certè id fuit, non bellare, opprimere non vincere. Capta eſt itaque urbs, ſexageſimo fermè an-

no, postquam à Venetis & Gallis, fuerat Græcis adempta. erat tum vrbis Antistes, Panthaleo Iustinianus, qui cum vehementer ea de re esset solicitus; fiducia plenus, extremam belli aleam, auxiliaribus etiam quibusdam copiis, quas Marcus Gradonicus, urbis Prætor, tumultuariè fecerat, tentare intrepidè fuisset aggressus; si satis exploratum habuisset, qui hominum, suis partibus fauerent: Quare cum nequaquam resistere viribus potuisset, deploratis iam rebus, Græcia est coactus decedere. Reuertitur interea Zenus Venetias, licetq; ab omnium ordinum uiris, ob victoriam partam, benignißimè fuerit exceptus, Byzantini tamen Imperii amißio, non paruam illi triumphi partem ademit. Verùm præmia postea amplißima, ciuitas ei liberaliter tribuit: nam Leonardo Venerio Procuratori vita functo, mox successor est datus.

MARCI MICHAELIS Elogium.

VICTORIA quæ natura insolens est & superba, adeo Paleologum, ingenio ferocem, & quod

quod Venetos & Gallos, metu cessisse credebat; vehementer incenderat, vt explorato eorum itinere, in spem maioris victoriæ adductus, perinde ac si virtute prius, non dolo & astu vicisset, eorum loca, quæ olim Byzantini Imperij fuerant, infestare pararet. Veneti verò qui nunquam inimicis succubuerunt, nec fortunæ quidem, M. Michaelem, fortis & præpotentis animi virum, cum duodeviginti triremibus ad Ionij & Aegæi Insularum præsidium decernunt, suntq; paulopost, septem supra triginta additæ; totiusq; belli administratio, ad Michaelem qui nuper fuerat Imp. electus, magna cum authoritate est delata. Sed erant inter eas nonnullæ, quæ pedites vehebant, tum sagittarios, tormentorum præterea, ac machinarum expugnandis vrbibus copiam ingentē. Imp. autem qui sacramento adhibito, in verba iurauerat, nullam se occasionem, in Paleologi rebus, quoquomodo infestandis, vnquam prætermissurū, potuisset eū facile, Imperio deturbare, nisi Genuenses (quod id minus è re sua videretur) totis viribus, summisq; conatibus obstitissent; quibus vel ob id, Chios celeberrima mediterranei Insula, à Græco dono est data. Verum Michael classis Imp. fiducia ple-

nus,

nus, quòd intueretur, si qua necesśitas instaret, suis tutum esse perfugium, locorum præfectos, per literas, & nuntios monet, ne quid timidè tomereue agant, acrius si opus sit, ad pugnam incumbant; sesciant eis nunquam defuturum, quandò id in primis à Senatu fuerit demandatum, ut belli periculis circumuentos, auxilio & opera leuaret, tyrannicosq; spiritus, nec insolescere grauius, nec diutius ferendos permissurum. Quamobrem præterquam quòd ad omnes insanos hostium conatus inhibendos, nihil non profuit, Gulielmum etiam Gallici sanguinis uirum, Achaiæ & Bythiniæ Principem, quem Paleologus in vinculis diutius tenuerat, eaq; conditione dimiserat, vt Epidaurũ munitisśimum oppidum, quod hodie Maluaśiam, vsitatiori vocabulo nuncupamus, Byzantinis tradderet, quiq; arma contra Venetos, sumere frustra tẽtarat, arte superauit. nã Venetus, quem nullum hostium consilium latebat, vtq; erat præsenti ingenio, sic Gulielmum postliminio reuersum fouit, sic maxima liberalitate, & officio sibi conciliauit, atque familiarisśimum reddidit: vt omnes vires, quascunque ad eam diem haberet, ad Græcorum damna, pernitiemq; conuerteret. Sed Marcus, eiecto

postea,

postea ex Eubœa insula, Friderici. III. filio spurio, qui Græcas parteis secutus, Constantinopolitanis in primis per id tempus fauebat, non parua insulæ parte, est potitus. Verum cum classis ad Euboeæ expugnationem, intenta esset, tres Venetæ naues, quæ per Hellespontum, & Propontidem, loca multa incursionibus vastabant, ad Bosphorum vsque, prospero fortunæ cursu, erant progressæ, à decem Genuensium triremibus circumuentæ, post non paruam hostium cladem, captæ remanserunt. atrox fuit pugna, desperatio cogit victos omnia audere, victores indignatio excitat: uicit tamen Ligur, victoriaq; est abusus. nam captiui ad vnum fermè, crudelissimè fuerunt interfecti: nonnulli qui forsitò in Paleologi ditionem venerant, debacchante impii Principis iniquitate, luminibus sunt priuati. Indè sæuiente hyeme, cum nihil aliud ab hoste moueretur, Imperator classem in vrbem duxit. cumq; in Senatu pulcherrimè staret, Patres illum Procuratoria dignitate, in locum Iacobi Cont. qui Ducalem sedem, meritò fuerat adeptus, illustrarunt.

GILBERTI DANDVLI Elogium.

NE suarum rerum Veneti, obliti aliquà ex parte viderentur, vere nouo, duas, & triginta naues, contra Ligures, & Græcos, qui simul fœdere iuncti, Venetorum loca, variis incursionibus, via sibi ferro facta, infestabant, educunt: cuius Imperium Gilberto Dandulo, viro vtraque fortuna præstanti, demandare Patres, accuratè contenderunt. qui animosè ac viriliter prouinciam sumiens, sine mora, copias ad bellum comparat, atque Diuina prius, humanaq; omnia quæ assolent, cum perfecisset, præsenti admodum animo, commodè diligenterq;, in Græciam uenit, atque vtranque hostium claßem, non solum fortiter, & strenuè, sed considerate etiam, atque sapienter est adortus. accensis utrinque animis, ad arma discurritur. Dandulus tùm quid Veneta virtus, valeret in bello; constanter ostendit. In quos facto impetu, quum irrupisset, anceps prius mars, atque ingens, irritatis hinc indè animis, oritur cædes. Suus enim cuique animus, virtutis memor, adhortator aderat. instruitur pariter utrinque acies, arti bellicæ,

ac insidijs militaribus, vtrinque ingenia intenduntur, hinc de gloria, indè de libertate, quæ omnium rerum est charissima, fuit dimicatum. Sed postquam impetum, aliquandiu fortiter hostes tulissent, ad vltimum, suis iam diffisi viribus, coacti sunt terga dare. quatuor Genuensium naues, media trepidatione captæ remanserunt. quæ acceptæ plagæ superfuerant, plus dimidio concussæ, multisque hominum vulneribus, male affectæ, rostraque plurimarum, validissimo conflictu detrita, dissipatæ abierunt; atque sese in Epidauriensem portum receperunt, cum multi prælio cæsi, nonnulli turpi fuga dilapsi fuissent. Dandulus mox, vt ea clade hostes affecerat, lætus re integra, domum reuertitur, atque vt in bello; sic in toga illustris deinceps est habitus.

ANDREAE BAROTII
Elogium.

IN, tanto, tamq; incredibili bellorũ ardore, et quasi turbine, cæteris uel metu perterritis, uel tedio pugnas affectis, Andreæ Barotius vnus est inuentus, qui id auderet; quod omnium fugisset, & formidasset audacia. Enimuero quum Gilber

bertus Dandulus, insignem victoriam, de hostibus retulisset, nonnullæ aliæ Ligusticæ naues, quæ ab eodem disiectæ, veluti Palantes, maria circuibant, quùm circa Aegæi insulas, vela darent, treis Venetorum onerarias, commeatibus onustas, dum nihil minus, quàm hostem expectarent, subito incursu, modico sanè certamine capiunt, abstractas secum protraxerunt, easq; paulopost, subiecto igne incensas concremarunt. Verùm ad eiusmodi iniuriam vindicandam, Veneti ingenti stimulo adacti, Barotium, cum quinque, & quadraginta triremibus, maris Imperio, magno ordinum cōsensu præficiunt; qui uotis ritè nuncupatis, animo sè & viriliter, è portu proficiscitur, atque Mediterraneo prius mari transmißo, in Siciliam, mox ad Melitham, classem ductauit (nihil enim virtuti suæ inuium existimabat) quò hostes adesse, per actuarias quasdam naues, quas exploratorias appellamus, certior antea fuerat effectus. Sed perculit nouæ claßis fama, Genuensium animos, vehementerq; fuerant, de tanta, ac tam numerosa classe soliciti: futurum nanque arbitrabantur, vt si ea nauium multitudo, Duce Barotio, cum sua classe manum conseruisset, breui de tota maris pos-

ſeſsione pellerentur. Quare proprijs tum finibus, timidè ac muliebriter, in gineceo incluſi, (grauiori enim verbo vti non libet) pugnam detrectarunt. quod ægrè ferens Barotius, Liguſticæ ditionis loca permulta, ſolo æquauit, nonnullis etiam ingentem vaſtitatem intulit, nulliq; rei pepercit, in quã ferrum, ignisq; ſæuire poſſet. demum cum Liguſticum mare, totum perluſtraſset, hoſte nuſquam reperto, cum claſſe in Syriam venit, atque non procul à Tyro, nauem vnam Genuenſium, magnitudinis eximiæ, cui Oliuæ nomen, milites impoſuere, Syriaca merce onuſtam conſpicatus, in eam inuolat, captamque nautis in prædam donat: hoc præclaro ſucceſſu excitati, Tyrum vrbem Genuenſiũ, natura, & arte munitiſsimam, fruſtra oppugnare contenderunt; nam oppidanis acrius reſiſtentibus, ſuſceptam prouinciam, deſerere ſunt coacti. maioris namque videbatur ei eſſe victoria, quæ minimo probro, quàm quæ Chriſtiano ſanguine emeretur. Barotius cum Remp. præclarè geſiſset, patriam reuiſit, atque cum in ea, diutius floruiſſet, liberis non paucis poſt ſe relictis, feliciſsimè obijt. Sunt qui volunt, ex Andrea Barotio, tanquam à præclara, nobiliſsimaque arbore, omnes ex eadem

dem

dem familia propagatos, ex quibus cùm multi antea extiterint, hi tamen (vt omittam cæteros) præcipui, omnium iudicio, sunt habiti, Benedictus Barotius, qui cum quadraginta & eo amplius magistratus obijsset, Consiliarij demum honorem adeptus, immatura morte, fato concesit; liberis tribus post se relictis, ex his Io. & Franciscus, moribus & doctrina præstantes, sacris sunt initiati, hic Taruisinæ, ille Bergomensis Ecclesiæ Antistes. Sed Bergomensis, quùm post homines natos, præstantissimus haberetur, Senatus Veneti ampliss. iudicio, Patriarchalem sedem, Venetijs magna cum laude est assecutus. Aloisius deinde horum frater, cum honoribus ampliss. & laboribus maximis perfunctus esset, demũ grauiss. Decemuirale munus adeptus, medio vitæ spatio, lucis vsuram amisit. filijs non paucis relictis, inter quos, fuit Petrus Patauinus Antistes, patrum nostrorum ætate, præclaris moribus, excellentique virtute insignis, & sæculorum omnium memoria dignissimus.

MARCI GRADONICI Elogium.

MARCVS Gradonicus, per omnem ætatem, bellis quamplurimis aßuetus, tàm opimã tãq; sublimem, pro patria operam nauauit, vt multis præferendus, meritò videatur. Namque cùm Prætura, Byzantij innocentißimè fungeretur, ea temporum nouitate, qua ciuitas per proditionem, è Latinorum manibus erepta, Lascaris postea cessit, fortiter quoad potuit, cum Panthaleone Iust. illius vrbis Antistite se geßit, ubi enim res aliqua præclara versabatur, ibi semper impigerrimè se exercuit. aderant enim illi veluti comites, labor in negotiis, fortitudo in periculis, & industria in agendo, quod clarius demum est visum, quando contra Ligures, qui cum ingenti classe, Venetæ ditionis loca, in Aegæo infestabant, ei summa Imperij administrandi, belliq; gerendi, communi consilio, cùm decem longis nauibus est demandata: qui primo congressu, treis Genuensium naueis, quibus Lanfrancus Borbonius præerat oppreßit; licet Iacobus Dandulus, qui ob rem præclarè gestam, Procuratoriam postea dignitatem adeptus, septem triremium

remium præfectus, bonam illius victoriæ partem, sibi tùm iure quodam suo vendicarit. Sed ea quæ sequitur, est multò quàm illa celebrior; nam Gradonicus magno constantique animo, suis auspicijs, adeò Genuensium vires fregit, & dißipauit, vt omnia sua, tùm moritura arbitrarentur. Satis enim constat in Siculorum conspectu, ad Drepanitanum sinum, quatuor & viginti Genuensium triremes, aut captas, aut alto mari fuisse demersas. duo millia ac quingenti Ligures, viui in manus victoris venerunt, mille & ducenti desiderati, longè plures vel vndis, vel alia vi occubuerunt, nonnullis etiam signis amißis, quæ Venetias, magna cum laude, fuerunt asportata. reliqui qui cædem euaserant, ægrè post multa accepta vulnera, cum quatuor tantum triremibus, quæ superfuerant, se receperunt. Sed inflammatus Ligur paulò post, classem reparat, quæ per Aegæum, atque Myrtoum mare ducta, nauem vnam Venetam, magnitudinis non vulgaris, preciosißimis mercibus onustam, ad Euboeæ Eurippum aggrediuntur, eaque sunt potiti. mox in Cretam allati, insulamque populantes, Cydonem vrbem, fossa valloque munitam, quam Caneam hodie appella-

mus, diutius varijs bellorum machinis vexantes, per proditionem tandem recipiunt, eamque spoliatione penitus diruunt. nec id sustinuit Venetus, quin Gradonicus, tribus & viginti triremibus, probè ornatis, Ptolemaidem versus, iter flectit, atque per Carpathium mare nauigans, octo Genuensium onerarias, varia merce onustas, inter Rhodum & Cyprum repertas, modicoque negotio captas, Venetias celeriter misit. Inde inter Tyrum, & Ptolemaidem, Phœniciæ vrbes, classes congressæ, acerrima pugna, ancipitique prælio, est aliquandiu pugnatum. Sed Venetus superior, quinque hostium naues, ex duo de triginta, quæ vsque ad internitionem dimicare statuerat, cepit. Quarè his rebus toto supero, inferoq; mari, contra Ligures feliciter gestis, domũ Rep: ex animi sententia stabilita reuocatus, tanquã in triũphũ duxit. Verùm cùm inter pugnacißimos Imp. vnicus propè excellere, videretur, paucis post annis, nouum in Cisalpina Gallia oritur bellum, exorta enim inter Venetos, & Bononienses, qui bonam Flaminiæ partem obsidebant, de finibus discordia, Gradonicus cum sex & viginti nauibus, ad hoc ipsum instructis mittitur, qui cùm obuia cuncta prostrauisset,

eos tandem debellauit, pauloque post Anconitanos, qui legi de portorijs à Venetis latæ, fraudem facere, sæpißime fuerant conati, ingenti occisione fudit fugauitque, legem enim tulerant Veneti, ut omnes qui intra Phanaticum sinum, et Padi fluminis ostia, negotiorum causa nauigarent, vectigal Reip. penderent: Plerique etiam fortißimi viri, clari in ea expeditione fuere, alij alio tempore, legati nomine missi, quorum opera eximia, in rebus gerendis potißimum extitit. non animose enim solum & fortiter, sed considerate etiam, sapienterque Rempub. gessere. hi fuerunt M. Baduarius, nouem triremium præfectus, cui Panchratius Barbus, successor est datus, transactoque pari termino, Iacobus Dandulus mittitur, qui cum Gradonico, Lanfracum Borbonium antea oppresserat. fuitq; ob hæc in patriam merita, Procuratoria dignitate donatus. hunc excipit Ioannes Teupulus, postea Gerardus Longus, quem Andreas Zenus, & ipse, ob strenuam nauatam operam, Procurator à patribus declaratus sequitur. huic Andreas Canalis succeßit, quo reuerso, Panchratius Maripetrus, prouinciam sumpsit; eamque cum Io. Mauroceno, aliquandiu prudentißimè rexit, atque simul cum Marco Gradonico,

qui toto belli tempore, Imperatoris munere, præclarißimè fungebatur, totum negotium est confectũ. Sed Gradonicus insigni hac victoria clarus, in patriam reuersus, magnis laboribus fractus, diem obijt; Petro filio, gloriæ & fortunarum hærede relicto, qui magistratibus plurimis prudentißimè, atque innocentißimè functus, Procurator demum, in locum Superantij Principis suffectus moritur.

ANDREAE BASILII Elogium.

ANNVS ni fallor, alter ab vndecimo tũc agebatur; ex quo perniciosißimum illud bellum, inter Venetos & Genuenses, fuerat ligurum perfidia obortum; quando Gregorij Pont. Max. opera, sublatis de medio armis, quinquennales induciæ, languentibus partium animis, quos cùm periculorum, tùm etiam laborum varietas plurimùm fregerat, hinc indè sunt pactæ. neque enim eorum animi, ad diuturnam pacem, inclinari iam posse videbantur. Sed ne Venetis, terra mariq́ue diutius fatigatis, vacatio ab armis, interdum daretur, nouum atque penè incredibile, nascitur incommodum. Iustino-

ſtinopolitani namque, qui in Venetorum fidem, tandiu quieuerant, ſolicitati à Raimundo Turriano, factioſo alioqui homine, qui Nouocomenſem antea Epiſcopatum gerebat, moxque Gregorij eius nominis XII. Pont. Max. indicio, Aquileienſis Antiſtes declaratus, animos ad defectionem parat, quibus cùm Aquileienſis obnixè, nimiumque faueret, ſubito ſigna inuertunt. non tulit hoc æquo animo, Ioannes Dandulus, Senatus Princeps, nam præterquàm quod, multa in ciuitate moliri, præclarè ſtudebat, primusque auream monetam cudi iuſſit, atque hæreticorum bona, ſub haſta vendi, Pontificis authoritate, lege perpetuò ſanxit, audita quoque tam ingratæ Ciuitatis defectione, ſtatim Andream Baſilium, Ioannis Procuratoris filium, ad eum locum recipiendum, claſſe omnibus rebus paratiſsima mittit. fuit is gente Patritia, à Baſilio Conſtantinopolitano Imperatore, originem ducens; qui cùm difficillimam hanc prouinciam, intrepidè ſuſcepiſſet, optimeque ſciret, uerum decus in uirtute poſitum eſſe, quæ maxime etiam illuſtratur, magnis in patriam meritis, non ſolùm honeſtam mortem fugiendam, ſed ultro etiam, pro ciuibus, coniuge, filijs & libertate, rerum omnium chariſsima appetendam,

dam,

dam, pulchrùm atque decorum existimauit. Quarè conscriptis nautis, datisque stipendijs, & classe ex omni parte extructa, non aduerso vsus vento, altero die, Iustinopolim affuit. Tertia pars eorum, qui tunc fuerant in ciuitate, viribus & ætate potentes, Senatus edicto, classem conscendit. Insederant oppidani, denso armatorum agmine littus, ad nostrorum accessus resistendum parati. Sed nec Venetus fuit in otio, quippè proras ad littora vertens, sociosque pro temporis ratione allocutus, ad bellum hortatur: est eò loci, diu atque acriter dimicatum, Venetis è suis triremibus egredientibus, contra vero Iustinopolitanis prohibentibus, atque ad naues interdum occursantibus. Veneti tandem triremibus egreßi, positisque loco idoneo castris, hostem bello premere cœperunt, eumque aliquantũ submouentes, castris fermè exuerunt, quos inconsultus pauor, fugam compescere compellebat. diremit prælium cæca nox, & Lunæ silentium. postero die Basilius cum insomnem noctem exegisset, pugnam inire ardentißimè cupiens, machinis bellicis nõ paucis paratis, vrbem circumquaque aggreditur; resistentibus acriter oppidanis. Venetus cum multa cæde, vel ob id quòd aduersum solem, intueri non po-

te-

terat, est reiectus. Sed inualescẽtibus demũ animis, ferro, igne, & machinis, ciuitatẽ duriore quàm antea obsidione cingunt. Nihil prætermisit Dux egregius, ob studium rei benè gerendæ, quod bello vsui fore arbitraretur. Iustinopolitani interim, quoniã vires longioris belli spatio affectas, Goritianique Comitis nepotem, virum non impigrum, in acie cecidisse cernebant, obstinatius resistere veriti, ne quid crudelius experirentur, (crescebat namque in dies singulos Venetorum numerus) se vrbemq; dediderunt; petuntque in Ciuitate qui præsit, vrbemque in officio contineat. quo facto, illius ditionis oppida, quæ defectionem fuerant secuta, & in his Tergestum, Romanorum olim colonia, quæ ab Henrico Dandulo, Ciuitatis Principe, antea bello domita, tributum quotannis pẽdebat, nullo amplius expectato belli euentu, arma deposuere. Iesulani uerò & Piranenses, qui etiam defecerant, ad Venetos rediere. Aderant tunc in castris, patritij viri, Marinus Maurocenus, Beceda cognomento dictus, terrestrium copiarum ductor. M. Cornelius. Marinus Maurus. Thomas Quirinus. & Peratius Gradonicus, qui Procuratoriam postea dignitatem, honorificè est adeptus. hi legatorũ

nomine à Senatu, ad Aquileiensem Antistitem confecto bello, sunt profecti, pacemque inter eum, & Venetos, æquissimis vtrinque conditionibus firmarunt. Victoria parta de Istris, secundo postquã pugnare cum eis, inceptum fuerat anno, Basilius, relicto validissimo ad vrbem præsidio, in patriam triumphans reuertitur. Patres vero, Iustinopolitanum prætorem, Rogerium Maurocenum, tunc primò delegerunt.

ROGERII MAVROCENI Elogium.

NON possum non vehementer, Christianam calamitatem, hoc in loco deplorare; simulque Genuensium plusquam ferinos animos detestari: nam cùm Sulthani Aegyptij Imp. nefandi hominis ferociam, qui Christianum nomen, ex Syria postea sustulit, auxiliari Venetorum classe, procul ab ea regione arcere, modico quidem negotio potuissent, vires omnes suas, & neruos in Venetos, tàm benè optimeque de Christiana pietate meritos concitarunt; eorumque otium & quietem, omni voluptatis genere gratiorem, alienissimo Reipublicæ Christianæ tem-

tempore, fœdantes euerterunt; atque de legitima sua maris possessione deijcere, validissima classe tentarunt. his enim tantum inerat audaciæ, vt totius maris Imperium, tamquam sibi debitum, assererere niterentur, neque belli causas quærere, neque id iustè indicere solebant. sed id duntaxat putabant legitimum, quod sæua eorum in Venetos libido iussisset. Enimuero inter hos populos, æmulatione Imperij atque virtutis, discordiæ iampridem exortæ, manifestè nũc gliscere cœperũt. ad quorũ impetus reprimẽdos, Rogerius Maurocenus mittitur, qui Iustinopolitana Prætura, integrè innocẽtissimeq; nuper erat functus, quique ex ea familia dignus censetur, ex qua Andreas Panoniæ Rex, ortus natalesque maternos habuerit. erat huius viri excellens belli, pacisque tempore virtus, qui parata classe, acceptoque ab Episcopo, more maiorum militari vexillo, ligustica classe nusquam reperta, trigesima postquam oram soluerat luce, Byzantium affuit, subitoque Perinthum, Genuensium coloniam, non ignobilem quondam vrbem aggreditur, Liguribus à Michaele Paleologo Imperatore, ob latum ei contra Venetos auxilium, dono datam, habet hæc peninsulæ formam, estque duobus fermè stadijs, à Constanti

tinopoli dirempta; quæ in longum ad stadia aliquot protēta, circa medium deuexa, cornibusq; hinc indè paululum reductis, theatralem formam videtur exprimere. locus ad conuehēdas merces, vltro citroq; peropportunus; vtrique populo portum efficiens; quam olim Galathæ populi incolebant: ad quos D. Paulus fidei nostræ, heros magnanimus literas dedit: Peram nunc à breui traiectu, græca voce dictam, Sabellicus scriptor grauissimus testatur; Iudaicæ nostræ Venetæ, speciem quandam exhibere, Antonius Ericius, qui Præturam, magna nominis celebritate Byzantij egit, sæpius me per literas monuit: hunc locum Maurocenus dissipat, & adæquat, vt ne loci quidem vestigium vllum extiterit, ne ligures dirupta ædificia, restituere aliquando conarentur. Inde remenso Hellesponto, per Pamphylium mare, Phoceam Ioniæ vrbem deuenit, Micali oppositam, Phocensium Græcorum olim coloniā, propè Aurei Hermi fluminis ostium, qui Aeoliā ab Ionia diuidit, Folia Vetera, recentiores appellāt, Genuensium ditionis; vrbem ipsbm vallo fossaque munitam, Venetus telis, tormentis, machinis oppugnans, primipilos, ac præfectos sæpius obtestans; arma capiant, hostem vlciscantur, hostiumque locum

omnino deleant. Oppidani muris clausi, cùm se nihilo segnius tutarentur, essetque anceps alea martis, Rogerius militaris scientiæ capax, cùm armis, apertaque vi capere haud posse cerneret, formidaretque auxilia hostibus aliqua ex parte, breui adesse, cuniculis suffodere, tam vastis specubus iussit, vt vrbs fermè tota pensilis esset, ruituraque mox videretur. Quare ligures perspecto aperto periculo, se dediderunt, pacti prius vt emigrarent; neque id difficilè obtinuit ligur; nam de gloria tantum, virtute duce, à Venetis est cùm his dimicatum. Maurocenus habita vrbe, nihil habuit potius, quàm eam in hostium inuidiam euertere, ignique consumere: sicque clariss. olim oppidum, incendijs & ruinis interijt. Paleologus tùm & Genuenses, cum posse iã Venetis armis resistere diffiderent, Turcas immaniss. Christiani nominis hostes, tunc primum, in Europam traduxere, qui Regem tamen, summũve Imperatorem non habuere; nam diuisi per Tetrarchas & Regulos, cum imbellibus populis, Constantinopolitanisque Imperatoribus, suo arbitrio, bella gerere consueuerunt. Mox Rogerius in patriam reuersus, nihil non semper egit, quod è Rep. fore videretur. quo animo & consilio tandiu vixit, quoad

præ-

præclarißimis honoribus optimè functus, ad eum locum euolarit, ad quem, optimo cuique facillimos aditus patere, nemo bonus, vnquam dubitauit.

IOANNIS SVPERANTII Elogium.

IOANNES ex nobilißima Superantiorum familia natus, ac per omnes dignitatis gradus, ad Ducatus apicem euectus, maiorem nominis sui famam, ex maximis in Remp. meritis collatis, posteris relinquere, animosè ac viriliter contendit. et quùm nihil ex rebus humanis præclarius, aut præstantius eße arbitraretur, quàm de Repub. & patria benè mereri, pro breuiori vitæ spatio, diuturnam nominis, & famæ memoriam, sibi parare studuit. quippe cùm Patauinos, intra suos fines stare coegißet, moxq; Ferrariam, ad Eridanum sitam, à Frisco Estense, quem Azzon, ex Ancilla domestica, furtiuo congreßu susceperat, Venetis ex pacto concessam, probè administraßet, demum aduersus Ligures, Veneti splendoris, hostes non vulgares, à Senatu, quinque & viginti triremibus instructißimis, inclinante vere mißus, non

non paruum de victoria triumphum retulisse est visus. Nam cùm multa incommoda Genuensibus intulisset, illud memorabile præter alia videtur, quòd longa quidem atque difficili admodum nauigatione, per Hellespontum, Bosphorum Thracium, Propontidem, Euxinumque pontum usus, Theodosiam hodie Capham, Tauricæ Chersonesi vrbem, tunc Genuensium Coloniam, soli fertilitate præstantem, aerisque clementia saluberrimã, ac portum vel centenis nauibus accommodum, magna militum vi oppugnat; sinum commeatibus peruium præcludit, ne quis vrbi aditus pateat, vineas adegit, nullum machinarum genus est prætermissum. vrbs eodem fermè die, quo ad eam venere, imperante Superantio viro fortissimo, oppugnari est cœpta. Sed oppidani cum nullo præsidij genere, in vrbe carerent, forti animo resistunt, pro mœnibus pugnant, fossa procul Venetos prohibent, neque commeatibus, neque alijs, ad belli vsum necessarijs diffidunt. Contra Veneti vincere assueti, vrbem omni ex parte inuadunt, cædes hinc indè maxima oritur; non interdiu, non noctu, quies dabatur. alij alijs in orbem succedebant. Superantius

cuius illustris fama, nullo æuo consceneſcet, in prima acie, in hostes ferebatur: igneque miſsili, nonnulla vrbis tecta incendit, eaque via, inſanam quandam Genuenſibus trepidationem iniecit: demum ferro, audacia, viribus, & animi obſtinatione, Venetos perrumpit, vrbeque poſita, amotis Genuenſium ſignis, Martiana vexilla in arce collocat. vſus eſt in ea victoria Superantius, magno ferociæ, humanitatisque temperamento, humanitate enim plenus, in paucos ſæuit, & eos tantùm qui acrius pugnarant: quos autem belli calamitas reliquos fecerat, armis ſpoliatos dimiſit; ſuis verò ingentē prædam, pro dignitate donat, auitam patriæ & familiæ munificentiam, ac liberalitatem in primis ſecutus. Indè diſcedens Venetus, verſus Meotidem paludem, ad Propontidem, & Cymmerium Boſphorum nauigans, coactus eſt in ea Septentrionali plaga, tunc hybernare. ob idque milites, in eo cœli tractu parū aſſueti, grauiſsima incommoda, ob glacialem locum ſunt perpeſsi. Sed mox vt ei per cœlū licuit, Venetias claſſem vexit. noſter .n. exercitus, & ſi prælijs vſus erat ſecundis, tamen nimia longinquitate locorum, ac patriæ deſiderio commouebatur. nec multò poſt cùm aliquantū ex ea prouin-

cia,

cia, & Imperio, laudis fuisset adeptus; Marino Contareno Procuratorij ordinis viro, vita functo; cunctis ordinibus acclamantibus successit. cumq; septennium munus illud, fide opt. constantia, & dignitate obijsset, in locum Marini Georgij, Ducis defuncti, qui ob vitæ integritatem, atque innocentiam, Sancti cognomen est adeptus, fuit suffectus. quàm verò moderatè ac sapienter, in supremo illo Ciuitatis gradu se gesserit, quamque iustè Remp. consilij & prudentiæ maturitate rexerit, illud manifestè declarat, quòd amplißimum, ac penè etiam dixerim, omnibus formidabile, Decemuirale collegium, semper tamen Reip. salutare, iam inde à Petro Gradonico Principe, ob quandam ciuilis discordiæ flammã, bimestre excogitatum, quod tùm Ciuitati ita conducere videretur, mox ob multa Ciuitatis commoda, annuum, ac deindè perpetuũ, bonorum præsertim approbatione, prudenti consilio sanxit. & ne aliquá ex parte, Ciuitati & patriæ, deesse vnquam videretur, Salinum caput, sic à publici salis conclauibus dictum, extrui iußit. locus ille naualis rostri, speciem exhibere videtur. huc onerariæ naues, ac nauigia omnia, peregrè appulsa, vt publicanorum oculis subiciant, neque vectigali-

 bus,

bus, fraus aliqua fiat accedunt, mercesque in portum exonerant. & indè postea exportantur, et ad priuata loca importantur. Douanam hodie appellamus. Nauale quoque eiusdem Principis opera, maxima ex parte auctum constat. hic præterea Procuratoriam maiestatem ampliauit & auxit; ob idq; triplex eorum magistratus, primò in vrbe institutus, quorum supremus, sacris Martianæ ædis Thesauris præest, alter citra Riuumaltum, tertius verò vltra, defunctorum legata procurat. Interim moritur Superantius, vir pacis bellique artibus, & in primis clementia longè clarissimus, cùm vrbem pacatissimam, ac rebus omnibus abundantissimã, posteris tamquam per manus traditam reliquisset. atque in ædicula, aureæ Martianæ ædi adiacente, quæ Ioanni Christi præuio, & innocentibus pueris est dicata, sepulturæ traditur.

CAROLI ET ANDREAE DANDULI *Elogium.*

NESCIO certè, quonam aduerso, infelicissimoque Reip. fato id acciderit, vt qui iustissimè, pro liberis, pro coniugibus, pro libertate denique ip-

sa, qua nihil censetur Diuinius, arma sumpserant, iniquo belli euentu succumbere, & labefactari penè viderentur. neque verò id Ducum inscitia factum certè scimus, sed aduersante potius, rerum humanarum domina fortuna, quæ in attollendo, opprimendoque varia semper est habita. quum itaq; non modo fracto, demissoque animo, fuisset ligur, ob asperam in Ponto cladem, à Venetis iusto prælio acceptam, sed multò etiam ferocior, de more suo effectus, Lampadio Aurio, duodenonaginta nauiũ, vt scriptores grauissimi tradunt, Imperium decernunt, vt huiuscemodi iniuriam quoquomodo vlcisceretur. Contrà Veneti nihil cunctandum rati, in tanto belli apparatu, Carolum & Andream Dandulos, viros bellica virtute claros, aduersus instructissimam hostium classem, Duces præficiunt. qui statim stipendijs militi datis (neque enim exauctorati nautæ erant, qui Superantia signa, auspicatè fuerant secuti, præter paucissimos quosdam causarios milites, qui militari sacramento, fuerant pauloantè soluti) paratisque omnibus, ad belli præsertim vsum necessarijs, in altum veniunt, cumq; hostem diu, nusquam vidissent, ac de reuersione, iam cogitare inciperent, naues quasdam ligusticas, orien

tali merce onustas, Siciliam versus nauigantes, pro cul alto mari conspectas insequūtur, easque tandem interceptas, nullo negotio superant, nautis ad vnum interfectis. naues deinde Venetus, in Dalmatiam secum abducit, spolia quæ legit, militibus æquißimè distribuit. nec multò post, cum alia non pauca hostium nauigia, quæ totã Illyrici oram infestam habebant, Danduli reperissent, omnia ad cæterorũ formidinem, aquis demerserunt. Lætus Venetus, ad Corcyram nigram, in portum, infausto omine, fatis ita trahentibus, se recepit, cum triremibus quinquaginta, quibus Andreas Dandulus, insana febre correptus præerat. Carolus verò qui plurimùm formidabat, ne si vno loco, claßis tota maneret, rei frumentariæ angustijs premeretur, refecto milite, cum sex & quadraginta triremibus, quas ipse ductabat, indè oram soluens, atque hostiũ latebras diligentißimè perquirens, superum inferumque mare felici nauigatione circuibat; nec persequi prædones, purgareque latrocinijs infesta loca, & latebras excutere cessabat. demum à Celoce Rhodio nauigio certior factus, decem Genuensium triremes, Hydruntum versus nauigasse (est id oppidum magnæ Græciæ, iuxta Ionum mare) ingenti

genti cupiditate hostes insectatur, nullamque benè gerendi occasionem, prætermittere cupiens, Apuliam versus, rostra vertit. Sed vana spe lusus, cum inde vellet discedere, reflatu aliquandiu fuit iactatus, per Aegæum tandem, ad Leucadis promontorium, quod Nerithos olim, hodie Sancta Maura dicitur, fractis ob diuturnam pelagi tempestatem, & ventorum vim asperam, iam viribus deuenit; ibiq; diutius permanere est coactus, donec triremes, quæ compagibus laterum laxis, mergi penè videbãtur, in terram subductæ, denuo reficerentur. Ligur occasionem rei benè gerendæ nactus, quod probè sciret, classem in duas parteis esse diuisam (quæ res eum quoque aliquanto audaciorem fecit. quippè Genuensibus mos erat, hostem prius arte, quàm armis oppugnare) è Sicilia soluens, in Apuliam primò, mox fœlici admodum cursu, Illyricum vltrò citroque perlegens, Venetum tandem, noctu dormientẽ repperit, hostiumque aduentum, minimè eo tempore expectantem, ac nauium numero multò inferiorẽ. quo audito Dandulus, qui febri adhuc, non mediocriter laborabat, è lecto vix ægrè reuulsus, atque inopinato euentu conterritus, raptim scuto & gladio assumptis, cætera inermis, ad arma conclamat, tu-

 bas

bas canere iubet, milites ac Duces hortatur, vt confestim arma capiant, ad ferocißimi hostis impetum (si id fieri posset maximè) reprimendum, neque enim terga vertere, neque pugnam detrectare licebat. Quare Dux in primam aciem (neque enim prudentia illi, aut fortitudo deerat) sua triremi cõsistens, atque inter confertißimos hostes, socijs se ostendens, magna voce, suos hortabatur. qui tùm his verbis, tùm etiam Ducis præsentia, vehementer accensi, atque commoti, hostem incredibili alacritate feriunt; concitatißimis animis, prælium aliquantisper geritur. Quippè Venetorum animi, vsqueadeo fuerant succensi, vt nihil victoria, et Reip. propugnatione, ducerent antiquius, nihilque si iniqua fata uoluissent, gloriosa morte, præstantius reputarent. Sed quum multa in eo armorum conflictu, miseranda conspicerentur, nullum tamen tristius, aut miseratione maiore, dignius spectaculum, quàm Dandulus ipse cernebatur, qui aduersante præsertim morbo, incommoda multa, tollerare cogebatur. nam & ea quoque perferebat quæ ne robustißimis quidem corporibus, milites poterant tollerare. neque verò ille, tàm sui causa mouebatur, quàm cladis, ignominiæque suæ claßi imminentis;

quam

quam ipse incolumem, in patriam reducere, facilè posse sperabat: pugnatum est per aliquot horas acriter, dubiaq; victoria; tandem summo conatu, irruentibus vndique hostibus, Veneti in fugam sunt conuersi; ad extremum verò Veneti, hostium multitudine preßi, paßim cadere cœperunt, paucißimi fugiendo euasere: naues ferè omnes, cum Andrea Dandulo Duce, grauiter in fronte & pectore vulnerato, captæ remanserunt. Capta tunc ad quatuor millia Venetorum constat, Dandulum victum, ad ludibrium, satietatemque, Ligusticæ superbiæ, Lampadius victor seruauerat, vt de viro summæ virtutis clarißimo, deforme spectaculum ederetur. cum tamen diu in quæstione, indignis iniurijs habitum, atrocißimisque supplicijs, acerbißimè tortum se videret, vt tacita patriæ consilia detegeret, grauißimo animi mœrore, ad lætalia vulnera, ab hoste accepta addito, antequam Genuam perueniret, indigna morte perijt. pars est fortitudinis, cùm ab hoste vincaris, liberum animum seruare atque integrum. Sed scio non deesse scriptores, qui hac in re, tanquam aliud agentes, Dandulum claßis Imp. aliter vitam finisse affirmare conantur, atque eiusmodi fuisse, Dan-

duli exitum demonstrare contendunt. qui vbi se in triumphum seruari conspexit, declinandæ tantæ ignominiæ causa, caput aduersæ naui, tandiu illidit, quoad animam exhalaret. quod vix credi posse arbitror, facilè namque sperare poterat, in patriam, iure postliminii reuerti, facta præsertim captiuorum nobilium, qui Venetijs publicè custodiebantur permutatione. cur enim mortem sibi consciſceret, causa non videbatur, cur tamen vitam optaret multæ. Interim Carolus, audita suorum clade, non modo perterritus, sed etiam alacrior, ad rem fortiter peragendam factus, consilium de inuadendo hoste, iampridem inijsset, nisi subita Senatus denunciatione, Venetias reuerti, fuisset coactus. qui tamen quoad vixit magistratibus multis est optimè functus.

BELLETI IVSTINIANI.
Elogium.

MVTVAVERANT Veneti antea Paleolo go, ingentē auri vim liberalißimè, eiq; suppetias animosè tulerant, eo præsertim tempore, quo bellum quinquennale, aduersus Ioannem Cantacuzenum,

aliosque

aliosque suæ felicitatis æmulos mouerat, quorum calliditate & fraude, nuper in exilium fuerat trusus. illud tamen iustissimum debitum, cum repetere Venetus, atque iure quodam suo, vellet exigere, Paleologus homo ingratissimus (patet hoc malum tam latè, tamq; facilè in hominum genere) dissimulans Græcanico quodam astu, ingens illud æs alienum, iamdiu conflatum, non esse soluendo, legatos ad id præcipuè, Byzantium missos, blandis alloqutionibus in dies trahebat, nam perinde vt solutus, omnia iuris pacta, pudoris & officij perfregit, præcepsq; in omnem licentiam abierat; honesta simul atque inhonesta, & humana pariter ac Diuina, sibi quæstui, prædæque esse constituit. At Veneti iniuriæ impatientes, ad eam rem vindicandam, continuò classem decernunt. est id negotij Belleto Iustiniano, viro militaris scientiæ, gloria insignito, & multarum rerum vsu, præcipuè claro, à Patribus demandatum, simul vt Græcorum perfidiam coerceat, simul etiam vt maria, à prædonibus & pyratis defendat. Hic maioribus persimilis, cui ingens etiam, animi inerat magnitudo, indefatigabilis laborum tollerantia, exactissima rei bellicæ disciplina, consilij altitudo

 tudo

tudo summa, haud inscius cum quanto, quamque vafro hoste, res sibi foret; habere delectum, milites cogere, nihil studij & diligentiæ prætermittere; ardentissimeque omnia solicitare cœpit; vt grauius hosti, negotium exhiberet. milites contra etsi ita acceptæ cladis, pudore perciti videbantur, Venetæ tamen virtutis & fortitudinis non immemores, nihil vehementius optabant, quàm cum hoste congredi, suos animos ita obfirmant; Belleti Iust. Imperatoris fortissimi hortatu, vt mori, quàm cedere malint. quæ res alacritatem Imperatori attulit, & Reip. defendendæ, & spem recuperandæ dignitatis. hoc bellico apparatu, oram soluit, atque irrequieta velificatione, Corcyram venit, mox supplementis, ex Eubœa & Creta acceptis, septem & viginti triremes, instructissimas habuit: quæ cum valida Græcorum classe congressæ, eam dissipat, atque totam ferè, in suam potestatem, cum remigum turmis, socijsque naualibus redigit, laqueo cunctis suffocatis. indè ad populationem conuersi, omnia Imperij loca, igni ferroq; vastant, cuncta diripiunt, cædibus omnia complent, vrbes diruunt, incensa oppida cum vicis; quo pacto, perpetua ruinæ, ac incendij monumen-

ta

ta reliquere. perterritus hostis, pecuniam quam debebat primò reddidit, mox pacem supplex ac humilis, à Venetis tandem impetrauit. Iustinianus victor, cum quindecim captiuorum millibus, multisque triremibus, lætus domum rediјt. maximo omnium ordinum gaudio exceptus, ob insignem victoriam, nullo suorum incommodo partam, ex hoste, qui fidem, qui ius, fasque violauerat. mansit Iustinianus aliquandiu Venetijs, in purpura assiduè, ad Reip. clauum conspicuus, neque enim ab eo munere abduci, ullo vnquam tempore potuit, nec vllo casu constantissimus alioqui vir, vllam officij intermissionem, fieri à se patiebatur; sed ea quæ è Rep. esse uidebantur, vel prouisa prudenter, vel acta constanter, tueri atque fouere, summo animi ardore studebat. nam præter Ferrariensem motum, qui eo tempore accidit, publica etiam libertas, à nonnullis est frustra tentata. quæ res fuit in causa, vt Iadrenses, Michaele Mauroceno, vrbis comite, fœde expulso, sextam deditionem patrare sint ausi. hanc rei indignitatem, non tulerunt Patres, sed ad eam vrbem in fidem recipiendam, Belletus Iust. mittitur, publico edicto, quo nemo fuerat tùm in ciuitate, ad illud negotium obeundum,

eundum, atque munus conficiendum aptior, nemo prudentior; à quo cùm maturè, omnia necessaria, non minus armis quàm ordine fuißent parata; in Dalmatiam venit, atque apud Iaderam, copijs eductis, suburbana loca incendit, dein ad Ciuitatem, bellicis machinis non paucis, arte & studio admotis, vrbs oppugnari est cœpta. fuissentq; Veneti facile victoria potiti, nisi Dalmasii Hispani generis hominis, perfidia plusquam Punica fuisset, qui cùm equitatui, Patrũ decreto præesset, duobus aureorum millibus, clàm ab hoste acceptis, subitam ad hostes deditionem fecit. perculit ea res, non parum Venetorum animos, eosque penitus fregisset, nisi Iust. animosè, ac fortiter, eos fuisset adhortatus, quasi ipse mandasset. cuius verbis spe illata militibus, ac reintegrato animo, cum pro se quisque, in conspectu Imperatoris, in extremis etiam rebus, operam nauare cuperet, hostium impetum, ardoremque restinxit. Cæterum quanquam ab oppugnatione est cessatum, obsidio tamẽ, per totam ferè æstatem continuata, oppidanos ad deditionem compulit. quibus in fidem perhumanè, ac perbenignè acceptis, Vitalem Michaelem vrbis Comitem, Senatus decreto, postmodum habuere.

Indè Venetus, soluens vt optimè de omnibus meritus esse videretur, militibus munera, dari iußit, postea per Illyricum classem ductans, Aenonenses, Spalatinos, Tragurinos, Siccenses, aliaque oppida, in amicitiam denuò recipit. mox rebus omnibus in Dalmatia pacatis, victricem claßem, in patriam reduxit, in qua quod reliquùm habuit vitæ, lucisq; vsuræ, honestißimè consumpsit.

IVSTINIANI EIVSDEM cognominis, Elogium.

IVSTINIANA familia, omnium optimarum rerum alumna, fœcundißimumque virorum fortium domicilium, sic præcipuo incredibilique studio, me excitat, atque inflammat, vt nulla in re iucundius, quàm in suis rebus versari me putem. nec quicquam est mihi præstantius, quàm cum in commemoratione earum rerum, quas ipsi fortiter geßerunt, quæque ad posteros, tanquam per manus emanaße videntur, aßiduè versor. vixque dici potest, quàm responderit, non solũ meæ, sed bonorum etiam omnium expectationi, familiæ nobilißimæ splendor & decus, in qua ea certè re-

rum

rum ornamenta apparent; quæ multò quidem maiora sunt, quàm priuata domus capere poßit. Quarè Iust. Dux longè post homines natos fortißimus, qui à familiæ nomine, auspicatè nomen sortitus; summis honoribus functus, in hisq; summa cum laude, ac virtutis opinione, multùm ac diu versatus, memorabile posteris exemplum reliquit; primò namque, omnium uotis claßis Imp. designatus, Rempub. capescere uoluit, atque in ea administranda, multam magnamque curam adhibuit, cui deesse quoad vita suppetat, cùm turpe alijs, tùm sibi nephas esse putabat. In primisque Diuinam opem implorauit, qua nullum maius præsidium potest optari. demum Imperatoris simul ac militis officia exhibens, arma, munitiones, & tormenta parat, certatimque ac solicitè curat omnia, ciuibus animum auget, milites ad gloriosum bellum hortatur. Sed quanto formidolosior hostibus; tanto suis charior fuerat. armatis itaque omni cura, atque industria, contra Ligurem, triremibus quatuordecim, ipsisque feliciter in altum eductis, vicatim quidem & oppidatim, incendij ac ruinæ monumenta fecit, terrificoque impetu, vndecim hostium triremes insectabatur, quas ad nonnulla

nulla Venetorum emporia populanda, accesßiße incertus quidam rumor, imperitusque sermo, in omnium ore increbuerat. quum tamen id falsum esse, manifestè constaret. ventumque esset in Ponticum vsque mare; ad Caphatam vrbem, quam Theodosiam appellari alibi diximus, classem admouit, multis vndique tormentis vrbi appositis. Quare Genuenses, qui vrbem incolebant, ne iterum Veneta arma; quæ sub Ioannis Superantij, ductu & auspicijs, durißimè fuerant experti, nunc denuo grauiora sentirent, in maius ve aliquod discrimen inciderent; in pactionem deueniunt, neque verò vrbem illam, ob loci distantiam, Venetus tenere potuit. nam Ligur Græcorum armis constantißimè fretus, omnia loca, à Venetis direpta et incensa, celeri studio instaurabat. Iust. autem nullo præclaro facinore, tunc pro Patria edito, domum reuertitur, nec multò post iterum bello præficitur, danturq; ei, ex patrum decreto, triremes quadraginta, aduersus Genuenses, qui promissorum immemores, Venetis ad Tauricham Cherssoneßum, non mediocre negotium exhibebant. cum quibus Venetus prœlium conferens, eos vicit; quatuor et quadraginta eorum triremibus, partim mari demersis,

K partim

partim cum nautis captis : neque enim fas esse domum redire arbitrabantur, nisi victoria potiti, ne Veneta virtute indigni censerentur. Perenses qui & ipsi à Rogerio Mauroceno, fuerant paulo ante deleti, assumptis aliquantulum viribus, instauratisque mœnibus, sed qui longis etiam prælijs, ac labore confecti, vires omnes iampridem amiserant, veriti ne Venetus cumulatissimas ab eis penas exigeret, neue ad interitum, iterum redigerentur (viderant namque in se impetum fieri cœpisse, & sine discrimine obuios cædi) quicquid esset in eo belli apparatu, detrimenti acceptum, non resarcire modo, sed maioribus etiam adaugeri cumulis, vltro promiserunt: quibus conditionibus Venetorum animi, semper ad honesta omnia agenda propensi, ad pacem sunt conuersi. Indè Iustinianus discedens, antequam Venetias classem adduceret, nautis binos aureos Venetos, viritim distribui iussit, vt quæque summi Imperatoris officia, cum dignitate compleret. reuersus domum primis comitijs, Cretæ Insulæ, Ducario nomine præficitur, qui cum eam prouinciam, sibi demandatam, in officio continere, plurimùm ac vehementer niteretur, nihil impen-

sius

sius quàm Patriæ commoda dignitatemq; , toto illo tempore curauit. & vt erat præsenti admodum ingenio, id etiam effecit, vt quem dignitate & gradu, maiorem haberent, eundem quoque vrbanitate atque clementia, minorem sæpius admirarentur. Sed neque tantum operæ & studij, ab eo tunc potuit adhiberi, quin aliquid etiam incommodi (fortuna felicitatis nouerca, res prosperas tristibus sæpissimè admiscente) pateretur. Si quidem Græcum ingenium ex vsu suo, aut Veneto nomini inimicum, aut etiam infidum, Cretenses ad nouos motus excitandos impellunt; quos tamen Iustinianus facillimè, consilio & prudentia compressit, Insulamque virtute conseruatam, successori pacatissimam reddidit, sumpto prius de sontibus & proditoribus supplicio. Quare optimè summaque animi integritate atque innocentia, eo magistratu defuncto, vix ei Patria frui diutius licuit. Enimuero Iustinianus vir in rebus bellicis semper exercitatus, ac in eisdem multùm & sæpe versatus, contra Paganum Turrianum, Patauinum Antistitem, eundemque Aquileiensem Patriarcham mittitur. qui Polam, Vallemque, Histriæ oppida, quæ dudum Veneta arma fuerant secuta, ui & armis

auferre conabatur, fuitque bellum illud à Iust. non minori celeritate, & felicitate confectum, quàm cætera negotia omnia: ob has itaque res, præclarè ab eo pro Patria gestas, cum Dei Opt. Max. benignitate, & Iustiniani felicitate, Veneta res & gloria, fuisset integra, Procuratoris munere, quod tunc præsertim auctum fuisse constat, ingenti patrum studio, ornari meruit. Mox verò, hoc ipsum etiam affecta iam ætate, difficillimum omnium, pro Patria gerere voluit. nam Patauium Scalanis eiectis, cum Marco Lauretano, & Andreasio Mauroceno Procuratoribus, legatus mittitur, ad eiusdem ciuitatis statum pacandum. ex ea legatione reuersus, cum per quadriennium, innocentissimè simul, atque sanctissimè Reip. præfuisset, in suorum complexu felicissimè obijt. quem immortalitatem potius, quàm mortem assecutum non ignoramus. Marco & Pancratio filijs, auita paterna q; gloria claris, post se relictis.

MARCI IVSTINIANI Elogium.

QVAM læta fælixque succesßio, feliciorq; ob id nuncupata, quòd qui sunt indè secuti, tales meritò dici potuerunt. Enimuero Marcus, maio-

ribus suis, rerum gestarum gloria, et virtute par, patre vita functo, classis Imperator, omnium votis, & acclamatione est dictus. quare primùm vrbem frumeti caritate, plurimùm laborantem, suo consilio & opera, qua tunc præcipuè, in Apulia Siciliaque est vsus, leuauit. quò frumentatum cum onerarijs multis erat profectus. demum septima Iadrensium defectione, terrestrium copiarum Imperator missus, cum Andrea Mauroceno, & Simone Dandulo, terrestribus legatis, tunc primum nouo decreto institutis, ingentem de Vngaris victoriam, contra Ludouicum eorum Regem, cum centum & viginti armatorum millibus, Iaderam sibi vendicare conantem reportauit. fusis enim fugatisq; hostibus, Regem quoque, primò impetu in fugam conuertit, fusum indè ad oppidum persequitur, atque vrbem toties rebellem, Veneta Iustiniaq; clementia, in fidem recipiens, oppidanis comes est datus. eo magistratu nondum perfunctus, D. Marci Procurator, in Marini Foscareni demortui locum eligitur. mox Patrum decreto, cum Andrea Mauroceno, & Nicolao Gradonico, ad eundem Pannoniæ Regem mißus, ab eoq; benignißimè exceptus, vsque adeo Remp. agere nouit, vt

in decem annos, cum eo inducias pepigerit. reuersus matura ætate deceßit.

PANCRATII IVSTINIANI Elogium.

INCREDIBILE quidem eſt, quanta felicitate, quo rerum ſucceſſu, quantaque animi ſolertia, in difficillimis quibusque negotijs obeundis; Iuſtiniani ſemper fuerint vſi. etenim non felici quadam temeritate, vt pleriſque contigit, ſed arte, ingenio, conſilio, res omni memoria dignas geſſere, & præcipuè Pancratius, qui optimis quidem Ducibus meritò, continuata veluti ſerie eſt adæquandus. nam rebus à patre antea, & fratre proſperè geſtis, vehementer incenſus; Iuſtinopolitana rebellione, maiorem quàm Marcus prouinciam ſuſtinuit. In quo ea vis animi, atque ingenij fuit, vt omnia maxima, minimaque per ſe adiret, atque ageret, nec cogitaret modò, imperaretque, quæ in rem eſſent, ſed pleraque ipſe tranſigeret, nec in quemquam eorum grauius, ſeueriusq;, quàm in ſe metipſum Imperium exercebat; parſimonia & vigiliis, atque labore, cum vltimis militum certabat; nec quicquam in exercitu ſuo præcipui, præter honorem, atque Imperium habebat. neque verò

rò terreſtribus tantum copijs, ſed maritimis etiam fortiter præfuit: vnusq; cum vtrumque munus obijſſet, arma armis propulſare contendens, eos intra pauciſsimos dies, abſque inſigni aliqua ſanguinis effuſione, in fidem reuerti facilime coegit. nec felicior in mari, quã in terra pugna, Iuſt. Duce fuit. nullo tamen de rebellibus ſupplicio ſumpto, vt enim in pugna ſtrenuus, ſic poſt victoriam, fuerat clemens. his præclarè geſtis, Procuratorq; effectus, fratris locum obtinuit, quo poſtea mortuo, Paulus Lauretanus ſufficitur. Hi duo Iuſtiniani, fortiſsimi quoq; Imperatoris filii, celeberrimi & ipſi Duces, non tàm domeſticis virtutibus, quibus magnopere præſtiterunt; quàm bellicis artibus, & rerum geſtarum gloria, patri ac maioribus omnibus conferri, compararique meritò poſſunt.

PETRI ZENI
Elogium.

QVVM Turcæ Aſiatica olim Scythia oriundi, ab initio apud Aſiæ Regulos, ſtipendia meriti, mox ad dominandum conuerſi, vario ſucceſſu, Pontum, Cappadociamque traieciſſent, atque per finitimas regiones illapſi, frequentibus excurſionibus, tantum ſibi poſtea virium comparaſſent, vt

Galatia, Bythinia, Phrygia, ac vniuersa denique minore Asia occupata; Hellespontum etiam, cum summo Christiani nominis dedecore, & iactura superarunt. postremò cùm è Syria tandem essent egreßi, ex qua Christianum nomen, pauloantè penitus deleuerant, ad totius orbis Imperium, auidius iam cœperant anhelare; factúmque est vt nonnullorum Principum socordia, quorum lentè admodū festinabant auxilia, Gennuensiúmque & Paleologi Const. Imperatoris perfidia, cum Venetæ potentiæ resistere, non mediocriter diffiderent; sensim per Europam irrepserunt. quæ res cum iam ad triarios videretur deducta, tantum terroris singulis iniecit, vt Veneti omnium primi, ea de re, cum Ioāne Pōt. illius nominis xxij. literis sæpißimè, mox nūtijs accuratius egerint. mißi tunc fuere Philippus Belegnus, Blasius Zenus, & Marinus Maurocenus. Constat & alios, pro tanto negotio, frustra in Galliam missos, vt sacrum fœdus, cum ea gente, contra Turcas, Maumethicamque superstitionem inirent. Demum cessantibus omnibus, & interdum etiam conniuentibus, Veneti soli, quos religio (quam sic perditum iri ægerrimè ferebāt) magnopere excitauit, paratis triremibus centum, onera-

ra-

ratijsque non paucis, ad commeatum, machinas, & alia ad id negotij conficiendum opportuna, bellum pro religione, aduersus impios, christianique nominis hostes sempiternos, tunc primum auspicatè arma sumpsere. Petrus Zenus, vir cum in periculis constans, tum etiam in prælijs fortißimus, indicendi gerendique belli gratia, Imperator decernitur, qui extremam vitæ aleam, ob publica commoda, subire libentißimè, suumque eximium, & singulare in religionem, & patriam studium, profitebatur, & præ se ferebat: neque apud eos tantum, qui tunc aderant, sed apud posteros etiam testatum fore, maximè voluit. Enimuero sancta felicique expeditione, potius quàm bello, longè lateq; hostes insectatus, totam orientis oram, nauigantibus breui temporis spatio pacatißimam reliquit. multis etiam nauibus ab eis ademptis, omnibus captiuis, summo cruciatu, & supplicio affectis, cæteros infra suos fines, terminosque, extra quos non sine ingenti, maximoque labore, eggredi possent, tunc stare coegit. re bene gesta, feliciter cum tota classe, domum reuertitur. quem Dux cùm miris, pro concione laudibus extulisset, maximis etiam, & amplisß. magistratibus præfecit. quandoquidem

Ze-

Zenus primus insigni virtute, quæ cum animo insideret, corporis quoque robur coniunctum habebat, Turcas bello vinci posse, suos docuit, primusq; de eis opima spolia, in patriam reportauit. quæ laus, cum maximo fortitudinis suæ splendore, nunquam interibit. nec multo post interiecto tempore, distracta etiam aliorum Principum voluntate, Veneti classem contra Turcas, haud segnius parant, qui facta iterum eruptione maxima, maria omnia, circa Rhodum, Cyprum, Cretamque, incursionibus & latrocinijs, superbè infestabant. Zenus adepti antea decoris, non immemor, claßi præficitur. qui cùm animo forti, magnoque esset, ad hostium impetum, ferociamque propulsandam accessit, quorum postea ardorem, gnauiter restinxit. Namque per mediterranea hæc maria prætervectus, post incommoda multa, barbaris illata, Smyrnam tandem Ioniæ vrbem peruenit, Homeri vatis alumnam à multis creditam, ab Henrico Contarenò, & Vitale Michaele claßis Imperatoribus, multò antea oppressam. hæc amœno littore sita, amne Mylete effunditur, Apostolorum dogmate quondam celebris, quam Policarpus Christiani ordinis, sectator præcipuus, & Episcopali dignitate cla-

clarus, fœlicißimè gubernauit. celebris est nunc tantummodo locus, ob laudatißimas vuas, indè in Italiam asportatas. Illud ipsum oppidum, Zenus in quo vis animi, consilijque altitudo vigebat, omnium generum machinis, propter fossæ latitudinẽ, murique altitudinem, multis defendentibus, ab aduersa vrbis parte, tunc ab oppidanis neglecta, quia & suapte natura, tutißima videbatur, & difficillimos aditus habebat, cuniculos agere instituit, resistentibus mox oppidanis, re infecta, ad alteram vrbis partem deuenit, vbi aperto marte, vrbem tādem viriliter expugnauit. Zenus in prima acie, semper in hostem ferebatur, & properans noctem diei coniungebat. oppidani capti, partim ferro, passim interempti, partim remo addicti, vrbs ipsa firmiore quàm antea præsidio est firmata. pugnatũq; est eò loci, tàm sæpe, quàm feliciter contra Turcas, in quos Venetus grassari non destitit. Sed quũ multas victorias Venetus fuisset adeptus, atque Deo Opt. Max. debitas gratias, prisco Ciuitatis instituto, non minus religiosè, quàm piè, in æde non longè ab vrbe, quæ D. Ioanni Baptistæ fuerat erecta, referre supplex conaretur, atque Diuinis rebus propenso animo, operam daret, superuenientibus ex impro-

promisso barbaris, ad omnes fuerunt interfecti. mortem enim obire, quàm sacra incepta relinquere maluerunt, tantum operæ & studij, apud nostros, obseruandæ religionis semper extitit. equidem omnia prospera sequentibus religionem, aduersa negligentibus eueniunt. perijt Zenus, tertio & quadragesimo ætatis suæ anno, promiscui sexus filijs decem, post se relictis, quos ex Agnetæ Dandula, matrona pudicissima, summo loco nata, antea susceperat. inter quos Carolus, & bellica virtute clarus, & Senatoria prudentia insignis, patriæ commoda, non mediocriter est tutatus.

MARCI RVZINII
Elogium.

FELICI quidem & fortunato Ciuitatis euentu, M. quoque Ruzinius, Remp. administrauit, qui tertio ligustico bello, vel ob id à patribus suscepto, quòd Genuenses, quacunq; ui & arte, Pontici maris cursum, Venetis intercludere conabantur; quinque & triginta nauium, Imp. effectus, incruentam de hoste victoriam reportauit. Siquidē cum damna multa, iniustè tamen, à ligure Venetis illata, legati sæpius, frustraque repetijssent, Senatus iussu, cautè in eos mouet; quàmplurimis quā-

que

que lectißimis viris prius euocatis; quorum animis maturè tentatis, extemplo productis in aciem copijs, memorabile bellum, tàm præclarè geßit, fortiterq; confecit, vt palma, dum cum hoste manũ cõsereret, nunquam dubia videretur. Enimuerò persuasum multò antea habebant Veneti, nullo vnquã incommodo, Imperium suum affici posse, Duce Ruzinio, immensa incomparabilique virtute prædito, quem bello inuictum, pacisq; artibus, nulli secundũ, diu antea cognouissent. Erãt in Venetis triremibus milites quàmplurimi, multiq; sagittarij, ac iaculatores, uetusto patriæ morè, apprimè instructi; ui nãq; hostem superare, quàm fallere, gloriosius arbitrabatur. ab hostibus verò animo magis, et robore, quàm scientia, pugnabatur, multus vbique erat tumultus, & turbulentum certamen: verùm Imperator, immensa incõparabiliq; animi virtute præditus, sublatis signis, cum primos pugnãtium impetus sustinuisset, in eos irruens, vicit & profligauit: quasi enim Isthmium fodere videbatur hostis, qui Ruziniũ bello & armis contẽderet vincere. prælium ad Carystium Euboeæ insulæ portum, à Carysto vrbe, marmore quondam nobilitata, fuit commissum, quùm forte per Aegæum tempestate, et vi ventorum du

tius

tius Venetus iactaretur, in pontũ nauigaturus. Ligur cum quatuordecim onerarijs nauibus, partim preciosißima merce onustis, partim etiam militibus, ingentiq; armorum copia instructis, cum Venetis congredi, & manum conserere nõ dubitauit, ex quibus decem cum præfecto claßis, & septuaginta nobiles, & strenui viri, in Ruzinij potestatem venere; quos Venetus non modo comiter, benigneq; recepit, sed magnis etiam honoribus est prosequutus; quo etiam in cõflictu, quot hostium fuerint desiderata, quamq; paucos Venetus amiserit, nulli dubiũ esse, certè scio. cùm mille & septingentos, vel occisos, vel in fugam versos, hostium annales testentur. huiuscemodi clade hostibus illata, ex Eubœa discesßit, Ionij, Aegæiq; maris ora perlustrata, Hellespõtoq; felici cursu, exploratèq; emenso; falso quodam rumore permotus, per Aegæum rediens, circum eas insulas, quas Sporades, et eas quas Cycladas dicimus, commodè nauigans, ad Peram oppidum continenti adiunctum, iterum opprimendum, postmodum est profectus. rescierant Genuenses antea, ingentẽ suorum stragem. quarè nihil prius habuerant, quàm oppidum præter loci situm, valde munitum, ingẽti etiam exercitu, bellicisq; instrumentis non paucis,

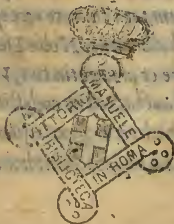
omni

omni ex parte firmatum vallare. Quamobrem Venetus horum inscius, cum ad eum opprimendum accessisset, facileq; arbitraretur, posse victoriam obtinere, spe frustratus abijt, à quo tamẽ, si qua hostes, moliri alicubi conarentur, diligenter atque maturè est prouisum. Illius namq; id semper fuit consilij, in posterum quàm longissimè prouidere, cum in huiuscemodi custodia, tamquam in specula positus esset, vt Venetos sua vigilia & prudentia, ab omni perturbatione, & metu, vacuos redderet. Indè cum discessisset, circa Bosphorum Thracium, tribus à Constantinopoli passuum millibus distantẽ, felicissimè contra eosdem ligures, prælium iterum est commissum, atq; Ruzinij Ducis virtute, facilè est perfectũ; cõpluribus eorũ triremibus, in ea pugna interceptis. Quare Ruzinius duplici victoria clarus, ingentem prædam domum retulit. ea quadringentis aureorũ millibus fuit æstimata. hunc Princeps cum benignissimè, simul cum tota ciuitate excepisset; ita pro tẽpore breuiter est alloqutus. Nobis Dei Opt. Max. benignitate, robore et prudentia tua, Venetæ vrbis res, & gloria est aucta. Sed ne cœlestis benificij immemores Veneti viderẽtur, gratiæ fuere, Deo Opt. Max. primum actæ, tẽplis debitus honor impensus,

ædesque

ædesq; sacræ, fronde festa, à Venetis acerrimis religionis cultoribus ornatæ. et cũ religio sanctius à nostris, quàm à multis aliis præcipuè colatur, lege promulgata, Patres sanxerunt, vt ob tam insignem triumphum, Ioannis Baptistæ Decollatio, quo die fuit, de hostibus victoria parta, solemnis in posterum perpetuò haberetur; quod ad nostram vsque ætatem, per ducentos & amplius annos, constanter seruari perspicimus; quando & id semper maximeque fatebantur, ductu auspicioq; cœlestium, cum hoste se conflixisse, neque multitudinis, aut mortalium virtute, sed superùm voluntate, victoriam adeptos. Vixit aliquanto post Ruzinius, in purpura semper clarissimus, obijtq; senex, relictis post se maribus aliquot, à quibus qui nunc in ciuitate honorificè degunt, ortos fuisse non ignoramus.

FINIS.

LEGATORIA di LIBRI
DI
GIOVANNI CAVALLI
ROMA
Via Viminale N.° 78

